

הישיבה השלוש-מאות-וארבעים-ואחת של הכנסת השביעית

יום שני, ח' חשון תשל"ג (16 אוקטובר 1972)
ירושלים, הכנסת, שעה 16.00

א. פתיחת המושב הרביעי של הכנסת השביעית

פרייה של חקיקה ויתקיימו דיונים חשובים ומועילים, מודרכים על-ידי שיקולים של אחריות ציבורית ושמירה על יחס של כבוד איש לרעהו מעל ומעבר לכל ויכוח או חילוקי-דעות.

המושב יעמוד גם בסימן של מחצית היובל לקיומה של מדינת ישראל; זוהי שעה יפה לסיכומי ביניים ונקודות זינוק אל המחצית השנייה של היובל.

חברי הכנסת, המושב מתחיל שעה שגוברת והולכת שוועתם של אחינו, בגלות רוסיה ובגלויות ערב, הצועקים אלינו ממעמקים ומצפים לישועה קרובה. מוטל עלינו להקשיב לזעקתם ולעשות כל אשר לאל דינו כדי להג' שים את ציפיותיהם ואת תפילתם - "מי יתן מציון ישועת ישראל, בשב ח' שבות עמו".

היו"ר י. ישעיהו:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת ולהקביל את פניכם בברכה נאמנה.

לאחר פגרת הקיץ, שנפסקה מספר פעמים רב מן הרגיל, על-ידי קיומם של כנסים מיוחדים לצורך דיונים שהומן גרמם - תתקיימה ישיבות הכנסת, מכאן ואילך, תמידין כסדרן.

ישיבה זו היא הראשונה בסדרת ישיבותיו של המושב הרביעי והאחרון של הכנסת השביעית.

המושב יעמוד בסימן של דיונים ערים ושל התמו" דדות עם בעיות בטחוניות, מדיניות, כלכליות וחברתיות, העומדות ברובו של עולמנו והפוקדות אותנו החדשים לבקרים; ואין לנו אלא לאחל לעצמנו, ולאזרחי המדינה שבחרו בנו, שגם במושב הזה, כמו בקודמיו, תהיה עבודה

ב. הודעת הממשלה

(דו"ח הוועדה לבירור סדרי האבטחה של משלחת ישראל באולימפיאדה של מינכן; גזירת כופר-התעודה בברית-המועצות)

מינכן ותביא לממשלה את ממצאי הבדיקה ומסקנותיה. ראש הממשלה הטיל תפקיד זה על איש או צוות, לפי שיקול דעתה."

ביום 13 בספטמבר מיניתי את ה"ה פנחס קופל, אביגדור ברטל ומשה קשתי לשמש צוות לבדיקה ולבירור של סדרי האבטחה למשלחת ישראל לאולימפיאדת מינכן 1972.

במכתב המינוי הגדרתי את סמכויות הצוות כלהלן: "הנכם מתבקשים לקבל מידע על סדרי האבטחה של המשלחת מידי ראש ש.ב.כ. (שירות בטחון כללי) ויתר אנשי ש.ב.כ. שטיפלו בנושא, מחברי המשלחת ומכל גורם ישראלי, ממשלתי או פרטי נוסף שתמצאו לנכון; מידע נוסף על סדרי אבטחה שנגקטו על-ידי השלטונות הגרמניים יועבר לידיכם במידת הצורך על-ידי שגרירנו בגרמניה או בכל דרך אחרת אם תמצאו לנכון. עליכם להגיש דין-וחשבון בכתב, כולל מסקנות והמלצות, לא יאוחר מיום י"ז בתשרי תשל"ג (25 בספטמבר 1972)". לאחר מכן ייקשו חברי הצוות שהות של עוד מספר ימים לסיים עבודתם.

הדין-וחשבון של צוות הבדיקה הוגש לי ביום 29 בספטמבר ובדצוני להחיות לכל חבריו על העבודה המ- היתה והנאמנה שעשו. ב"8 באוקטובר הבאתי לפני הממ- שלה את סיכומי של המידע ואת המלצותי. חברי הממ- שלה עיינו בדין-וחשבון של הצוות ובחומר נוסף. ההמ-

היו"ר י. ישעיהו:

הכנסת תעבור לסעיף א' בסדר-היום: הודעת הממ- שלה. רשות הדיבור לראש הממשלה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. הודעי הפגרה של הכנסת לא היו שלווים. בתקופת הפגרה נערכו המישה כנסים מיוחדים של המליאה, מהם בזימת הממשלה ומהם בזימת האופוזיציה, כדי לדון בנושאים מסוערים כמו כופר התעודה ורצח הספורטאים הישראלים במינכן. בחו" דשים אלה היתה דעתנו נתונה לנושא המלחמה באירגוני הטרור. צה"ל פעל נגד בסיסי המחבלים בלבנון; שירותי הבטחון שקרו על איסוף ידיעות בדבר הבסיסים והפעי- לות של אירגוני הטרור; ונציגינו בבירות העולם ובאום- עמלו להמריץ את הממשלה לעשות את הנדרש לשיתו- קם של אירגוני הטרור. בחודשים אלה, על אף הועווע שנגרם לנו ולכל אדם שוחר טוב בגלל הירצחם של ספורטאינו, לא הוסחה הדעת מן המאבק הציבורי-מדיני לביטול גזירת הכופר שהשלטונות הסובייטיים גזרו נגד העלייה מבדית-המועצות. הכנסת, המחזשת את עבודתה, הייבת לתת את דעתה על כל אחד משני הנושאים האלה שבמרכו חיינו, ובכך בדעתי לרכז את דברי.

בשעתו מסרתי לבית כ"י ב-11 בספטמבר החליטה הממשלה, כי "ראש הממשלה תשלים את קבלת המידע בדבר סדרי האבטחה של משלחת ישראל לאולימפיאדת

חוברת א', ישיבה שמ"א
- הדעת הממשלה (מאיר) -

בשיחה היו תמימי דעים שלא. נתגלו סימנים מוחשיים בדבר כוונות פיגוע בספורטאים הישראלים. לא היו סימנים נים לכך שהממונה הישראלי חלק על סדורי הבטחון המתוכננים שהוצגו לפניו.

דיון נוסף בדבר מצב הבטחון וסדרי האבטחה נערך ביום 24 באוגוסט 1972. אף-על-פי שלא נמצאו שום רמזים מוחשיים לאיום בדבר פיגוע במשלחת האולימפית או באורחים הישראלים, נתקיימה בו ביום שיחה נוספת בין נציג של מטה פיקוד משטרת מינכן לבין נציג המשלחת הישראלית, שבה דנו והסכימו ביחס לגושים הבאים: א. מקום שיכונם של הישראלים בכפר האולימפי; ב. המשלחת הישראלית במחנה הסטודנטים והנוער; ג. עתונאים ישראלים; ד. אולפן 4 במרכז השיחות, בשעות השידורים של הטלוויזיה הישראלית; ה. תפוזות בכפר האולימפי לדגל ראש השנה ב-8 וב-9 בספטמבר.

על-פי יומת נציג המשלחת הישראלית התקיים ביום 25 באוגוסט 1972 ביקור נוסף בכפר האולימפי בהשגחת תחנת נציג המשטרה ו"שירות הסדר". לא נמצאו שום רמזים בדבר סכנת התקפה נגד אישים או מיתקנים ישראלים או בדבר הפרעות לפעולתם.

הדיון-וחשבון הגרמני מנסה לבחון את השאלה אם אפשר היה למנוע את ההתקפה על-ידי נקיטת אמצעי אבטחה מסיביים יותר. השלטונות הגרמניים מציינים כי צריך לשקול רק אותם אמצעי אבטחה שהיו תואמים את תפיסתם הכללית בדבר אופיו של הכפר האולימפי. לפיכך שללו שלטונות גרמניה, בין היתר, נוכחות שוטרים חמושים בתוך הכפר. רק משמרת הלילה היתה חמושה באקדחים.

השלטונות הגרמניים הטילו את האחריות לקיום הבטחון והסדר בכפר האולימפי על "שירות הסדר". תפוז קידיו של "שירות הסדר" כללו בעיקר: ביקורת הכניסה; כיוון התנועה; סיודים; מניעתן והפסקתן של הפרעות לסדר; נקיטת אמצעים מידיים ראשוניים בעקבות מעשים פליליים (להמשיך הטיפול הוסמכה תחנת הבולשת ששוכנה בכפר האולימפי).

אני ממשיכה מהדיון-וחשבון הגרמני: ביקורת הכניסה לכפר הפכה, למעשה, לבלתי-משמעותית. לא הוקם פד על ביצוע רישוי הכניסה. זאת ועוד: כאלפיים איש מסגל האספקה התגוררו בתוך המחנה ורבים מעובדי האספקה, המינהלה ואחרים היו נכנסים ויוצאים דרך שיגרה.

מן הדיון-וחשבון האמור אני למדה כי גם לאחר הרצח, כאשר השלטונות הגרמניים שבו ובחנו את נושא האבטחה ואיזה אמצעי אבטחה היה ראוי לנקוט, המשיכו לשלול נקיטת אמצעים, כגון הצבת שומרים מזוינים לפני הביתן הישראלי או בתוכו, הקמת מגדל שמירה סביב לגד הכפר עם שומרים מזוינים. לעומת זאת שקלו אם ניתן היה לשנות את המצב על-ידי נקיטת אמצעים כמו הצבת שומרים שתהיה להם תצפית עין מתמדת על הגדר; גדר גבוהה יותר, שהיה מתוחים עליה חוטי תיל; שיכון המשלחת במקום אחר בכפר. אך השלטונות הגרמניים הגיעו לכלל מסקנה כי גם בנקיטת אמצעים אלה לא היה כדי למנוע את הרצח.

עד כאן המסקנות הכלולות בדיון-וחשבון הגרמני בעניין האבטחה לספורטאינו בכפר האולימפי.

חברי הכנסת. העיון בדיון-וחשבון הגרמני, בדיון-וחשבון הצוות ובמידע נוסף שקיבלתי, מלמד כי לשל-

לצות שהגשתי אושרו על-ידי הממשלה פה אחד. ב-9 באוקטובר זימנתי את ועדת החוץ והבטחון של הכנסת וכן נציגים של סיעות אחדות שאינן מיוצגות בוועדת החוץ והבטחון בנפרד. הנחתי לפניהם את דיון-וחשבון הצוות והבאתי לדעתם את המלצות אשר אושרו בממשלה.

במהלך דברי במליאת הכנסת ב-12 בספטמבר מסרתי לבית כי "את עיקרי הממצאים והמסקנות, אשר אין סיבה להשאירם כמוסים מטעמי בטחון, נביא לדעת הציבור". הנני חושבת לטבעי שכל איש ישראל, וקודם כל חברי הכנסת, צריכים להיות שותפים לדעתה מוסמכת מה אירע ולפיכך הנני להביא בזה את עיקרי הממצאים שהגעתי אליהם לאחר עיון בדיון-וחשבון של הצוות, בסקירות ועדויות ששמעתי מפי נציגי שירותי הבטחון ולאחר עיון בדיון-וחשבון השלטונות הגרמניים. אתרבו בעיקר בעניין האבטחה למשלחת בכפר האולימפי, שהיה הנושא אשר נבדק על-ידי הצוות. בדברי יהיה עלי להתחשב במגבלות הכרחיות מטעמי בטחון.

המקור העיקרי לעובדות בדבר חזירת המחבלים והשתלטותם על הביתן ואישיו הוא בנתונים שנאספו על-ידי השלטונות הגרמניים, ובעיקר בדיון-וחשבון של משרד הפנים הבווארי. דיון-וחשבון זה הוכן בשיתוף עם מטה משטרת מינכן ועם משרד הפנים הפדרלי. לפי הדיון-וחשבון האמור נסעו הטוריסטים ב-5 בספטמבר 1972 בשעה 04.00 לפנות בוקר, בשתיים או שלוש קבוצות, אל הכפר האולימפי. הם הגיעו לשער 25 א' של הכפר שנמצא במרחק של כשמונים מטר מן הביתן שבו גרה המשלחת הישראלית, רחוב קונולי 31. המחבלים חיכו עד שעבר הסיוור הרגיל של "שירות הסדר", הם טיפסו בקבוצות מעל השער; תוך כדי כך הגושו להם מבחוץ התיקים עם הנשק. לאחר מכן צעדו בשתי קבוצות, ברוח חים קצרים זו מזו, דרך מעבר תת-קרקעי לביתן הישראלי. הם מצאו את דלת הבניין בלתי-נעולה. הטוריסטים המזוינים הפתיעו את דרי הביתן הכלתי-מזוינים והשתלטו על הביתן דוידיו.

הדיון-וחשבון הגרמני האמור מציינ, כי לפני פתיחת האולימפיאדה הגיעו למשטרת מינכן ידיעות שונות על פעולות צפויות מצד קבוצות גרמניות קיצוניות וכן מצד קבוצות איראניות, תורכיות, פלשתינאיות ואחרות. מידע זה הופץ גם לגורמים בטחוניים אחרים בגרמניה. ידיעות אלו התייחסו למיגוון של פעולות אפשריות, החל מהפצת כרוזים וכלה בפיצוץ העמודים התומכים את תקרת האיציטדיון והתנקשות באנשים רמי-מעלה. בדרך כלל לא היו פרטים בדבר יעדים מדויקים או בדבר זמן ביצוע משוער. בדיון-וחשבון הגרמני צויין שלא היתה שום ידיעה שהתייחסה במישרין לספורטאים הישראלים.

עניין האבטחה לספורטאים ולאורחים הישראלים נדון במספר שיערות שנתקיימו בין נציגי מטה התיכונן המשטרתי הבווארי לבין נציגי השגרירות והמשלחת הישראלית. לדברי הדיון-וחשבון של השלטונות הגרמניים הסכימה הנהלת המשלחת שלנו, שבאה כדי לערוך סקר מוקדם, למקום שנקבע לאיכסון ספורטאינו בכפר האולימפי.

להלן נאמר בדיון-וחשבון כי ביום 9 באוגוסט 1972 קיבל נספה ישראלי לענייני בטחון ממפקדת המשטרה של מינכן מידע בדבר אמצעי הבטחון שניקטו לגבי אורחי הכבוד הישראלים והספורטאים. הוסברו לו המבנה והאירגון בכפר האולימפי וכל הכרוך בכך. המשתתפים

שנתגלו יש מקום, לדעתו, למסקנות אישיות, אירוגי-
ניות, מינהליות, אך לא לנקיטת הליכים משפטיים.

צוות הבדיקה הגיש לי ממצאים עובדתיים והמליץ
כי ראש שירות בטחון כללי יסיק מסקנות, כפי שימצא
לנכון, לגבי ממלאי התפקידים שמסקנות הצוות מצביעות
על ליקויים בפעולותיהם. בהתאם לממצאים של צוות
הבדיקה שהתייחסו לממלאי תפקידים ראיתי לנכון לה-
ציע לממשלה מסקנות אישיות. אחד מממלאי התפקי-
דים, הפועל במסגרת משרד החינוך והתרבות, פעל כנד-
רש בהתאם להסדרים הקיימים. באשר לאחרים —
שבפעולותיהם נתגלו ליקויים — שמעתי את חוות-דעתי
של ראש שירות בטחון כללי והחלטתי בעצה אחת אתו
להמליץ לממשלה כי שני ממלאי תפקידים בכירים בשי-
רות בטחון כללי ושלישי הממלא תפקיד מקצועי אחראי
בשירות יתבקשו להגיש את התפטרותם משירות בטחון
כללי.

המלצותי האמורות בדבר המסקנות האישיות אושרו
על-ידי הממשלה פה אחד. כמו-כן הצעתי לממשלה
לקבל את שתי ההמלצות האחרות של צוות הבדיקה
המתייחסות לנושא אירוגי מסויים במסגרת השירות
ולהבהרת-יתר של סמכויות הגורמים השונים המטפלים
בנושא האבטחה בחוץ-לארץ. גם הצעתי זו אושרה
בממשלה.

חברי הכנסת, אין בדעתי לעמוד במופת על מה
שיאירע בימנכן למן ההשתלטות על הביתן ואנשיו ועד
הקץ המר בשדה-התעופה. לבדו בכנסת ביום 12 בספ-
טמבר 1972 הבהרתי כי לממשלת ישראל לא היתה שום
אפשרות להפעיל כוחותיה ונסיגה לשם חילוץ. יקירינו
בשום שלב של ההתרחשות הנוראה בימנכן ובשדה-
התעופה. שיטת ההתנגחות, התיכנון והביצוע של הפעו-
לות שנקטו מצד הכוחות הגרמניים נעשו לפי החלטותם
ובאחריותם הבלעדית של שלטונות גרמניה, בלא להודקק
להסכמה מצד נציגי ישראל כלשהו.

אכן, מבחינה מבצעית יש מקום לתהייה וליחס
ביקורתי כלפי הפעולה של הכוחות הגרמניים בשדה-
התעופה, אשר נכשלה בניסיון לחלץ את יקירינו. יחד
עם זאת, הנני חוזרת ומדגישה כי ממשלת ישראל מעריכה
מאד את עצם ההחלטות שקיבלו שלטונות גרמניה לפ-
עול בכוח לחילוץם של בני-הערובה שלנו, כאשר לא
גותרה ברירה אחרת להצללתם. הננו מייחסים ערך חיובי
רב להכרעה של כל ממשלה לא להיכנע לאלומות טרו-
ריסטיות אנטי-ישראליות ואנטי-יהודיות המבוצעות בשטחה.
אפילו הכשלון המבצעי אין בו כזו לשנות את הערכתנו
זו, ואני מקווה שלא תהיה התעלמות מהלקחים שנלמדו.

כנסת נכבדה, נושא האבטחה מפני כוונות פיגוע
במיתקנים, בניציגויות ואנשים ישראליים בארץ ובחוץ-
לארץ, מצד מחבלים ערביים, נתון לדאגתנו מאז תקומת
המדינה. מתקופה לתקופה נפתחו ומשתנים הדגשים
והאמצעים הננקטים לקדם פני פיגועים בהתחשב בשי-
נויים החלים בשיטות הפיגוע ובזירות הפעולה של המ-
חבלים. לאחר מלחמת ששת הימים הוצאו אל הפועל
פיגועים לא-מעטים ומכאיבים, אשר חייבו אותנו להג-
ביר את אמצעי האבטחה. פעולת הגורמים המאבטחים
הצליחה למנוע ולסכל פיגועים לא-מעטים שעמדו בצאת
אל הפועל, אם כי לא את כולם. אירוגי הטרור הערביים
משתדלים לגוון את פעולותיהם ולהפתיע. הם אף הח-
ליטו להשליך מאחורי גבם כל קדיטרוניום ומגבלות ול-
העדיף כל שיטת פעולה אכזרית ובלתי-אנושית. הם

טוונת גרמניה היתה קונצפציה ברורה לגבי אופיים של
המשחקים האולימפיים, שלפיה נמנעו במודע מלהציב
שמירה מזוינת בכפר האולימפי. בהתאם לכך הוסדרה
גם האבטחה למשלחת הישראלית ללא שמירה מזוינת.
קונצפציה זו לגבי אבטחת המשלחת הישראלית היתה
מוטעית מעיקרה. המחבלים הצליחו לחדור במפתיע
ולהשתלט על האנשים בביתן הישראלי מפני שהשלטונות
הגרמניים לא נהיגו אמצעי אבטחה ראויים. היה זה
משהג כבד לתת למשלחת הישראלית אבטחה שגרתית
בלבד, שכן הדעת נוחנת שצריכים היו להביא בחשבון
את אופיה הייחודי של האולימפיאדה, וזאת, בין היתר,
בגלל ההיבטים הבאים: 1. ההיקף והחד הבין-לאומיים
של האולימפיאדה; 2. גולה ושטחי הופעתה המגוונים
של המשלחת הישראלית באולימפיאדה; 3. ממדי אירוגי
הטרור בגרמניה — פלשתינאים וגרמנים קיצוניים; 4.
מיוגון האפשרויות של פיגוע במשלחת.

כמובן, ראיתי חובה לעצמי לבחון כיצד פעלו הגור-
מים הישראליים שהיו מופקדים על הנושא. ראשית עלי
לקבוע, כי ברשות המודיעין הישראלי היו הידיעות הכ-
ולות שנמצאו בידי השלטונות הגרמניים. לפי ממצאי
הצוות הרי במידע שהתרכז לא היתה כל ידיעה ספציפית
על כוונות של פיגוע במשלחת הישראלית באולימפיאדה.

כאשר מתייחסים לנושא זה צריכים להביא בחשבון
את המגבלה החלה על כל פעולה של אבטחה מחוץ
לישראל. בפעולתנו לאבטחת יעדים, מיתקנים ואישים
בחוץ-לארץ אני תלויים בראש וראשונה בסדרים הנ-
עים על-ידי המדינה המארחת. רשויות הבטחון של
ישראל אינן מורשות, בדרך כלל, לערוך פעולה בטחונית
עצמאית בתחומה של מדינה אחרת. האבטחה, כמקובל
ביחס מדינות, היא מחובתה ואחריותה של המדינה
המארחת.

פעולתם של הגורמים הישראליים בחוץ-לארץ בנושא
האבטחה לנציגויות, אישים, משלחות, תערוכות, מית-
קים וכיוצא באלה מוגבלת לשתיים אלה: א) להניע
את המדינה המארחת להפעיל אמצעי אבטחה; ב) להו-
סיף שמירה עצמית, במידה שהדבר אפשרי, בתנאי המ-
דינה המארחת.

הנני סבורה כי קביעת סדרי אבטחה מקיפים יותר
ואינטנסיביים יותר במוסכם עם שלטונות גרמניה היתה
עשויה להכביד על התוקפים ולהפחית מסיכוייהם.

כפי ששמעתם לעיל, היתה לגרמנים קונצפציה
באשר לאבטחת המשחקים האולימפיים והכפר האולימ-
פי ולפיה לא הוצבה שמירה חמושה בתוך הכפר. מן
הגמנע לקבוע בודאות כיצד היו נוהגים השלטונות הגר-
מניים אילו נתבעו על-ידי הגורמים הישראליים ביתר
תוקף לשנות את הקונצפציה הזאת.

בשעתו הודעתי לכנסת כי "נעשית בדיקה קפדנית
של כל העובדות הנוגעות לאמצעי האבטחה אשר ננקטו
הן על-ידי שלטונות גרמניה והן על-ידי הגורמים היש-
ראליים המופקדים על כך ואנו נסיק את המסקנות
המתחייבות".

צוות הבדיקה הבהיר את העובדות בדבר הפעולות,
השיקולים והליקויים בפעולתם של הגורמים הישראליים
אשר טיפלו בנושא האבטחה למשלחת. בהתאם לממצאי
הצוות ביקשתי חוות-דעתי של היועץ המשפטי אם יש
בחומה, כפי שהועלה, כדי להצדיק נקיטת הליכים מש-
פטיים, ואם כן — נגד מי. תשובתו היתה שלילית, באשר
החומר אינו מגלה עבירה פלילית. בעקבות הליקויים

חוברת א', ישיבה שמ"א
- הודעת הממשלה (מאיר) -

לנושא פרק נכבד והודיע כי ארצות-הברית הכינה אמונה בין-לאומית נוספת למלחמה בטרור. הוקעה הריפה של הטרור מצאה ביטוי בתגובות רשמיות של הנשיא ניק-סון, מזכיר המדינה ועוזריו, הסנאט, המשלחת באו"ם ועוד.

ישראל רואה בהערכה ראשיתן של הפעולות שנגקטו על-ידי המדינות בנושא זה והיא מקווה שפעולות אלה יתמידו ויגברו גם במדינות אחרות.

גם אירגון האומות המאוחדות רשם על סדר-יומו סעיף בדבר האמצעים למניעת הטרור. בעקבות לחצים של מדינות ערב הועבר הנושא לדיון ראשוני בוועדה המשפטית בסדר עדיפויות משני ותוך דרישה לדון גם בגורמי הטרור. משלחתנו באו"ם ערה לנושא ושוקדת להבטיח דיון יעיל.

חברי הכנסת, באמציען של מדינות ערב למנוע דיון ענייני בנושא הטרור במסגרת האו"ם הם עדות לאחוריו-תן הישירה לעידוד וסיוע לאירגוני הטרור. תמיכה זו היא המאפשרת את קיומם והמשך פעילותם של האירגונים, ומדינות ערב לא תוכלנה לרחוץ בגקיון כפיהן כל עוד תמשכנה במתן מחסה, בסיסי אימונים, אספקת ציוד, סיוע כספי ומדני לפעולות הרצח של אירגוני החבלה. בהקשר זה רואה אני בחומרה את הכרות נשיא מצרים בגאומה מאתמול, כי הוא רואה בהתנגדות הפלשתינאית, קרי: פת"ח ויתר אירגוני הטרור והחבלה, "את הנציגות החוקית של עם פלשתינ" ואת הודעתו של "מצרים תמך דוד את עמדתו ואת מגמתו של כל מדינה ערבית על-פי קשריה עם ההתנגדות הפלשתינאית".

חברי הכנסת, אל נשגה באשליה שסלידתו של העולם ממעשי רצח שמה קץ לפעולות הטרוריסטיות של אירגוני המחבלים. ביטויים רגשיים, ויהיו עזים ככל שיהיו, לא ישתקו את הטרור אם לא יהיו מלווים במעשיים.

מתקופה לתקופה אנו ניצבים לפני מבחנים חדשים הנכפים עלינו במהלך המאבק על קיומה וזכויותיה של ישראל. עלינו להמשיך ולערוך את עצמנו בהתאם למב-תנים המתחדשים, אפילו הזירה היא רחוקה. לא נפגור את הממשלות מוחבנות. בנוסף לפעולות הגורמים היש-ראליים המופקדים על הנושא, עלינו לדעת כי לשירות האבטחה בחוץ-לארץ נדרשת גם התנדבות וכוננות מצד כל הגורמים הישראליים - אירגונים, הסתדרויות ופר-טים - היוצאים לחוץ-לארץ. מכל אלה נדרשים ערנות ושיתוף פעולה בנושא האבטחה.

לפי חלוקת הסמכויות הנהוגה אצלנו מאז ומתמיד מופקד ראש הממשלה על שירות הבטחון הכללי ועל המוסד למחייני. במצב זה אל חל כל שינוי. במלוי תפקידי זה אמשך להסתייע גם להבא בחברי השירים ובהפעלתם של אנשיים בעלי סגולות וכישרים מתאימים.

בזמן האחרון, בקשר להתרחשות במינכן, נשמעו דיבורים קשים כלפי שירותי הבטחון של ישראל ובכללם הגדרות שליליות כוללות ובלתי-צודקות לחלוטין.

אין אנו נוהגים לגולל ברבים את פעולותיהם והישגיהם של שירותי הבטחון ולא אעשה זאת גם הפעם. עלי להדגיש, במלוא האחריות, כי שירותי הבטחון, לענ-פיהם השונים, יחד עם צה"ל והמשטרה, מילאו תפקיד מכרע במלחמה נגד הטרור בגבולות המדינה, בשטחים המוחזקים ובחוץ-לארץ. הם ממלאים תפקיד ראשון במעלה בקיום הבטחון ובסיכול פיגועים מסוכנים. השי-ותים נערכים תמיד למלא את חובתם, כפי שמתחייב

מבקשים לחפות על תבוסתם בגבולות ישראל ובשטחים המוחזקים על-ידי פעילות רצחנית בחוץ-לארץ.

במשך השנים האחרונות, בייחוד לאחר חטיפת המ-טוס לאלג'יר (22 ביולי 1968), שוכללו השיטות והאמצעים שנגקטו לאבטחת יעדים ישראלים בחוץ-לארץ. הממשלה, עוד בראשותו של לוי אשכול ז"ל, הטילה על ועדת שרים מיוחדת לטפל בנושא אבטחת מטוסים. לאחר מכן, בהתחשב בהחמרה שחלה במצב, הורחבו הסמכויות של ועדת השרים גם על אויביקטים אחרים. הוועדה פעלה בהתמדה בראשותו של סגן ראש המ-שלה. הנושאים הובאו לדיון על-ידי ראש שירות בטחון כללי. הנחיות הוועדה, שבה השתתפו נציגים של שירותי הבטחון, המשטרה, וככל הדרוש, נציגי הזרועות של צה"ל - חיל האוויר וחיל הים, הועברו לביצוע למשרדים ולגורמים הנוגעים בדבר. החלטות עקרוניות של ועדת השרים הובאו ומובאות לידיעת הממשלה ולאישורה. בנושא האבטחה הושקעו אמצעים ניכרים. הכנסת ודאי אינה מצפה שאפרט את שורת אמצעי האבטחה שנג-קטו במישורים השונים, לפני ההתרחשות במינכן ול-אחריה.

הפעילות הטרוריסטית, בייחוד זו המבוצעת בחוץ-לארץ, היא מטבעה בלתי-חזויה מראש מבחינת השיטה, המקום והיעיות. בדרך כלל, מהמת התנאים האובייק-טיביים, מן הגמונע להבטיח כי לכל יעד ישראלי בעולם, העלול לשמש מטרה לפיגוע, תוסדר אבטחה ישראלית מלאה, אף מעבר לאמצעים שיינקטו על-ידי השלטונות המוסמכים. עם זאת, לא נקטע את קשרינו המגוונים עם עמנו בתפוצות ועם מדינות העולם. לא נחדל לקחת חלק בחיים הבין-לאומיים כאזרחי מדינה ריבונית, כשו-תפים לקשרי כלכלה ותרבות, אמנות, ספורט, מדע וכיוצא בזה. אם נגזר עלינו לעמוד בפני סכנות פיגוע במרחקים, נפגוש את הסיכונים בתודעה כי רק בהעזה ניתן להת-גבר ולהדיבר את הסכנה.

חברי הכנסת, בדברי בכנסת ב-12 בספטמבר עמד-תי על חובת הממשלה לעשות לביעור קיני הטרור במדינותיהן. מדינות מספר נחצלו לפעולה נגד הטרור בארצותיהן, הוקמו גופים מיוחדים למלחמה בטרור ונג-קטו אמצעים המיועדים להכביד על התארגנות הטרור-יסטים ופעולתם וכן הוגברו אמצעי האבטחה. לא אפרט כאן את הפעולות הנעשות. אין ספק כי הפעילות היא רק בתחילתה וטרם מוצא מפירותיה. אציין רק דוג-מאות מספר הראיות להערכה:

טבעי הדבר שממשלת גרמניה נחלצה לנקיטת שו-רת פעולות נמרצות למניעת התארגנות ופעילות של מחבלים בשטחה. היא הגבירה את הפיקוח על נתיני מדינות ערב ועל הכניסה לגבולותיה והוציאה אל מחוץ לחוק אירגונים חשודים של פלשתינאים. כמו-כן הגבירה ממשלת גרמניה את סידורי האבטחה של מוסדות, מית-קנים ואישים ישראליים. ממשלת גרמניה גם גילתה נכונות לפעול בכיוון זה בקרב מדינות אירופה, בגורמים אירופיים ובין-לאומיים שונים.

ממשלת ארצות-הברית עושה לגיבושם והפעלתם של אמצעים מעשיים למניעת טרור בתחומה. נשיא ארצות-הברית הקים ועדה בדרג מיניסטריאלי למלחמה בטרור. ממשלת ארצות-הברית פיתחה פעולה ענפה גם בזירה הבין-לאומית. שר החוץ האמריקני, מר רוג'רס, שיגר איגרות לחמישים מדינות, בקירוב, בהן קרא לפעולה נגד הטרור על כל תופעותיו, ובנאומו בעצרת הקדיש

במקומות עבודה ובשיכונים משותפים — נגד יהודים הרוצים לעלות.

עם הידוע דבר הכופר התעוררו גורמים רבים בעולם לפעולת מחאה נרחבת נגד הגזירה. המחאה באה לכלל ביטוי בכלי התקשורת במדינות שונות בכל חלקי העולם. בשידורי הרדיו והטלוויזיה במרבית המדינות ובמרבית העתונים רבי-ההשפעה ניתן ביטוי לתביעה לביטול הגזירה וזכות היציאה ליהודים הרוצים לעלות. אנשי מדע ואקדמאים התעוררו להרים קולם במחאה.

ממשלות, אנשי פרלמנטים, מפלגות, איגודים מקצועיים בארצות רבות פנו בתביעה אל השלטונות הסובייטים ואל האקדמיה למדעים בברית-המועצות. בארצות-הברית מתנהלת פעולה ענפה. שוגרו מחאות של אנשי רוח ומדע, מהם בעלי פרס נובל, אל הממשלה הסובייטית ואל מוסדות מדע בברית-המועצות. בפניות אלו נטלו חלק גם ראשי האוניברסיטאות. הממשל בארצות-הברית, על שלוחותיו השונות, גילה דעתו נגד גזירת הכופר במגעיו עם נציגי ממשלת ברית-המועצות במוסקבה ובוושינגטון. מעל במת האו"ם הביעו נציגיה של ממשלת ארצות-הברית דאגת הממשל לגורל יהודי ברית-המועצות. חשיבות מיוחדת נודעת להצעת התיקון של סנאטור ג'קסון, הגתמכת כבר עתה על-ידי שבעים ושישה סנטורים משתי המפלגות.

רבות עשתה ועושה יהדות ארצות-הברית, המשמיעה קולה נגד גזירת הכופר במישורים שונים ומפנה קריאתה אל גורמי הממשל בדרגים הגבוהים ביותר. ואמנם הנושא הועלה גם בפגישות נשיא ארצות-הברית ומזכיר המדינה מר רוג'רס עם שר החוץ הסובייטי גרומיקו, בעת ביקורו האחרון בווינגטון.

גם בארצות אחרות ישנה ומשכת התעוררות יהודים, הממריצה את הציבור ואת השלטונות לפעול למען ביטול הגזירה וקיום חופש העלייה.

חברי הכנסת, עתונאים, פרשנים דורשי טוב המ"קווים לתמורה ולטובה, נחפזים לתת אמון בכל ניצוץ המבשר תקווה, ולכן זכינו לאחרונה גם לפירסומים מטיבים, שהגזירה עומדת להתבטל. הפירסומים מדברים אל הלב, ומי יתן והיו נכונים. אך למרבה הצער אין לי כל יסוד להרגיע את הכנסת ואת העם. אין לנו ידיעות מהימנות העשית להשקיע את חרדתנו. לכן אין מקום לרגיעה. דעת הקהל בעולם טרם השיגה את מטרותה. ידיעות מדאיגות מוסיפות להבקיע ולהגיע.

למרות רמזים על נכונות מצד השלטונות הסובייטיים להיות "גמישים" בביצוע גזירת הכופר, אין כל סימן ממשי לכך. לכן יש מקום לדאגה שמהרמיות על גמישות באו להטעות, להשלות את דעת הקהל העולמית, לנסוך שלווה ולדפות ידיים.

הגנו קוראים לממשלת ברית-המועצות לחדול מפגיעה ביהודים הנאבקים על עלייתם לישראל; לחדול משיטת המשפטים כלפי מדענים ויהודים אחרים הנאשמים כפראזיטים לאחר שהוצאו מעבודה בגלל רצונם לעלות; לבטל את איסור העלייה שהוטל על אנשי מדע מעולים השואפים לחיות בישראל; לבטל את גזירת הכופר; להתיר לכל יהודי לעלות לישראל.

על דעת העם והכנסת בישראל הגני שולחת ברכת עידוד לכל איש יהודי בברית-המועצות הנאבק לזכותו האנושית להתאחד עם עמו בישראל.

ומעל במת הכנסת הגני קוראת לממשלות, למדי-

מהתנאים המשתנים, והגני בטוחה כי גם בעתיד יצליחו להתמודד עם הבעיות המתחדשות.

מלחמתנו נגד הטרור הערבי היא משימה חיונית, המצווה עלינו התמסרות והתכרות. מלחמה זו, מעצם טבעה, אינה יכולה להיות מוגבלת לאמצעים דפנסיביים של אבטחה והתגוננות, ועליה להיות פעולה בכל הנוגע לגילוי המרצחים, בסיסיים, מהלכיים ומבצעיים, לשם סיכול חמומות, ובעיקר במטרה להכריע את אירגוני הטרור.

השלב הנוכחי בפעילות הטרוריסטית בחוף-לארץ מחזק ביתר-שאת את צדקת יזמותנו לפגוע בבסיסי המחבלים ובריכוזיהם בארצות השכנות, שמשם הם יוצאים לביצוע משימותיהם הנפשעות; ולא לפטור מאחריות אותן מדינות ערב המסייעות לפעולותיהם ומחפות עליהם.

ככמה מהעתונים בישראל ראו אור גירסאות מסויפות באשר למדיניות הממשלה ובאשר לעמדותי אני בנושא המלחמה נגד הטרור. נושא זה, לפי דעתי, אינו עניין להתדיינות פומבית ולא ראיתי לנכון לעסוק בהכחשות. אין לי אלא לחזור על המשפטים שבהם סיימתי את דברי בכנסת 12 בספטמבר, על דעת ממשלת ישראל כולה: "לנו אין ברירה אלא להכות באירגוני הטרור בכל אשר תשיג אותם ידנו. זוהי חובתנו לעצמנו ולשלום. נמלא חובה זו בכל עוז."

כבוד היושב-ראש, ברשות חברי הכנסת, אעבור עכשיו בקצרה על הבעיה השנייה, והיא בעיית יהדות ברית-המועצות.

ביום 23 באוגוסט 1972 הבאתי לפני הכנסת את הידיעות הראשונות בדבר גזירת הכופר שהטילו שלטונות ברית-המועצות והבהרתי את המשתמע מגזירה אכזרית ומבישה זו. ציינתי אז כי יש לראות את גזירת הכופר כאחד הביטויים של המדיניות הסובייטית, שתכליתה המיידית להרתיע יהודים מלהגיש בקשות לעלייה, ומטרתה לכבות את ההתעוררות הלאומית בקרב היהודים בברית-המועצות.

היום, לאחר שחלפו חודשיים, נתחזקנו בהכרתנו זו ואף נתברר יותר ויותר כי זהו אחד הסימנים להחמרת מצבם של אחינו בברית-המועצות. שלטונות ברית-המועצות הגבירו בשבועות האחרונים את רדיפת פעילי העלייה. ההתעללות במדענים ואנשי מקצוע יהודיים שהגישו בקשות לעלייה נעשתה תופעה שכיחה. לראשונה זה שנים לא התירו שלטונות ברית-המועצות ליהודים להתקל במוסקבה בבתי-הכנסת בחגים, ובמיוחד בשמחת תורה. הנזעק כלל הרב בראש השנה ובשמחת תורה כוונה לסימטה שבה מצוי בית-הכנסת המרכזי וכוחות המשטרה פיזרו בכוח את המתקהלים ורדפו אותם ברחובות העיר. השלטונות פתחו בסדרת מעצרים ומשפטים נגד פעילי עלייה בערים שונות בברית-המועצות. יהודים הוואשו ונאסרו באשמת "השמצת ברית-המועצות" ונידונו לתקופות מאסר ארוכות יחסית. בחודשים האחרונים גם עדים להגברת מסע ההוקעה והגינוי באמצעי התקשורת הממלכתיים הסובייטיים. מאות מאמרים ארטיים נגד "הציונות הבין-לאומית" מתפרסמים בעתונות הסובייטית. ספרים מאותו מין יוצאים לאור בהוצאות הממלכתיות המכובדות ביותר. לאחרונה הורחב מסע "ההסברה" ונוסף על הכוזבים המתפרסמים נגד ישראל וה"ציונות הבין-לאומית" מושמעת גם הדת היהודית. פה ושם הגנו עדים להתפרצויות מאורגנות של זעם —

חוברת א', ישיבה שמ"א

— הודעת הממשלה (מאיר); (דיון) (ישעיהו, לנדאו) —

ואין להרפות ממנו. המאבק צריך להימשך למען יוסר המכשול של גזירת הכופר, למען תחול ההתעלות וינתן לאחינו הרוצים בכך לעלות לישראל.

1. דיון

היו"ר י. ישעיהו:

הדיון על הודעת ראש הממשלה יהיה סיעתי. ועדת הכנסת קצבה שלוש שעות לדיון הזה. דשות הדיבור לחברי הכנסת לנדאו, ואחריו לחברי הכנסת צדוק.

חיים לנדאו (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. בדיון זה גפנה דברינו פנימה, אל עצמנו. כי בראשיתו של דבר ובסופו אנהנו קבענו ואנהנו נקבע את גורלנו ועתידנו. אנהנו גילחם לנו, ושום איש לא יעשה זאת למעננו. רק בדינו לחשל את עתידנו ולעצב את גורלנו.

חברי הכנסת, בשנת העשרים והמש למדינת ישראל קודה לנגד יענינו את אשר איש לא הניח כי אמנם יתכן: כל ישראלים בעולם משמש בימים אלה מטרף למחבלים הערביים. שר ישראל גוה "מיסטר גרין" במסעותיו. היינו למטרד בגויים, ביקורינו מכבידים עלי-הם. אומרים לנו שלא טוב כי תשמע העברית בחוצות בירות העולם; לא טוב כי יתגלה הדרכון הישראלי בדינו שם. ואם משהו מנסה להכחיש אמת זו — ושר ניסה זאת בימים אלה — לא טוב כי יכחיש. אמת זו טוב כי נדענה. גם העולם יודע אותה.

אבל לא דק אנהנו הישראלים נהיינו למעמסה בלתי-רצויה בחוץ-לארץ. הטרור הערבי מתנכל גם ליהודים. הוא החל במפורסמים שבהם, ומי יודע לאן יגיע אם לא יידע, ובהקדם. למעלה מעשרים שנה שאבו יהודי העולם בטחון עצמי וזקפו גבם מקיומה בגלל קיומה של ישראל. בימים אלה אנהנו גורמים להם פחדים. והשאלה היא למה אירע כזאת. השאלה היא האם היה הכרח כי יקרה כזאת, הניתן היה למנוע זאת. על כך חייבים אנו תשובה ברורה, ללא כל התחמקות, כי בנפ-שנו הדבר.

הרי הטרור הערבי בחוץ-לארץ, רצח ישראלים ויהודים, תקיפת מטוסי "אל על", פצצות על משרדי "צים" ו"אל על", ריזות על גוסעי "אל על", פיצוץ מטוסים והטיפת מטוסי "אל על" ו"סבנה", רצח בשדה-התעופה לוד — כל אלה לא החלו באולימפיאדה בראשית ספ-טמבר 1972 במינכן. במינכן ירו על ישראלים גוסעי מטוס "אל על" כבר לפני שנתיים, ודם יהודי נשפך שם. זה שנים הם פועלים, הרוצחים הערביים, באירופה וב-אורוגו, באין מפריע, לעתים הגבנו פה, בגבולנו; אנהנו הגבנו — והם המשיכו. ואצלנו הכל כתמול-ששלוש, כאילו לא אירע דבר. גם אחרי הרצח בלוד — מחול וחוסר מעש. נכון, ניסינו לגונן על ישראלים דמי-מעלה בחוץ-לארץ, על ירידים, על תערוכות. אנהנו לשיטות של ימים עברו, שהגננו והאמנו כי נשכחו מלבנו כלי; אנהנו חזרנו להגנה פאסיבית. כנראה טרם השכליה הממשלה להבין כי לגבי היהודים והישראלים יש הגנה אחת יעילה וטובה: ההתקפה. לצדה גם צעדי התגוננות יעילים הם, ובסופו של דבר צעדים אלה אולי גישים גם לא נחוצים. בלעדיה, בלעדי התקפת הגנדי החיסול הטרור, שואו כל האמצעים של התגוננות והגנה בלבד. לא נוכל לגונן על כל יהודי באשר יהיה בחוץ-לארץ, ולא על כל משרד ולא על כל מוסד. הרי בגלל השיטות הללו של ההתגוננות, בגללן היינו למטרד, ואנהנו עלולים ליהפך למשא

כבד, עם כל התוצאות הכרוכות בכך. ומי שבמשך שנים נתן לטרור לפעול בלי להכות בו בכל מקורותיו, בסיסיו ומבצעיו — איננו צריך להיות מופתע כלל כי הגענו אחרי לוד, וללא מעשה, גם לרצח האיום באולימפיאדה של מינכן. ומי שמוסיף להחריש אחרי מינכן, אל יתפלא כי מעטפות-נפץ מהלכות בעולם לכתובות של ישראלים ויהודים ומפילות קרבנות. ומי שמוסיף לשבת ללא מעשה ויוסיף כך, אל יופתע אם חלילה באחד הימים הקרובים הבאים יארע משהו.

"טרם הגענו לשיא" — כך הודיע האלוף יריב בימים אלה, והוא בעל ידע. ובמצב זה עדי ייתכנו, גם לדבריו, שיאים, וחלילה אולי הרבה שיאים. בדרך זאת מגיעים גם למה שכונתה ראש הממשלה, "אינטרנציונל אנטי-יהודי של רצח".

אדוני היושב-ראש. עם כל הכאב שבכך, יש לקבוע כי אשר בא עלינו, בא עלינו כי החדשנו, כי לא נערכנו להכות בטרור, כי לא הוערכה הסכנה על-ידי אלה אשר אחריותם בכך וחובתם בכך. ואין לי ספק כי היה לאל דינו ויש לאל דינו להכות בו עד לחיסולו. אנשינו בכל השידותים הם מצויינים, נאמנים, מסורים ובעלי כושר. הבעיה היא הכוונתם, הבעיה היא ההוראה, הבעיה היא הצו. כל אלה אינם בידיהם. כל זה מגיע אליהם מלמעלה. ואמנם גם כיום זאת הבעיה המכרעת. הם נכונים, הם הוכיחו נכונותם. השאלה היא האם תינתן ההוראה-הד-רושה. לאחר כל אשר אירע, לאחר הטרגדיות, אני רוצה אמנם להאמין ולקוות כי הצו יינתן. זאת עיקדה של הבעיה, ועל כך ניתן היום תשובה, אין אנו באים ונותנים את התשובה בבחינת חכמים לאחר מעשה. דיברנו על כך לפני שנה ולפני שנתיים, מעל במות גלויות ובפורומים שבהם נידונה הבעיה. הזורנו בעוד מועד, אמרנו בזמן.

אבל בטרם נדון בכך, אדוני היושב-ראש, עלינו להגיב על הדיון-וחשבון של ועדת קופל. ליתנה של ועדה זו ידועה. אחרי הרצח הטרראגי במינכן תבענו מעל במה זו ועדת חקירה פדרלמנטרית, ולא ועדה של ממונים, ממונים הקשורים בממסד הפוליטי. אמרו לנו כי ועדת החוץ והבטחון פסולה, היא פוליטית. פילוסופיה דמו-קרטית חדשה: רדת החוץ והבטחון פסולה למחקר בעיה בטחונתית ממדרגה ראשונה, היא פוליטית. ומי מונה? מי שמונה אמנם מונה על-ידי גוף פוליטי, ולא על-ידי גוף בלתי תלוי, לא על-ידי בית-המשפט העליון ביש-דאל. מונו שלושה אזרחים נכבדים מאוד, אני מכיר אותם ומעריך את פעלם, אבל הם אנשי הממסד הפוליטי.

חברי הכנסת, ראש הממשלה הודיעה כאן ב-20 בספטמבר לאמור: "במידה שגיימנו מידע מוועדת קופל, לא רק בסוף הביכורים, יש אם גם בתוך הביכורים, הוא ידווח בצורה שוטפת לוועדת החוץ והבטחון". אינני בא לתבוע את עלבונה של ועדת החוץ והבטחון שלא דווח לה במהלך דיוני ועדת קופל, זה אולי מיותר. אבל חובתי להודיע לביתי כי העיקר, עיקר החומל של ועדת קופל, לא הועמד לרשותה של ועדת החוץ והבטחון. בתיק הירוק, שגם צבעו פורסם בעתונות, בתיק המכיל 500 עמודים — לנו, לחברי הוועדה, ניתן לקרוא מעט מועד. רק מה שגנרנו ממצאים, מסקנות והמלצות. ועל

ראשׁ הממשלה ג. מאיר :

תביא, בבקשה. עד שתביא, אומרת אני שזאת לא אמת.

חיים לנדא (גח"ל) :

אביא אותם, גברתי.

אני חושב שגם היום שמענו מין צליל, שפרט לכ- שלון שלהם בביצוע הפעולה בשדה-התעופה, אין אשמה על הגרמנים. לא הוטלה אשמת בטחון עליהם, פרט למחדל הזה.

ראשׁ הממשלה ג. מאיר :

גם זאת לא אמת.

חיים לנדא (גח"ל) :

אבל על עניין הצל"שים, גברתי, אביא עדות מה- עתונות, על דבריהם של שרים. לא את אמרת, אבל שרים אמרו. אביא לך את דבר הצל"שים שניתנו להם.

אהרן ידלון (המערך, עבודה-מפ"ם) :

עכשיו סילפת את דברי ראש הממשלה במפורש.

חיים לנדא (גח"ל) :

היה מחדל גרמני. אבל היה גם מחדל בטחוני יש- ראלי חמור. אין כל ספק. שמענו כי היתה הערכה מודי- עניינת ישראלית, שנתגלתה כבלתי-נכונה לחלוטין, ואינני מבין איך ייתכן הדבר. בגרמניה גרצחו יהודים על-ידי אנשי "אל-פתח" המסתובבים חפשיים שם באלפיהם. היו יריות במבנן ויריות בפרנקפורט. וההערכה המודי- עניינת נוכח כל אלה: לא נשקפת שום סכנה; גרמניה - הבטוחה ביותר. זה מעורר סימני-שאלה רציניים וגם דאגה מסויימת, לגבי כושר הערכה. להעריך שלא היתה סכנה פוטנציאלית למשלחת? והיה גם כפר גוער שלנו מחוץ לקמפוס, גם הוא ללא הגנה.

ברור כי לא נעשו שום סידורי בטחון להגנה על ספורטאינו. סמכו על הגרמנים. אבל היו משלחות ספור- טאים שלא סמכו על הגרמנים ולא ביקשו רשיון לא לאבטחה שלהם ולא להכניס נשק לקמפוס. ולהם לא נשקפה סכנה כפי שנשקפה לספורטאים שלנו.

ולאחר כל אלה - את מי מצאו חברי הוועדה כאחראים למחדלים? נכון, הם לא נתלו באזוב הקיר, הם לא ירדו אל דגי הרקק. אבל הם הלכו לדרג בינוני, לאשר נקרא בסיונו הממשלתי שלושים נקודות פלוס. מוזר ותמוה. והשאלה היא בכל זאת מי האחראי למח- דלו של דרג בינוני זה. והרי מדובר בשטח רגיש ואחראי מאוד. על-פי אילו נוהלים נעשו האבטחות האלה, ומי אחראי לנוהלים האלה?

אדוני היושב-ראש, במשטר פרלמנטרי לא הפקיד אחראי לפני העם והכנסת, אלא הדרג הממשלתי הוא האחראי, ולדעתי עלול להסיק את המסקנות.

חברי הכנסת. עתה לעיקר הבעיה, ליום המחר, מה לעשות, אין לחסל את הסכנה שכבר איננה באיבה. שמענו עצות מפי שרים. שמענו מפי שר חשוב מאוד כי נילחם בטרור באירופה, בדרך ליגלית וגלויה. שר החוץ אומר כי נילחם בטרור באזור המזרח התיכון, ורק בו. האין בדיבורים האלה אור ירוק ל"אל-פתח"? האם אין בכך עידוד לא רק ל"ספטמבר השחור", אלא גם לקיומו של "אוקטובר שחור"? הרי אומרים להם: באי- רופה אל תפחדו, לא יארע לכם דבר. החזית פרוצה, פתוחה - הכו. זאת אומרים שרים. אומרים להם: שם לא נפעל אלא בגלוי, באופן ליגלי. ושמענו הודעות אח- רות מפי שרים, כי נשיגם ונכה בהם - הודעות לעניין. אבל זה חודש וחצי אחרי הרצח במינכן יש הודעות ואין

כך הדיע אמנם בפומבי יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון. אבל למעלה מ-400 עמודים שבאותו תיק, כל העדויות והראיות שעליהן ביססה הוועדה את ממצאיה ומסקנ- ותיה, זאת סירבו לתת לנו. תבענו ונתקלנו בסירוב מפר- דש. סירבו להעמיד לעיונונו חומר זה.

אני חייב לומר, חברי הכנסת, אינני יודע על מה בוססו ממצאיה של הוועדה. שלושת חבריה, עם כל הכבוד להם, אינם בחזקת אנשים שאין עורדין עליהם. הם בשדר-דום, הם יכולים גם לטעות. אולי אין ממצאיהם נכונים? אולי ניתוחם לא היה נכון? לא גמסר לנו גם את מי חקרו. איננו יודעים למה ראונו נחקד ושמענו לא נחקד, ואיפה הסתיים גבול חקירתם; איפה נעצרו, באיזו רמה נעצרו החוקרים ולא הוסיפו ולא העזו עוד. כל זה בחזקת סוד בפני ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, היודעת לדעתי סודות מדינה הרבה יותר רציניים מאלה. היא דנה בתקציב הבטחון על כל פרטיו, היא דנה בעניין כוחותינו, נשקם, צידם, על כל פרטיהם. רק עדויות ועדת קופל היו משום-מה סוד כמוס בפני חבריה. דווקא זה. וזה אומר דרשני.

למה מסתירים זאת מפנינו? להלכה קיימות שלוש אפשרויות: האחת - נתגלו רשלנות ומחדלים בגופים שאין רוצים כי מישוהו מחוץ לחוג מצומצם ידע עליהם. אפשרות שנייה - נתגלו דברים חמורים בדברי העדים, שאחריותם חודגת מעבר לאלה שעליהם אמנם הוטלה האחריות במסקנותיה של הוועדה. אפשרות שלישית - שהוועדה חקרה עד גבול מסויים ולא העזה לחקור למעלה ממנו. כל אחת מן האפשרויות האלה חמורה ביותר. ואם אמנם מסתירים והסתירו, סימן שיש מה להסתיר.

אדוני היושב-ראש. לאור כל אלה, לאור הסתרתו של העיקר, אנו בראים לתבוע שוב הסמכתה של ועדת החוץ והבטחון, האמונה על שמירת סודות מדינה, כווע- דת חקירה לאסון מינכן, למען חקירה יסודית ומעמיקה, בלתי-חלוקה, ולמען הוצאת מסקנות והמלצות המב- רסות על ידיעת התומך העובדתי.

אני יודע כי לחברי הממשלה יש נסיון לא מעודד ולא נעים בהקמתן של ועדות חקירה. ובכל זאת, נוכח חומרת העניין, נוכח האחריות המוטלת על כל אחד מאתנו בנושא הזה, אני פונה לממשלה ומבקש אותה: היענו לתביעתנו, ויימסר העניין לחקירה נוספת בוועדת החוץ והבטחון בסמכותה כוועדת חקירה לכל דבר.

אינני יכול להבין משום מה הממשלה, נוכח טרגדיה איומה זו במינכן והכשלו הקשור בה, אינה מסכימה שתהיה עד חקירה, שלא על-ידי שליחיה. נדמה לי כי בדרך זו סמכותה המוסרית והאמון שהיא תובעת מאזרחי המדינה נהרסים עד היסוד. אבל, אדוני היושב-ראש, גם על-פי ממצאיה ומסקנותיה והמלצותיה של הוועדה, שאני מסתייג מהן לחלוטין, ברור כי היה מחדל חמור במינכן. ודאי שהיה מחדל חמור מצד הגרמנים, ששרדנו נתנו להם, משום-מה, ובדחיפות רבה, צל"ש על סידורי בטחון בקמפוס האולימפי.

ראשׁ הממשלה ג. מאיר :

איפה, מתי ועל-ידי מי?

חיים לנדא (גח"ל) :

יום לאחר הרצח, גברתי, ויומיים לאחר הרצח. תיזכר ותקראי בעתונות, בבקשה, על דאגתם לבטחון. אביא לך את הציטוטים האלה.

מדינית לצד הרצח לשמו. יש סכנה שמא במחדל שלנו תושג גם מטרה זו. סימניה כבר נראים לעין והיא נועדה להביא עלינו לחצים מדיניים, לקראת מה שהם קוראים "פתרון מדיני", ופירושו אחד: נסיגה טוטלית שלנו מן השטחים המשוחזרים.

כבר היום נשמעים קולות צבועים, המוכתבים על-ידי אינטרסים לרגע, הם נשמעים מכסא צרפתי רם מאוד, והם נשמעים גם ממשרד החוץ בלונדון וממשרד החוץ ברומא. לפיהם אין ממשלות ערב אחראיות למעשים הנפשעים, כי בקבוצות טרור קטנות מדובה, באג' שים מיואשים, בפלשתינאים שיש לפתור את בעייתם. הם מוסיפים ואומרים: עלינו, החזקים, עלינו, הנבונים והפייסנים, לשלם את המחיר. משרד החוץ יכול להתברך במחמאות אלה: אנחנו נבונים, פייסנים וחזקים. התדמית מתחילה להיות בסדר. כך, בדרך זו, הם מגסים ליצור את הלחץ לנסיגה, להצדיק את הרצח ולהקשות על התקפת התגוננות שלנו. ואם נשב באין מעשה, אמנם יש סכנה שישנו גם מטרה מדינית זו. הם מגסים, כנר-אה, גם להסתייע ביהודים, בהצגת תביעותיהם הפלשתינאיות, באמצעות "ארץ הצבי" ול"קרן הצבי".

ואיני מבין איך זה שר חוץ בישראל מודיע לעתון בחוץ-לארץ, ביוני 1972 - אני בטעם: "אנו מוכנים להחזיר תושבים ושמונה אחוז מהשטחים הכבושים", לפי ניסוחו "of the occupied territories". והרי יתר שני האחוזים הם ירושלים ורמת-הגולן. האין דיבור כזה מכה בנו ומשמש רקע נוח מאוד ללחץ מדיני עלינו? ה"טיים" פירסם את הדברים האלה ב-25 בספטמבר. דובר משרד החוץ הגיב על כך, שאולי נבקש עוד כמה אחוזים; שד החוץ אינו מצויד מפות מדויקות, ולכשנבוא לצייד מפות, לא נעמול על שני האחוזים, אלא נבקש עוד שינויים.

אדוני היושב-ראש. יש לך מלחמה בטרור, יש דרך להביא להבנה בסיסית, יש לנו האמצעים והכוח לכך. חסרה ההבנה בדרך הממשלתי המכריע. לא נראה כי אמנם חדרה לשם ההבנה. שום שירות ממלכתי אינו נערך מעצמו לתפקידים מיוחדים, אלא אם הוא מקבל הוראה לכך. ואכן עלינו להיערך לכך ללא דיחוי ולהסתייע בכוחות המעולים ביותר שבתוכנו, ויש כאלה. כל שעה יקרה, וככל שנקדים, נחסוך בקבוצות, נמנע לחצים, נודל להיות מטרד ונהיה גורם. יהיה יתרון שוב בראש מורם באין מחריד ומטרדי, דיבור עברית, יחזיקו דרכו ישראל וגם תיק "אל על" בידם, ובגאווה.

אדוני היושב-ראש. לצד בחטון קיומנו או עומדים במבחן שני של הצלת ארץ הנמצאים במלחמה, והסכנה הצפויה להם היא זו של היעלמם, או על-ידי חיסול ר"ח חני, או, אם ייכשל - ובוודאי ייכשל - על ידי דיכוי פיסית. כזה מצבם של אלפי אחינו בסוריה, וכזה מצבם של מיליוני אחינו בבדיית-המועצות.

ההתפתחות החמורה בחודשים האחרונים ברוסיה איננה גזירת הכופר. לא נכון. הכופר אינו אלא סימפטום ואמצעי. המטרה היא להפסיק את העלייה, לכלוא את היהודים בסוגר הסובייטי ללא מוצא. שם יודעים היטב שלא נוכל לעמוד בסחר העבדים המודרני, שאין לו גבול. יחד עם הכופר - וצריך לראות זאת יפה - החלה הסתה אנטישמית פרועה שהגיעה גם לדפי העתון "פרבדה". התקפות על יהודים, מאסרים, עינויים - כל אלה אינם חדשים ברוסיה הסובייטית. התוכן ידוע, הסג' גון מוכר עוד מימי הצארים. ונוצרה גם אווירת פגרום, אווירת מחנות-דיכוי ליהודים הרוצים לעלות, בנוסח

פעולה. בינתיים באו מעטפות-גנץ מכיוון הפוך. עם כל הכבוד, אם הכוונה לפעול, מוטב לא להכריז. לא טוב לאיים באקדה בלתי-טעון. מוטב לדבר לאחר מעשה, שאם לא כן, האמינות מתבזבזת, והיא בעלת ערך רב, עתידנו אותה קשות ואולי אף איבדנוה בינתיים.

חברי הכנסת, אני רוצה להביא לפיכח את הצעו-תינו. יאמרו לנו: ביקורת, ביקורת, אבל מה הדרך, מה לעשות? אשיב בדורות, לא אתחמק. ואני רוצה לציין, חברי הכנסת, כי אמרנו זאת גם מעל במה זו וגם מעל במות שבהן ניתן להבהיר יותר ובמפורט, ולפני הדבה זמן - לפני אסון לוד ולפני עניין "סבנה", והרבה לפני זה, בהיות התהליך המסוכן והרצחני הזה עוד באיבו. אזכיר שוב את אשר אמרנו, שמא נשכחו הדברים או לא חדרו לתודעה.

אלה הצעותינו: יש להכות, ובהתמדה ולא כתגמול, בנושאי האחריות העיקריים, בארצות ערב, המשמשות לאירוגני הרוצחים בסיסי אימונים, בסיסי פעולה, מקור לציוד, מקור לנשק ומקור לכסף, ונותנות להם אמצעי קשר וגיבוי מדיני. יש להכות בהם שיכאב להם, שייצטרכו לעשות את חשבון הכדאיות, ויש לשכנע אותם על ידי פעולה שלא כדאי הדבר.

יש להכות ברוצחים ובבסיסיהם באזור, ושוב, בהת-מדה ולא כתגמול. אסור לנו להמתין ולאפשר להם להתארגן לקראת החורף - והם מצפים לכך, אם בלבנון ואם בסוריה, כי בחורף נוח להם יותר לפעול ולפגוע בנו, ולנו קצת קשה. יש להכותם מיד, לפורדם ולפורם. יש לחדור למרכזיהם ויש להתחיל בכך, כפי שאמרתי, לפני עונת החורף. לא בדרך של פעולה ספורדית-תגמולית נשיג משהו. נוסח השבועות האחרונים בחזית הצפון, לדעתי, אינו עונה לדרוש. צה"ל יכול, כמובן, לעשות כל הדרוש ללא כל הגבלה. אני מנישט שהוא מצפה להור-ראה - הוראה אשר משום מה בנושית בלוא.

יש להכות במרצחים בכל מקום שבו הם נמצאים באירופה וביבשות אחרות. נראה את כיוון ההתפתחות. אפילו חסיני הייכל המתון כבר כתב שמה שנעשה במינוך היא דרך הפעולה נגד ישראל. כך כתב אפילו הוא, ההו-מיא הנוח.

על כן אומרים אנו שדרושה אסטרטגיה במלחמתנו נגד המתחבלים באירופה, אסטרטגיה שעליה המלצנו מזמן - לפיה לא ניתן להם מנוח, לפיה לא ימצאו מדרך לכף גולם. נדרוף אותם למען ינועו ממקום למקום, מרודפים ונחפזים אחרים ונרדפים וראשם לא יהיה נתון לתיכונן פעולות נגדנו וביצוען, אלא ראשם יהיה נתון לחיפוש מחסה ומסתור לעצמם. זו הדרך. וגופים ממלכתיים חיי-בים לבצע אסטרטגיה זאת - רק גופים ממלכתיים ולא אחרים.

חובה עלינו גם לארגן יהודים בכל מקום בעולם שבו נשקפת סכנה לבטחונם. חובה עלינו לארגנם להת-גוננות עצמית. דאי טוב אם ייעשו הדברים האלה בשי-תוף פעולה עם הממשלות, אשר משום מה סובלות פגיעה ישירה בריבונותן על-ידי שהן מאפשרות לרוצחים מהחוף לנסות לבצע מעשי רצח בעם היהודי. טוב שנס-תייע בהם ויש לשאוף לכך, אבל אם לא נצליח בכך, אני רוצה לומר ברורות: אף באין סיוע זה, עלינו לפעול, ובכל התנאים. שאם לא כן, ראינו למה עלולים אנו להידרר.

חברי הכנסת, יש לראות עוד דבר אחד ובכל הב-הירוח: המטרה המדינית של הטרור הערבי. יש לו מטרה

ברוסיה. ואתה תוהה לאן מובל העולם בדרך זו. הן גם הוא במבחן. האם על צדק וחופש ייבנה, או על רשע ייכון? קשה להבין, אם כי - ואל נבוש לומר - היה כבר כזאת בדרונו, ובאמריקה, בימי השואה הנאצית. שמענו אז עצות דומות. עם כל הכבוד לנשיא ניקסון - הוא רוצה בודאי בחירותם של יהודי ברית-המועצות, ואני מאמין בכך - לא נוכל להיענות לפגיתו ולשבת בשקט מול האיום הנורא על מיליוני אחים. מציאות ימינו מוכיחה כי רק לחץ מתמיד על הרוסים הוא שהביא לרדיפת פתיחת אשכנז ובו הסיכוי היחיד להצלת אחים, ותמוה שנשיאי מוסדות יהודיים חשובים באמריקה מו- כנים להתעלם ממצויאות זו.

ואל נשכח את גורם הזמן. אין יודע מה עלול להתרחש ברוסיה הסובייטית מחר. היום היא רגישה לדעת הקהל ולתחצו, על כן יש לפעול ללא דיחוי, ללא הפוגה ובמלוא ההיקף והקצב, כי רק אלה יבטיחו את מיטב ומירב התוצאות.

אדוני היושב-ראש, נשמת קיומה של מדינת ישראל במבחן זה. הלוואי ונעמוד בו.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת צדוק, ואחריו לחבר-הכנסת המר.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אומר רק מלים ספורות על גזירת הכופר. קיימנו על נושא זה דיון בכנסת כשנודע לראשונה על הגזירה הזאת. נדמה לי שאין מה להוסיף על הדברים שנאמרו אז בגנות הגזירה מטעמים לאומיים, אנושיים ומשפטיים כאחד. אני חושב שהיום ניתן לקבוע כי הוכח שהעמדה שנקטנו אז - אי-השלמה עם הגזירה והזעקת דעת הקהל בעולם נגדה - היא נכונה. היא דחפה את השלטונות הסובייטיים, עם הכבדת העול על יהודי ברית-המועצות, לגימה של התנגונות בעניין הכופר, עד שהשלטונות הסובייטיים ראו צורך להפיץ רמזים על הקלות צפוייה. גם מי שלא ראה סיכוי במאבקנו, ואמר זאת בפומבי, והרהר בקול רם על הצורך לשלם, גורס עכשיו שיש להמשיך במאבק ויש לו סיכוי. עם כל זאת אסור לנו להשלוח את עצמנו שהנה מתקרבת הטבה. רדיפת היהודים בברית-המועצות נגדנה, המכשולים בדרךם של אלה הרוצים לעלות נגדו, ויתכן מאוד שהרמזים שמפיצים הסובייטים בדרך הקלות צפויה אין מרתם אלא להרדים אותנו ולטול את העוקץ מהתעוררות דעת הקהל בעולם. אנחנו חייבים להוהיר את עצמנו מפני הסכנה הזאת, להמשיך במאבק הזה ללא הרפיה ולהגביר אותו עד שיועבר רוע הגזירה.

אדוני היושב-ראש, מאחד חברי-הכנסת לנדאו ראה אפשרות וצורך לעצמו, בניגוד למה שגראה בעיני כסדרים מקובלים בדיוני ועדת החוץ והבטחון, לדבר מעל במה זו על החומר שהוועדה קיבלה ועל החומר שהוועדה לא קיבלה - רואה אני חובה לעצמי להעמיד את הדברים על דיוקם. הוועדה קיבלה את כל החומר שקיבלה הממשלה ובכלל זה הנוסח המלא של הממצאים, המסגרות וההמלצות של הצוות בראשותו של מר קופל.

יוחנן בדר (גח"ל):

מצגורים עם חומר מן הממשלה.

הזכור מסוף ימיו של סטלין. והמטרה של כל אלה: לדכא כל רצון לעלייה, להפחיד מלהגיש בקשות לעלייה; שחיטה כספית שאין לעמוד בה וטרור פוגרומיסטי כדי להרתיע.

חברי הכנסת, כל זה נראה רק כשלב ראשון, והשלב הבא אחריו - הטמעה מאונס, שתביא לידי היעלמות של בני הלאום היהודי. ואם שלב זה לא יצליח - והוא ודאי לא יצליח, כשם שלא הצליח במשך חמישים שנה - יבוא שלב נוסף, יותר "משכנע". אנו עם מנוסה. הבעיה הגורלית שלפנינו היא איפוא לא מערכה חלקית נגד גזירה זו או אחרת; זו בעיקרה מערכה להצלתם של מיליונים אחים, מערכה שבלעדיה יש סכנה שאם ייכרת מגוף האומה אבר מן החי בדרך זו או אחרת.

נכון, יש עלייה, וכולנו שמחים על כך. ונקבל את העולים למרות ההסתה שבשוליים; ונקבל את השבים ציונה בגאווה ובאמונה, בזרועות פתוחות, אך נבין כי עלייה שלושית אלף יהודים מבירת-המועצות בשנה איננה מדביקה את מחצית הגידול הטבעי של יהודי ברית-המועצות, המגיע לשישים אלף ומעלה בשנה, ועל-ידי עלייה זו, עם כל גאוותנו עליה, לא נפתרת בעיית היהודים שם.

כמובן יש חשיבות למלחמה בכופר ובסחר העבדים, בהיותו ביטוי מוחשי בולט למוזמה הסובייטית האפלה, וחשובה שבירתה של הגזירה והעברת הכופר מן העולם, כי בכך נפרוץ לא רק את הכופר, אלא הויתר דחבה הרבה יותר - נפרוץ פתח במערכת ההצלה.

אודה כי יש דאגה בלב. כולנו יודעים להעריך את הנעשה נגד גזירת הכופר בשבועות האחרונים. איש אינו מזלזל במאמץ המושקע בכך. אך איננו יכול להבין דבר אחד: היכן העם היהודי? איפה המוני בניו? הייתכן על מול הסכנה האיומה הזאת יישבו יהודים ברחבי הנבל, זה חרדיים ימים, בבתיהם בשקט? הייתכן כי לא יהיה בימים אלה מצור מתמיד על כל שגרירות, על כל קונסוליה, על כל נציגות, על כל מוסד, על כל מופע סובייטי בעולם כולו? הייתכן כי טרם הופעלה מלוא ההשפעה היהודית בעולם על פרלמנטים, על סנאטים, על ממשלות, על איגודים מקצועיים, על איגודים פרופסיונליים ועל בעלי מקצועות חופשיים, ועל הו"י של השפעה יהודית, יש כוח יהודי ציבורי בעולם. הייתכן כי מדענים יהודים, והם כמחצית מדעני העולם, טרם הכריזו על הפסקת כל קשר ומגע עם אנשי המדע הסובייטיים? ועוד אוסיף ואקשה: איך זה ייתכן שכאן בישראל שקט ושלוה? ואולי כיוון ששקט כאן - שקט גם שם. כאן המרכה, כאן הלב היהודי, כאן מבחן האחריות היהודית ההדדית. בימים אלה חזר פרופסור יובל נאמן מכנס פסי-קאים בארצות-הברית והדיע: "נדמה לי שמדינת ישראל אינה מנצלת את כל האפשרויות ללחוף על ברית-המועצות לביטול הכופר". אולי הגויים, אך ייתכן שהוא צודק. לדבריו, ותומת ארצות-הברית בימים אלה הסכמים מדעיים עם רוסיה - שלושה הסכמים מדעיים - בקנה-מידה גדול, דבר המקשיח את לב הרוסים להתמיד בכופר.

בימים אלה נתן לנו נשיא ארצות-הברית - לציבור היהודי שם וכנראה גם לנו - עצה מוזרה מאוד: אל תלחצו, אל תקימו רעש בעניין הכופר; דיפלומטיה שקטה יעילה יותר. הרעש עלול להזיק. תמוה מאוד. נראה כי חזים מסחריים הם הקובעים. הם חשויים מסחר עבדים, הם חשובים מעצם ההתנכלות לקיומו של העם היהודי

ראש הממשלה ג. מאיר :
גם אתה יודע?

יצחק ה. קלינגהופר (גח"ל) :
ועדת הכנסת, בראשותו של חבר הכנסת צדוק, פעלה כוועדת חקירה פרלמנטרית לפי סעיף 22, לבירור עירעורים על תוצאות הבחירות.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :

הוועדה לא קיבלה את מאות עמודי הפרוטוקול הכוללים את העדויות שהצוות הזה גבה. לדעתי, מאות עמודי הפרוטוקול של העדויות אינם נחוצים לוועדה.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :
חברי הכנסת קלינגהופר, כאשר החוק מעניק לכנסת במפורש סמכויות של בית משפט לעירעורים, הכנסת היא המוסד אשר לפי החוק שומע עירעורים על תוצאות הבחירות, ואין במדינה זולתה שום גוף שיפוטי או אחר המוסמך לשמוע עירעורים. כאשר זאת סמכותה של הכנסת, כלומר, כאשר מוטל על הכנסת תפקיד שיפוטי, היא ממלאה אותו על-ידי כך שהיא מסמיכה אחת מוועדותיה לגבות עדויות, לשמוע עדים ולקבוע ממצאים. לכן המקרה הזה הוא המקרה היחיד שעד עכשיו ועדה פרלמנטרית הוסמכה להיות ועדת חקירה לצורך מילוי תפקיד שיפוטי.

יוחנן בדר (גח"ל) :
שמע, זה סקנדל שכמותו לא שמענו.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :

האחריות הפרלמנטרית מוטלת על הממשלה, ומבחינה דפרטמנטלית בתוך הממשלה — על ראש הממשלה. ראש הממשלה מינתה צוות לבירור העובדות. הצוות הזה היה מכשיר-עזר לראש הממשלה ולממשלה. על יסוד הדיון-וחשבון של הצוות הזה הסיקה ראש הממשלה מסקנות והביאה אותן לפני הממשלה. היא הביאה את מסקנותיה לפני ועדת החוץ והבטחון, יחד עם הממצאים, המסקנות וההמלצות של הצוות בראשותו של מר קופל. אלא אחראית הממשלה לפני הכנסת ולפני ועדת החוץ והבטחון, שבאמצעותה פועלת הכנסת בנושא זה. על אלה נערך בוועדה דיון מלא. ועדת החוץ והבטחון איננה בית משפט לעירעורים על הממצאים העובדתיים של הצוות בראשותו של מר קופל.

יוחנן בדר (גח"ל) :
האם יש מישהו שקרא את החומר של מר קופל? הממשלה — לא, זה כבר ידוע; ובכן, מי כן?

חיים לנדאו (גח"ל) :

מר קופל קרא אותו בוודאי, כי אומרים לי: כזה ראה וקדש.

חיים לנדאו (גח"ל) :
הם בבחינת הלכה למשה מסיני.

סגן ראש הממשלה י. אלון :
ועדת קופל היא ועדה להשלמת מידע — וזאת עשתה.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :

ועדת החוץ והבטחון, ככל ועדה פרלמנטרית, לא תוכל, על יסוד עיון בפרוטוקול של עדויות, להגיע לממצאים עובדתיים שונים מאלה שהגיעה אליהם הוועדה שראתה את העדים, שמעה אותם והתרשמה מהם.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :
כאשר חבר הכנסת קלינגהופר העלה שאלה עניינית — עניינית; אבל כאשר חוזרים פעם ועוד פעם על אותם דברים שכבר נאמרו — הם יושמעו וישארו כפי שהיו קודם.

חיים לנדאו (גח"ל) :

ועדת החוץ והבטחון חייבת לקבל מה שמגישים לה.

בנימין הלוי (גח"ל) :
חברי הכנסת צדוק, סמכויותיה ותפקידיה של ועדת חקירה — כך כתוב בסעיף 22 — ייקבעו על-ידי הכנסת. הכנסת מוסמכת להסמיך את הוועדה...

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :

במקרה שוועדת החוץ והבטחון תרצה ללכת מעבר לממצאים העובדתיים של ועדת קופל, לא אהיה מופתע אם חבר הכנסת לנדאו יאמר: אם כן, צריך להזמין עדים נוספים, או: מדוע עד פלוני לא נשאל שאלה זו או אחרת. זאת הדרך להפיק ועדת החוץ והבטחון לוועדת חקירה — דבר שהיה לפני הכנסת והכנסת שללה אותו, ובצדק, מפני שלפי דעתי, ועדת החוץ והבטחון, ככל ועדה פרלמנטרית בת תשעה-עשר חברים, המורכבת הרכב מפלגתי-סיעתי, היא מכשיר מצויין לדיון מדיני אבל איננה מכשיר לשמיעת עדים, לחקירתם ולקביעת ממצאים עובדתיים.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :
ודאי, כאשר הכנסת באה לדון בשאלה אם להסמיך ועדה פרלמנטרית כוועדת חקירה, היא חייבת לתת את דעתה על השאלה מה התפקיד המיועד לה. אם התפקיד המיועד לה הוא תפקיד שיפוטי, כגון התפקיד של שמיעת עירעור על תוצאות הבחירות — הכנסת תעניק לה את הסמכות הזאת; אם התפקיד הוא תפקיד של קביעת עובדות — לזה ועדה פרלמנטרית של תשעה-עשר חברים בהרכב סיעתי איננה מסוגלת.

בנימין הלוי (גח"ל) :

היא מסוגלת.

משה נסים (גח"ל) :

מדוע יש מוסד של ועדת חקירה פרלמנטרית בחוק יסוד: הכנסת?

חיים לנדאו (גח"ל) :
לא בעירעור מדובר.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :

לדעתי, לפני ועדת החוץ והבטחון היה כל החומר הדרוש לה כדי לגבש לעצמה דעה אחרי שקיימה דיון.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה—מפ"ם) :
אדוני היושב-ראש, המלחמה בטרור עומדת בראש סולם העדיפויות של ישראל בימים אלה. זוהי מלחמה

מסקנות והמלצות המחייבים, כפי ששמענו מפי ראש הממשלה, פעולה בשני כיוונים - האישי והאירגוני.

הבדיקה העלתה שבעניין סדרי האבטחה למשלחתנו לאולימפיאדה היו ליקויים מצד גורמים ישראליים. ממ" צאים אלה אינם גורעים במאומה מאחריותם ומכשלונם של השלטונות הגרמניים. אבל הכשלון הגרמני איננו גורע מאחריות הגורמים הישראליים שהיו אחראים לאב" טחה ולא פעלו, או שלא פעלו במידה מספקת. הליקויים נחשפו על-ידי הצוות בראשותו של מר קופל בכל הבהירות והחדות, וראש הממשלה, באישור הממשלה, הסיקה לגבי הנוגעים בדבר - במלוא החומרה - את המס" קנות המחייבות במישור האישי.

המישור השני בדו"ח של הצוות חייב מסקנות במי- שור האירגוני והמינהלי. איננו רואה טעם, להיפך - אני רואה נוק, בכיבוד פומבי על נושא זה. אני יכול לומר שאני יודע כי גם במישור זה מוסקות המסקנות המת- חייבות מדו"ח קופל.

אציין רק כלל אחד החייב להנחות אותנו. בתחום האבטחה לישראלים ומיתקנים ישראליים בחוץ-לארץ - ובכל תחום אחר - יש להיערך לפי הכלל של אחריות אחת, סמכות אחת, כתובת אחת, לפי הגדרה מדויקת של האחריות והסמכות.

ברור לגמרי שאמצעי אבטחה, יהיו מקיפים וטובים כאשר יהיו, אין בכוחם לשים קץ למעשי טרור. אמצעי אבטחה יכולים, במרבית המקרים, למנוע מעשי טרור; הם יכולים, במרבית המקרים, לסכל נסיונות למעשי טרור. אבל ביעור הטרור לא יבוא אלא כתוצאה מפעולות ישראליות יוזמה, שמטרתה השמדת החבלנים ובסיסיהם באשר הם.

פעולתנו בלבנון אחרי הרצח במינכן, פעולתנו בשמי סוריה ולבנון אתמול, והפעולות שעוד יבואו במקומות ובזמנים שנבחר בהם לפי יזמתנו - אינן פעולות תגמול או פעולות נקם, אלא הן פעולות המעוגנות בזכותה ובחובותיה של ישראל להגן על חיי אזרחיה. מטרתן של פעולות אלה היא כפולה: (א) להכות ולפגוע במחבלים ובבסיסיהם; (ב) להעמיד את הממשלות הנותנות מחסה, עזרה וסעד לאירגוני הטרור על מלוא אחריותן וחובתן.

במקומות שניתן למחבלים להקים את בסיסיהם שלהם במחנות פליטים או בישוים אין לעיתים מנוס מפגיעה באנשים חפים מפשע, אגב פעולה נגד המחבלים, על אף אמצעי הזהירות הננקטים. אהנו חייבים לשפר אמצעי זהירות אלה ולהקפיד עליהם כדי להקטין ככל האפשר את מספר הנפגעים מקרב האוכלוסיה האזרחית; אבל אהנו חייבים להמשיך במלוא התנופה במלחמה נגד המחבלים.

מעבר לזה, מעבר לדיון על האספקטים המדיניים של המלחמה בטרור - דיון שהוא לגיטימי בהחלט - הייתי מייעץ לפרשנים צבאיים למיניהם ולקצינים בכי- רים במלואים לדרגותיהם להפסיק את הדיון הפומבי בכלי התקשורת על שיטות המלחמה בטרור ועל צדדיה המבצעיים.

בנימין הלוי (גח"ל):
 ומי מזמין אותם?

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):
 מי שיש לו רעיונות מבצעיים - יביא אותם לפני המוסדות המתאימים, וחזקה עליו שהוא יודע את הכ-

עקשנית בממדים רבים ורחבים ובחזיתות שונות - ביש- ראל, בשטחים, בארצות ערב ובעולם כולו. לדעתי, אין תרופת פלא לביעור הטרור. אולי חברי-הכנסת לנדאו יכול בהבל פיו לגהל את המלחמה בטרור.

חיים לנדאו (גח"ל):

תשב בבית ותפתור את הבעיה.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

חבר-הכנסת לנדאו, פעולות הטרור התחילו כאשר אתה וחבריך ישתם בממשלה. שנתיים, עד שעזבתם את הממשלה, היו פעולות טרור.

סגן ראש הממשלה י. אלון:

שלוש שנים. מהרצח במחנה-יהודה ועד חטיפת מטוס "אל על".

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

אני רוצה לשאול את חבר-הכנסת לנדאו: האם אז, כאשר ישתם בממשלה והייתם שותפים לאחריות, האם העלייתם בממשלה הצעות גואלות כלשהן כיצד יש להי- לחם בטרור?

חיים לנדאו (גח"ל):

שמעת זאת לפני שנה.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

כרגע שואל אני אותך לא על דברים שאתה אומר היום מעל במה זו; אני שואל אותך: איפה היית, מה הצעת, מה העלית באותן שנתיים ראשונות של פעולות הטרור כאשר אתה וחבריך ישתם בממשלה והייתם שותפים לאחריות?

חיים לנדאו (גח"ל):

באותן שנים היה טרור כאן בארץ, לחמנו בו והי- סלנו אותו. באירופה לא נתתם את הדעת על כך.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני הישבי-ראש, כפי שאמרתי, אין תרופת פלא לביעור הטרור. מי יערוב לנו שלא יהיו פעולות נוספות? אבל מה שאנו חייבים לעשות, וגם עושים, הוא לכוון למלחמה זו את מירב ומיטב המשאבים שלנו בכוח אדם ובתושייה.

על המלחמה בטרור מוטל במידה רבה על שירותי הבטחון. כל פיגוע נוקף לחובתם; הציבור איננו יודע על ההצלחות; הציבור איננו יודע על פיגועים ואסונות שנמנעו כתוצאה מעירונתם ותושייתם של שירותי הבטי- חון. חשוב לציין שמדובר בחבר אנשים מוכשרים, מסורים עד אין גבול, עושים עבודתם באמונה, באלמוניות. ואין זה מקרה שיצאו להם מוגיטין בכל העולם, ולא בלי יסוד אמרה אישיות אמריקאית רמת-דרג, ששירותי הבטחון הישראליים נדעו כמון הטובים בעולם.

היינו עדים בזמן האחרון להתלחשויות רומזים הב- אים להטיל צל על שירותי הבטחון. ההתלחשויות והר- מזים האלה אינם אמת. הם עוול לשירותים, לאנשי השי- רותים, והם עירעור אמון הציבור, או נסיון לעירעור כזה, ללא הצדקה.

נכון, הצוות בראשותו של מר פנחס קופל, שנת- מנה לבדוק את סדרי האבטחה במינכן, העלה ממצאים,

חוברת א', ישיבה שמ"א
- הודעת הממשלה (דיון) (צדוק, קלינגהופר, בדר) -

אומרת, למעשה, שאדם יוצא להורג לא על מעשה שהוא עשה, ולא כדי להרתיע אחרים מעשות בעתיד מעשים דומים למעשה שהוא עשה, אלא בשל מעשים שיעשו אחרים אחרי שהוא נתפס ונדון. למעשה זה אומר שנת" זיק מחבלים אלה במשך תקופה בלתי-מוגבלת כבני-ערובה לשלומם של ישראלים שייחטפו בעתיד על-ידי מחבלים ערביים. אילו הלכנו בדרך זאת היינו עושים מעשה שאין ליישבו עם מדינת חוק ומשפט, אף בתנאי חירום קיצוניים ביותר, והיינו יורדים לרמתם המוסרית של המחבלים.

אדוני היושב-ראש, אנחנו חייבים להמשיך ולהגביר את מאבקנו לפעולה בין-לאומית נגד הטרור.

יוחנן בדר (גח"ל):
אנחנו צריכים להתחיל.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):
גבול, גבול, חבר-הכנסת בדר.

הטרור הוא מחלה מידבקת. הוא חרג מומן מתחומי המזרח התיכון ומתחומי הסיכסוך של המזרח התיכון. לאט לאט נפקחות עיניים לראות דבר שאנחנו מדגישים אותו זה שנים: מי שמשלים עם טרור כשהוא מכון נגד הזולת, סופו שהוא עצמו יהיה קרבנו.

ביורה הבין-לאומית אנחנו יכולים להתברך בעמדה התקיפה את ארצות-הברית: בהטלת וטו נגד החלטה הבאה לגנות את ישראל תוך התעלמות מהטרור הערבי; בזממתה לגיבוש אמנה בין-לאומית למניעתם ולענישתם של מעשי טרור, כגון רצח, חטיפת בני-ערובה, סחיטה, חטיפת מטוסים וכיוצא באלה; בעמדתה החד-משמעית על העקרון שכל מדינה נושאת באחריות לגעשה בתחומה ומתחומה; בכל מערכת פעולותיה של ממשלת ארצות-הברית - בתוך ארצות-הברית ובמגעים עם מדינות אחרות - למלחמה בטרור.

אדוני היושב-ראש, אני חושב שחובה היא לומר כאן כמה דברים על עמדת הרפובליקה הפדרלית הגרמנית. אין ספק שהיו מחבלים חמודים מצד השלטונות הגרמניים בקביעת סדרי האבטחה לפני הרצח, ושגיאות חמורות בתיכונן וביצוע פעולת החילוץ. חבר-הכנסת לגדא, כשהזכיר את דברי ראש הממשלה בעניין זה, משום-מה שכח את האלמנט הראשון משני האלמנטים האלה - את הביקורת שלה על המחבלים של השלטונות הגרמניים בקביעת סדרי האבטחה לפני הרצח. מחבלים אלה ושגיאות אלו תרמו לטרדניה של מינכן. אבל אנחנו חייבים לציין שני דברים: ראשית, ממשלת גרמניה היתה הממשלה הראשונה חוץ מישראל שהצטיינה לטוהר החלטה נועזת שלא להיכנע לטרוריסטים; שנית, לפי הידוע לנו עכשיו, ממשלת גרמניה נוקטת פעילות נמרצת נגד איוגיו הטרור הערביים, הפועלים בתחומה. אני רוצה להוסיף ולומר, שמי שמעורר על דקע הרצח במינכן אסוציאציות עם תקופת השואה, במגמה להביא איש את ריחה של גרמניה של היום - חוטא לאמת ואינו משרת את המלחמה בטרור.

אדוני היושב-ראש. עדיין יש מדינות, מדינות תרבותיות ומתקונות, אשר אחרי הועזעו הראשון של הרצח במינכן חזרו לעמדתן המאוזנת כביכול, הניטרלית כב" יכול, של יחס שווה לפעולות טרור רצחניות ולפעולות למלחמה בטרור. אל מדינות אלו עלינו לפנות בתביעה ובאזהרה: תביעה לפעולה נמרצת לביעור הטרור בגבולותיהן, ואזהרה שלפי הנסיון ההיסטורי, טרור המכונן

חובת. בירור פומבי עלול - בלי כל כוונה - לשרת את האיב.

אחרי הרצח במינכן נתגלו אצלנו בארץ כמה יזמות פרטיות למלחמה בטרור. בחלקן היו אלה יזמות שהייתי מגדירן כרצידיב טרום-ממלכתי - כחזרה לתקופת אי-גוני המתחרת; ובחלקן יזמות אשר יותר משהיו מכוונות למלחמה בטרור, היו בגדר תעלולי פרסומת. חשוב שיו"ב הר ללא צל של ספק שאין מקום ליזמות כאלה בתנאים של מדינה יהודית ריבונית, ושמדינת ישראל לא תסבול אותן.

אנחנו תובעים ממדינות העולם לקיים את חובתן, המעוגנת במשפט הבין-לאומי, למנוע בשטחן ומשטחן פעולות המכוונות לביצוע מעשי אלימות במדינה אחרת. גם אנחנו חייבים במילוי חובה זו ביחסינו עם מדינות יזדותיות. יזמות פרטיות למלחמה בטרור יהיו בבחינת חוספת שמן על מדורת הטרור. לא בטרוריסטים יפגעו, אלא במשטר החוק והמשפט בישראל וביחסי ישראל עם מדינות יזדותיות.

אדוני היושב-ראש, בסערת הרוחות אחרי הרצח במינכן הועלתה הצעה שישראל תשנה את מדיניותה וכולק מהמלחמה בטרור יבוצעו גזרי דין מוות שיוצאו נגד טרוריסטים. אומר מיד: עמדתי בשאלה זו איננה עמדה עקרונית השוללת עונש מוות מטעמים הומניים בכל המקרים ובכל הנסיבות. ספר החוקים שלנו מאפשר הטלת עונש מוות על מעשי טרור - ואיננו מציע לשנות את החוק. אילו שוכנעתי שביצוע גזרי דין מוות עשוי להרתיע מחבלים ממעשי טרור, הרי על אף הסלידה מעונש אכזרי זה הייתי מציע לחזור ולהנהיג אותו הלכה למעשה. אלא שאינני משוכנע שביצוע גזרי דין מוות נגד מחבלים תהיה לו השפעה מרתיעה; אני חושב שעל-לולה להיות לו השפעה הפוכה מוז שאנו רוצים בה. מי ששוקל את העניין שיקול מפוכח ולא בעידן דריתתא, מתוך רגשי נקם, חייב להגיע למסקנה שהימנעותנו מביצוע עונש מוות תרמה לתרומה חובנית למלחמה בטרור, חסכה חיי לוחמים שלנו והיתה לה השפעה מרגיעה על מערכת היחסים בינינו לבין תושבי השטחים המוחזקים. הנסיון איננו מלמד שביצוע גזרי דין מוות נגד מחבלים ירתיע מחבלים אחרים. בכך רק נספק לאירוגני המחב"ל לים דמויות של מעונים, שישמחו להם "מופת היונוכי" כביכול, ונכבד על כניעתם של מחבלים בעתיד, וניצור מתיחות מיותרת בינינו ובין האוכלוסיה הערבית. מטעמים אלה אני סבור שאין לשנות את המדיניות הקיימת של אי-ביצוע עונשי מוות נגד מחבלים.

לעומת גישת המעשית, הפראגמטית, לשאלת עונש המוות בכללה, אני שולל מבחינת השלילה את ההצעה המחוכמת כביכול, שבת-המשפט יטילו עונש מוות על מחבלים, אבל העונש לא יבוצע, והיה אם מחבלים יחטפו בני-ערובה ישראלים, נהיה אותם שאם לא ישהו לדון את בני-הערובה, נוציא להורג את המחבלים שנידונו למוות אצלנו; ואם לא ישעו לאזהרתנו - נבצע את גזרי הדין.

יצחק ה. קלינגהופר (גח"ל):
זאת בדיוק השיטה של חוטפי בני-ערובה.

חיים י. צדוק (המערך, עבודה-מפ"ם):
הצעה זו אני שולל שלילה עקרונית. לא שוכנעתי ביעילותה של הפקדין הזאת, וגם אילו שוכנעתי שהיא עשויה להיות אפקטיבית, הייתי שולל אותה. הצעה זו

השמירה הגרמניים, ואי-שיתופנו בתיכונן ובניהול של הקרב המביש שניהלו הגרמנים עם המחבלים.

אדוני היושב-ראש, הלקח העיקרי שיש להפיק מא"סון מינכן הוא שעלינו לשנות את גישתנו כלפי הטרוריסטים הערביים, לא להניח בידיהם את היוזמה האס-טרטגית, אלא ליטול אותה לעצמנו.

אין מי שיטען שיהיה זה קל לדרוף את חוליות הטרור בכל רחבי העולם. אך אין גם לקבל את הגישה שאין ביכולתנו להיאבק בהן ביעילות מירבית. גם במל"מות הקדומות שהיו לנו עם הערבים, הן בחזית הצב-אית והן בחזית המחבלים, לא היו הכוחות שווים, וה-סכנה לנו לא היתה פחותה. להם היו יותר מטוסים, יותר טנקים, יותר תותחים, יותר טילים ויותר חיילים. והם התכוונו וניסו להכריע אותנו, להשמיד אותנו ולהשליך אותנו לים. הפעלנו אז את מיטב הכוחות, היוזמות וה-תחבולות כדי להביסם, על אף הפער הכמותי — והצלחנו.

במשך תקופה ניכרת נראה היה שקשה וכמעט מן הנמנע להתגבר על הטרור הערבי בערינו ובגדה, ובעיקר על הטרור הנורא שהופעל ברצועת עזה. אך כאשר הח-לטנו שנגרשה הסאה, שוב הפעלנו את מיטב המחשבות ומיטב האנשים למשימת ביעורם — ועלתה בידינו.

גם לחטיפת מטוסינו כשלב במלחמת ההתשה הער-בית נראה שמצאנו תשובה, על אף הקשיים, והיינו לדוגמה בכך לאומות העולם. עתה הוגדשה הסאה של הטרור הערבי ברחבי העולם והגיעה העת להדבירו. זאת בוודאי חזית קשה מאוד, עקב אופיה ועקב התפרסותה הרחבה. אך אין לי ספק שהיא ניתנת לטיפולנו הממ-לכתי היעיל.

אדוני היושב-ראש, אין מקום לפשרה בינינו ולבין אירוגני הטרור ולקיום יחד. אם אנו רוצים להישאר בעיר-לם — ויולקו ממנו הכרחי. לא נוכל לחיות באי-בטחון ובהסתר ובהגבלה ברחבי עולם, באשר אנו יהודים או ישראלים, והיו אלו נציגי המדינה ושליחיה, נכבדי קהילה יהודים, אזרחי ישראל מטיילים, או ילדים יהודים המש-חקים באויה פרבר בעיר באירופה. עלינו להקים כוח נגד הטרור הערבי ברחבי העולם — כוח מיוחד, מתוכנן, מתוחכם, תוקפני, הנמצא בכל מקום שיש בו צורך. עלינו לפרוש רשת לאגשי הטרור ולתומכים בהם, ולא לקמץ בכוחות המרכיבים את הרשת הזאת.

מול פעולות פגע-וברח של כנופיית שודדי-הדרכים חייב אופי פעולתנו להיות תוקפני, יוזם ופעיל. לא נוכל להסתפק בשמירה על כל מיתקנינו ואנשינו. תמיד יהיה לנו מחסור בכוחות הנגטיים לכך. לכן עלינו לדאוג לכל שהאויב לא יתחלף חפשי ובטוח. עלינו לדרוף אתרוי בכל מקום ולהשמידו במדרף. זה היוני, זה דחוף. מפני שאם לא נתיש אותם אנחנו — יתישו הם אותנו, יכרסמו את סבלנותנו ואת כוחנו, יתקיפו נקודות תורפה אצלנו — ובוודאי יש כאלה — ויצברו נחזונות קטנים אשר ינו אט-אט את הכף. הטרור עלול לנצח — על-ידי אי-תבוסתו. ועל כן חובתנו הדחופה היא לעצור ולבלום את תנופת פעולתו.

תמיד מצאנו דרכים מאגפות ומחוכמות כדי להת-גבר על האויב העדיף בכוחותיו. גם עתה נדרשים מאתנו ערנות מתמדת, יזמה מתמדת וניידות מתמדת. אנו צריכים להיות המפתיעים ולא המופתעים.

אדוני היושב-ראש, חוששני שאם לא תעשה זאת המדינה, יוצו בוודאי כוחות פרטיים שירצו לפעול. כוחות אלו אינם מועילים לעניין ואינם מתאימים, אינם

נגד הזולת, אם הוא נסבל, אם לא שמים לו קץ — סופו לפגוע באלה שמשלימים אותו.

אדוני היושב-ראש, מעשי המחבלים הם לא רק נתעבים מבחינה אנושית, הם גם חסרי-טעם וחסרי-ערך מבחינה מדינית. המחבלים יכולים, כפי שעשו בלוח, במינכן ובמקומות אחרים, לרצוח אנשים חפים מפשע, ישראלים ולא-ישראלים; אין זה מסוגלים לפגוע בקיו-מה, בכוחה ובבטחונה של מדינת ישראל.

החיים של 90% מהערבים הקרויים ערבים פלש-תינאים מתנהלים בתנאים של רגיעה, שיתוף פעולה ורו-קיום משני עברי הירדן — בשטחים שבשלטון ישראל ובממלכת ירדן. כל מי שעניינם בראשו לא יוכל שלא לראות שהגורל המדיני של אוכלוסייה לא ייקבע על-ידי מעשי טרור; הוא יכול להיקבע רק בקונטקסט של הסכם שלום אחרי משא-ומתן בין ישראל ובין מדינות ערב. זו היתה תמיד המדיניות של ישראל, ולא נסטה ממדיניות זו בגלל מעשי זוועה של הטרוריסטים.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת זבולון המר, ואחריו לחבר-הכנסת יעקב חזן.

זבולון המר (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. רצח הספורטאים שלנו במינכן הוא אסון כה נורא שאין די בבדיקת המח-דלים והאחריות של המקרה, אלא הוא מחייב אותנו להיערכות מחודשת ולשינוי במדיניות ובאינטנסיביות של מלחמתנו בטרור הערבי. הרצח במינכן הוא אות אזהרה, וזוהי חובתנו לעמנו ולאחינו בארץ ובעולם, מפני שאנו מופקדים מלבחינה היהודית, ההיסטורית והמוסרית לו-קיפות קומתם, לקיומם ולבטחונם. לכן עלינו להיערך מחדש בגיוס מיטב המוחות והכוחות של עמנו למלחמת חרמה והשמד נגד הרצח המתוכנן והמופעל כנגדנו ברחבי תבל. לכן גם עלינו לשנות את מדיניותנו כפי שהיא מתבטאת באופי הפעולה שלנו בטרור, בכל אופן, כפי שהיא נראית למסתכל מהצד, ולעשותה תוקפנית והת-קפית ביסודה, ולא הנגתית בעיקרה.

אדוני היושב-ראש, להרבה תמיהות לא תימצא תשובה על מחדלים שהיו תלויים במידה ניכרת בנו ושקרו במינכן, ואין זאת חכמה שלאחר מעשה לבקר את שאירע, ואין בכך גם כוונה לגרוע מטיב שירותי הבטחון ולג, הישגיהם המצויינים, תושיותם, מסירותם והקרבנות. בכל זאת עלינו לשאול את עצמנו: איך לא חשו אנשינו המופקדים על כך והמאומנים בכך בחושיהם הבריאים והמחודדים, איך לא הבחינו שאירוע כמו האולימפיאדה במינכן הוא כה מרכזי ונמצא במוקד ההתנגינות העולמית, שפגיעו ראוותת בו יהיה "מיבצע מרשים" שאירוגני הטרור כה זקוקים לו, שהרי האפקט ופירסומו הסנסציוני עשויים לאון אף את כשלונו המיב-ציע? נדמה לי שהיו צריכים להביא זאת בחשבון ולהכין הגנה הולמת ככל האפשר. השאגנות והשגרותיות צריכות להדליק אצלנו גורה אדומה.

אי-אפשר גם שלא לתמוה על התמימות היתירה ו"היושר" המופלג שמענו מאתנו לפעול כפי שמתבקש כאשר מדובר בסיכון חיינו, גם בערמה, גם בתחבולה וגם בתקיפות, וזאת מתוך הסתמכות יתירה על הגרמנים. כוונתי בעיקר למחדל בעניין הצמדת אנשי מגן או כלי מגן לספורטאים, העדר התערבות תקיפה יותר בסדרי

חברת א', ישיבה שמ"א
— הודעת הממשלה (דיון) (המר, קשת, חזן) —

ויכוח בין אלה אשר ראו את הנוגד לבין אלה שלא ראו את הנוגד. זאת אני זכאי וחייב לגלות. חברי-הכנסת לגדאו הופיע כאן ויצר רושם כאילו באיזה מקום, שאינו יכול לדבר עליו, היה ויכוח נוקב, שבו הוא ראה את כל הנוגד ורק אגחנו לא ראינו, עד שהצרה באה עלינו. להד"ם.

כבוד היושב-ראש, הרצח המתועב במינכן הוא תוליה באותה שרשרת אשר החלה עם פיצוץ האווירון על כל נוסעיו בשווייץ, הרצח ההמוני בלוד, טבח הילדים בגבול הלבנון והנסיגות החוזרים ונשנים לפגוע בשליחי ציבור, אזרחי ישראל ויהודים ברחבי העולם. כל זה איננו אלא נסיון גואש ונפשע לנסות להכריע את ישראל על ידי מעשי זוויעה מחוזק לתתומיה של ישראל, לאחר שכל הנסיגות הזבויים הללו בתוך ישראל ועל גבולותיה נכ-שלו עד כה כשלון חרוץ.

אין לי ספק בכך שגם הנסיון הזה סופו כשלון. אך עלינו לדעת ולהיות מוכנים לכך שהמערכה הזאת נגד הטרור הערבי, אשר אינו כוחל בשום אמצעים, עלולה להיות ארוכה מאוד ומלווה סבל רב. יש לראות את הסכנה בכל הרצינות. זהו השלב הנפשע ביותר במערכה נגד שלומה, עתידה ובטחונה של ישראל. סימני-ההיכר המבחיל שלה הוא פיתוי נערות תמימות והפיכתן למ-רצחות ומתאבדות שלא מדעת. זאת היא מערכתו המ-יבשת של הטרור הערבי נגד עתידו של השלום היהודי-ערבי. אך בטוח אני שזה יהיה השלב האחרון בדרך אל ההתפכחות הסופית של שליטי ערב מתלותותיהם להכריע ולהשמיד את ישראל, או להכריחה להסכים לשלום שאין עמו בטחון.

נצחוננו במערכה הזאת נגד הטרור הערבי מובטח, אך אל לנו לזלול בקשיים שניתקל בהם במערכתנו זו. זירת המלחמה הזאת משתרעת על פני כל העולם. היא מכוונת לא רק נגד מדינת ישראל ואזרחיה, כי אם נגד העם היהודי כולו. היא שלוחת כל רסן מבחינה מוסרית. כלי נשקה הוא רצח כל יהודי באשר הוא יהודי. וככל שהוא פחות מוגן, הוא נעשה למטרה רצויה יותר לטרור זה.

אין לנהל שום מלחמה מבלי לדעת מה הן מטרו-תיו המלחמתיות של האויב. ואין ספק שדבר זה הוא הכרחי במיוחד לגבי המלחמה הזאת. מטרתו הראשית היא להשמיד באיכו כל ניצן של תקוות השלום היהודי-ערבי. כאמצעי לכך משמשת העמקת השנאה בין הער-בים והיהודים. מטרתם השנייה היא להביא לידי בידודנו בעולם על-ידי כך שיכריחונו לאחוז במלחמתנו נגדם בדרכי מלחמה הזרות לדרכים שלהם. ומטרתם הנוספת היא לעורר ולעודד את מעשי הטרור שמעבר לגבולותינו ואת הטרור בתוך ישראל והשטחים המוחזקים. כל מל-חמתנו נגד הטרור הערבי הזה חייבת להיות מודרכת על-ידי ידיעתנו זו. כל אמצעי המלחמה חייבים להיות מותאמים לכך. יהיה זה אסון אם בתגובה על מעשי הטרור של המחבלים נענה במעשי טרור הדומים למעשים שלהם. אני מבליט את הדבר, כי הנני בטוח שקיימים בתוכנו חוגים, כדוגמת זה של הרב כהנא, המתכוונים לכך. אני מתקומם נגד דרך זו בכל כוחי לא רק מטעמים מצפוניים. והרי אין זו סיבה קלת ערך. השמירה על טוהר נשקנו איננו ציווי מוסרי מופשט; הוא מקור כוחנו — מקור בטחוננו בצדקת המערכה שלנו. אני מתקומם נגד זה גם מטעמים ענייניים-תכליתיים. אני בטוח שכל מי שילך בדרכי הטרור הערבי ייהפך למעשה לשותפו הנאמן לפשע. הוא יעשה את רצונו ויהפך לשליחו. אנו בוכים

ברדנים ואינם מבוקרים. לכן עדיף מאוד שאת תגובתנו לטרור תפעיל המדינה באיזו דרך שהיא. על כן עלינו להגביר את המערכה, להקים את הכוח ולפעול באופן שאמנם חוש כולנו בטחון בשדה זה כפי שאנו חשים בשדה צה"ל מופקד עליו.

כאשר נכה באויב, בכנופיות עצמן בכל מקום ומקום, במפקדיהן ובמפקדותיהן וגם בארצות ערב התומכות בהן, שבלעדיהן הם נעדי בסיס, יתחסלו אלו ולא יקבלו עידוד, מחסה וסיוע ממדינות ערב.

לכן נראה לי שלא ייתכן ששגרירי ישראל באירופה או באמריקה הלטינית או באפריקה יהיה נתון לסכנת חטיפה, ירייה, או הישגות במעטפה ממולכדת, בעוד שהנציג הלווי, המצדי, הסורי או הלבנוני יהלכו שקטים ובטוחים. לא ייתכן גם שמיתקן שלנו ונציג שלנו וידקקו לשמירה מיוחדת וישמשו מטויר למארחינו, ואילו מיתקן ערבי ונציג ערבי יהיו נסוכי בטחון, אפופי שלוה ורצויים למארחיהם.

אדוני היושב-ראש, מדינות ערב התוקפניות צהלו לרצח מינכן והצדיקו אותו. הן מפגינות עתה באמצעות חוליות הטרור את אורך ידן ויכלתן לעשותנו חסרי בט-חון וישע ולא מסוגלים להגן על אנשינו, ישראלים ויהו-דים. באופן מקיאואוליסטי הן עלולות למרבה הצער אף להשיג יוקרה מאכזריותם. לכן עלינו לדעת שמי שמרחם על האכזר, סופו שמתאכזר על הרחמן. מפני שאם לא נפעל נגדם ונגד מגיניהם במלוא הזימה והתנופה, ואם רק נציגנו יחששו לפתוח את מכתביהם שמה יתפוצצו, ואילו נציגי ערב יפתחו את שלהם ללא חרדה ובבטחון — עלולה באופן אבסורדי לגבור האהדה אליהם בעולם, ולגבור ההסתייגות מאתנו, המפירים כביכול את שלווה העולם ומשמישים מטויר לאומותיו. אסור שנסיכים ששפי-כות הדמים שלהם יתחשב כמוצקת, כמובנת בנסיבותיה וכןסלחת. אסור לנו לחזור לתקופה שבה דם יהודים היה הפקר.

אדוני היושב-ראש, אין מי שיעשה את מלאכתנו מלבדנו. חזית הזאת נגורה עלינו שלא ברצוננו, ועל כן עלינו מוטלת החובה לעשות אותה וסופנו שנצליח בה. היום קראתי שבראיון לעתון "דר שפיגל" מוסרים טורוריסטים ערביים שהטרור הוא שיבאי להקמת מדינת פלשתינאית. לדעתי תשובתנו לטרור צריכה להיות כפו-ל: האחת — הקמת עיר יהודית גדולה בארץ-ישראל הגדולה; והשנייה — הבסת הטרור והשמדת אירגונו. רק תבוסה כזאת תפקח את עני המנהיגים הערביים ותביא לפכחון הדעת, להבנה שיש להידבר עמו כדי להביא שלום לאזור.

הי"ד ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת יעקב חזן, ואחריו — לחברי-הכנסת שלמה לורנץ.

יעקב חזן (המערך, עבודה-מ"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מודה שאינני חש כל יחס של אהדה לחכמים שלאחר מעשה. כוונתי לחברי-הכנסת לגדאו. אינני רשאי לגלות שום פרט מדוי-ניה של ועדת החוץ והבטחון, אך אני חושב שלא אחטא לתקונו הכנסת אם אגלה מה לא היה בוועדת החוץ והבטחון. אני חושב שהדלפה כזאת מותרת בכנסת. ובכן, בוועדת החוץ והבטחון לא היה כל ויכוח בין חברי-הכנסת לגדאו לבין חברים אחרים על דרך זו או אחרת במערכה נגד הטרור. בוועדת החוץ והבטחון לא היה כל

יותר מאשר החמרגו עד כה בדאגה לכך שפעולותינו אלה לא יפגעו, ככל האפשר, באזרחים חפים מפשע. יודע אני שהמחבלים מסמכים בכוונה תחילה את מרכיביהם לשובים אזרחיים שלווים. יודע אני שצה"ל עושה כמי-טב יכלתו כדי שעל אף כן זאת לא ייפגעו אזרחים שלווים. אך לדעתנו מחוייבת תחילה האלה שיקול-דעת נוסף ומאמץ נוסף כדי להקטין ככל האפשר את סבלותיהם של אזרחים ערביים מעבר לגבול, שגם נפשם קצה מהטרור הערבי.

חברי הכנסת, פעולתנו העיקרית במערכה זו היא הפעולה נגד נושאי הטרור ברחבי העולם. אך כאן, דווקא כאן, עלינו להטיל על עצמנו את סיג השתיקה. אני סבור שכל התדיינות פומבית על דרכי הפעולה נגד הטרור היא בגדר פשע לאומי-בטחוני. זוהי מערכה בטחונית, מורכבת, ומסוכנת, והסודיות בה מחייבת לא פחות מאשר לגבי פעולה צבאית ממשית של צה"ל.

דווקא נוכח חומרת המערכה הזאת עלינו לשלול ולדבא בכל האמצעים אשר בידינו, כמדינה וככע מאורגן ברחבי הגולה, כל נסיון של יזמה ופעולה פרטיזנית בתחום זה. ה"פרישה" כאן עלולה להיות מסוכנת יותר מאשר ה"פרישה" בעת מלחמת העצמאות. יזמה פרטי-זנית כזאת תוריד אותנו לדרגתם של הרוצחים שבאירגון "אל-פתח", היא תסכן את מעמדה של ישראל בעולם ותצמיח את ניצני הפשיסם, על כל תוצאותיה החבר-תיות והפוליטיות בישראל פנימה.

ואחרון אחרון: הטרור והמערכה על השלום. מגמתו של הטרור הערבי היא לשבש כל נסיון של משא-ומתן, למנוע הסכם שלום יהודי-ערבי. דווקא משום כך שולל אני את הגוססה האומרת: לא יהיה משא-ומתן על שלום כל עוד נמשכת פעולת הטרור הערבי. גוססה זו מוטעית מיסודה. היא עושה את רצונם של מארגני הטרור. ודאי, לא יהיה שלום כל עוד תימשך פעולת הטרור הערבי, אבל על אפו וחמתו של הטרור הערבי, ותוך כדי הגברת מלחמתנו נגדו, עלינו לחזור ולהבליט את נכונותנו לנצל כל הזדמנות למשא-ומתן ללא כל תנאים מוקדמים.

כנסת נכבדה. הטרור, מעשיו הנפשעים, הפעולה הנמרצת, המדינית והבטחונית, מטעם מדינת ישראל נגד הטרור האפילו בזמן האחרון על המערכה שלנו לזכות העלייה החפשיית של יהודי ברית-המועצות. אנחנו עומדים פה לפני בעיה הרבה יותר חמורה מאשר רק מאבק נגד הכופר. לפי הערכתנו זהו הנסיון - אינני בטוח אם האחרון - החמור ביותר שנעשה בזמן האחרון, להביא לידי הרס גמור של תקוות יהודי ברית-המועצות להגיע אלינו. זהו נסיון נוסף בשרשרת הנס-יונות הנפשעים להביא לידי הטמעה מאונס של יהודי ברית-המועצות. זוהי התראה בלתי-אנושית באיננו שם, שלא יאמינו שיוכלו אי-פעם להגיע לישראל.

בזמן האחרון שומעים את מה שצוי להחידים שה-גישו בקשה להגירה והם בין אלה שמוטל עליהם לשלם את הכופר. לא זו בלבד שאין הם זוכים להיתר עלייה. הם מגורשים מן העבודה, מאיימים עליהם בהגליה למחנות-ריכוז. קצינים בכירים אשר כבר לפני שנים רבות עזבו את השירות ואין כל חשש שירגלו לנו סודותיו של הצבא האדום, קצינים כאלה, אשר הודיעו על רצונם לעלות לישראל, לא זו בלבד שמורידים אותם לדרגת טוראי, אלא שוללים מהם אפילו את הפנסיה, את האפ-שרות לחיות, ובוודאי נשמע בעוד שבוע-שבועיים שהם

ומתאבלים על כל קרבן במערכה זו. הם בוים לחיי אדם. לא זו בלבד שלא איכפת להם שעריבים חפים מפשע ולא מעורבים במישרין במלחמה זו יפלו קרבן במערכה זו - הם שואפים לכך. הם מצמים שגלך בדרך זו. דם נקיים מורה תהומות בין הצדדים. ולכן שואפים הם; זוהי המטרה העיקרית של מלחמתם.

ובכן, להכות בהם - כן; לפגוע באזרחים חפים מפשע - לא. זהו צו המצפון, אך לא פחות מזה גם צו היעילות והתכלית המלחמתית.

אילו היינו הולכים בדרך, היה הדבר פוגע קשות במעמדנו הבינ-לאומי. מה שמתחילים רק עכשיו לא לסלוח להם, ודאי שלא היו סולחנים לנו, ובצדק לא היו סולחים לנו. והרי זאת שוב מטרה שהטרור הערבי שואף להשיגה - בידודה של ישראל בעולם.

המטרה היחידה של מאבקנו זה היא הרדיפה אחרי נושאי הטרור עצמו, פגיעה בכל ריכוז ובכל מקום שבו נתגבש הכוח הזה, משם הוא יוצא למילוי שליחותו הנפשעת. תכלית לנו לרכז את מלחמתנו זו בתחום ההגנתי בלבד. כל כוח המסתפק במלחמת קיומו בהגנה פסיבית בלבד סופו כשלון ומפלה. מנצחים רק אלה ההופכים את ההגנה ההכרחית להתקפה מוחצת על התוקפים.

ודאי, יהיה עלינו לגייס את כל יכלתנו כדי להגן על מוסדות ישראלים, מפעליה של מדינת ישראל ברחבי העולם, שליחיה ושליחיה הציבור, בחוץ-לארץ. יהיה עלינו לחדד את עינותם הבטחונית של אזרחי ישראל היוצאים לחוץ-לארץ, להעמיק את תחושת הסולידריות שלהם ואת כוננותם ההגנתית העצמית. אך העיקר הוא המודף; העיקר הוא להפוך את האזורים לרצח לנרדפים בלתי-בטוחים בעצמם ובחיייהם הם.

יודע אני כמה קל לדבר על כך וכמה קשה המלאכה. יודע אני שמלאכה זו, מלאכת ההגנה על חייהם ובטחונם של ישראל ואזרחיה, עוסקים בה לא יצורים על-אנושיים, כי אם בנינו, אחינו ותרבינו - בשר-ודם. מוקיר אני את מרצם, מסירותם, אומץ-רוחם ותו-שיותם. תנאי להצלחתם הוא אמונו בהם. בלי אמון זה יהיה העול המוטל עליהם כבד ממש, ואם איש זה או אחר, ויהא זה במעמד הבכיר ביותר, ייכשל במילוי תפקידו, נטיק כלפיו את כל המסירות, אך בלי להרשע את הכלל. אל לנו ללוות את מלחמתנו בגדנה מורטת עצבים של שבחים מופלגים מזה וביקורת עצבנית ופרי-געת מזה. גם אהנו חייבים לשמור על שיקול-דעת וקור-רוח.

הטרור מאיים כעת על כל יהודי באשר הוא יהודי. מעטפות ממולכדות בתוספת רעל קטלני כבר נשלחו אפילו למושבי-זקנים יהודי. עלינו לעודד, ובקצב מזורז ביותר, את הקמתה של ההגנה היהודית ברחבי הגולה. הטרור הערבי גילה כאן את מהותו האמיתית. אין זו מלחמה מדינית, כי אם מלחמה גזענית. כל יהודי באשר הוא יהודי משמש מטרה למלחמתם. חיינו של כל יהודי, ילד, אשה, זקן, הם בעיניהם הפקר. על הגולה היהודית להתארגן, ומיד, להגנה עצמית. תנועות הנוער החל-ציות חייבות לראות את הדבר הזה כעומד במרכז פעי-לותן.

ההגנה הפעילה והתוקפת היא תנאי הכרחי לצב-חוננו. ועלינו לראות בכל פעולות הטרור, על כל צורותיו, חזית אחת. מכאן הכוונה של פעולות-נגד מוחצות כנגד ריכוזי הטרור מעבר לגבולותינו. אין עלינו להחמיר עוד

חוכרת א', ישיבה שמ"א

— הודעת הממשלה (דיון) (חוק, קשת, לורנץ, מאיר) —

עוד דבר. ועדת קופל דנה רק במה שקרה עד לליל הבלחות בשדה התעופה. כדאי שנדע משהו על המח-
לים בקשר לשדה התעופה. בין השאר, בוודאי מוצדק
לשאול מדוע לא יצאה אישיות מן הדרג הגבוה ביותר,
וגם אותו איש שיצא הגיע, לצערנו, ברגעים האחרונים
של האסון הגדול.

מעניין לעניין, ובכל זאת באותו עניין. לא ייתכן
שלא למתוח ביקורת על הרשלנות וקלות-הדעת בקשר
לטיפול בדואר, שגרמו למותו של ד"ר שחורי. כפי שנת-
פרסם בעתונות — איני יודע אם זה נכון; כדאי שראש
הממשלה תגיב על כך — פשוט באותו יום, משום-מה,
קצין הבטחון או מי שהיה צריך לפתוח את המעטפות,
לא עשה זאת. הוא כבר היה עייף. אילו היה ממלא
את תפקידו...

(קריאה באולם)

אם זה לא נכון, אני אומד שחשוב שקצין בטחון
או מישהו אחר יהיה ממונה על כך בשגרירות שלנו.
אנחנו יודעים על הכנין הזה של מעטפות עם חומר
נפץ. יש לדאוג לכך שאנשים לא יפתחו את המעטפות,
אלא מישהו שממונה על כך. לא היתה צריכה להיות
אפשרות שד"ר שחורי יפתח את המעטפות שלו, בדיוק
כפי שלא צריך היה לקרות — ויש לדאוג שזה לא יקרה
— שיהודי כמו צדוק אופיר ילך סתם להיפגש — והוא
ידע עם מי הוא הולך להיפגש — עם אדם בבריסקל. זה
קרה אחרי האסון במינכן, אחרי שהטרור השתולל בכל
כוחו.

העיקר במה שנוגע לעתיד. ברור שאינני מחדש
בקבעי, שאלה שנכשלו בכל החזיתות ינסו להשיג הישג-
גים קלים ורעשניים. אין דבר קל יותר ורעשני יותר
מאשר לרצוח אנשים ממארב, במחתרת, בחוף-לארץ,
כאשר המטרד רחבה מאוד — לאו דווקא ישראלים, אלא
כל יהודי, גם קנים ונשים.

לרגל שינויים בדרכו של האויב דרושים שינויים
גם אצלנו. ארשה לעצמי להעיד כמה הערות כלליות,
כי לא כאן המקום להיכנס לפרטים.

לא ייתכן להסתפק רק בהגנה. עלינו גם ליוזם,
בכל מקום ובכל הדרכים.

אדוני היושב-ראש, גברתי ראש הממשלה, אין כמו
ההלכה היהודית להחמירה במה שנוגע לעונש מוות. רבים
מכם יודעים בוודאי מה קובעת המשנה, שסנהדרין
שהוציא להורג פעם בשבעים שנה היה נקרא בית-דין או
סנהדרין קטלני. מחמירים מאוד מאוד במה שנוגע להורג
צאת אדם להורג. דרושים אזהרה, עדים. פעם בשבעים
שנה זה היה יוצא מן הכלל, ובכל זאת, יש יוצאים מן
הכלל.

כלל גדול אצלנו: "הבא להרגך השכם להרגו". מי
שבא במחותרו, במחשבה להרוג — הפקיר את עצמו,
התיר את דמו. עליו לא חלים הסייגים של ההלכה.
אדרבה, ההלכה היא הקובעת: "הבא להרגך השכם
להרגו". נדמה לי, שאותם טרודיסטים שפלים הבאים
להרוג — לא לנהל מלחמה, אלא להרוג, פשוטו כמש-
מעו — עליהם לא חל שום עניין של מוסר ושום חוק
שיגיד איך לנהוג בהם. אינני יודע, אולי לתפוס אותם
באזניהם ולהביאם לפני בית-משפט, אם בגרמניה ואם
במקום אחר. אינני יודע.

סגן ראש הממשלה אינו משתתף כאן בדיון, אבל
דברי בוודאי יגיעו לאזניו. נתפרסם בשמו, כי אמר:
"ישראל תילחם בטרור בדרכים חוקיות וגלויות". אני

נהפכו לטפילים, ואם לא ימצאו לעצמם עבודה, ישלחו
אותם למחנה-ריכוז, לשם "תיקון דמתם האנושית".

זוהי עתה מערכה מכרעת לעתידנו. זוהי מערכה
על המשך קיומו של הישוב היהודי בברית-המועצות
כחלק של העם היהודי. זוהי מערכה נגד ייאושו של
הישוב הזה, ושומה עלינו, תוך כדי המלחמה בטרור
הערבי, לא רק להמשיך, כי אם גם להגביר בכל דרך
אפשרית את המערכה נגד הנסיון הזה של שליטי ברית-
המועצות להביא לירי כך שיהודי ברית-המועצות יתייאשו
מתקוותם להגיע אלינו.

בטוח אני שגם הפעם מוימתם לא תצליח בידם. מי
שעומד מול הנס הזה, שאין לו כמעט הסבה, שישוב
יהודי, שגולו ממנו במשך חמישים שנה את זהותו הלא-
מית, לקחו ממנו את כל נכסיו התרבותיים, רצחו את
מנהיגיו הרוחניים, הוציאו את שפתה, שפתו העברית,
אל מחוץ לחוק, ולא נתנו לו, בשום דרך, להיות את
חיוו היהודיים — מתקומם ודורש את זכותו להיות
אתנו, מוכרח להאמין בכך שאם נמשיך במערכה זו
ונגבירנה, סופנו לנצח.

הי"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת לורנץ, ואחריו לחברי-
הכנסת אליעד.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מציע —
ומותר לי להציע — ואני פונה בהצעה כזאת לראש
הממשלה ולממשלה: לפרסם את הדין-וחשבון של ועדת
קופל או לפחות את המסקנות של אותו דין-וחשבון.

ראשית כל, כשלו מיונכן וגם בכוחו, בשום אופן,
להאפיל על ההישגים הגדולים והמזהירים של שירות
הבטחון. לפיכך, לדעתה, אין כאן שום חשש. נדמה לי,
שזה החשש העיקרי — שמא הציבור הרחב, בארץ
ובחוץ-לארץ, ישמע על הכשלון. הכשלון הזה לא יאפיל,
כלל וכלל, על ההישגים.

שנית, העובדות ידועות. אינני חושב ואינני מאמין,
שיש שם אלו ממצאים העולים על הנורדות והמצויאות.
הדברים, לדעתי, פשוטים. לא שמרו על מקום מסויים,
בא כשלו. באותם מקומות שאמנם שמרו, אפילו בכפר
האולימפי, שם ברוך השם לא קרה דבר.

מתוך הנסיון שלי, ולכולנו יש נסיון, אני חושש
שהדברים בין כה וכה יודלפו. ואז יודלפו דברים, שלא
היו ולא נבראו. מעל במה זו דיבר חבר-הכנסת לנדאו
על שלוש אפשרויות. אינני מאמין באותן שלוש אפ-
שרויות.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

הוא אמר את דבריו אחרי שקרא.

שלמה לורנץ (אגודת ישראל):

לפיכך אני אומר, שאם הציבור יקרא, אי-אפשר
יהיה להגיד ולא לשער, ואי-אפשר יהיה לבוא בהגזנה.
אני הולך בשיטתי. כפי שזכור לך ולכנסת, סיעתי ואני
הצענו, כאשר הדבר בא לדיון, להקים ועדת חקירה.
אילו היתה קמה ועדת חקירה, הדיון היה פומבי. אני
מצטער שהצעתנו לא נתקבלה. עד כמה שאני יודע,
היא לא היתה רחוקה מהצעתך האישית. לפחות עכשיו,
לאחר שלא הוקמה ועדת חקירה, אני מציע לפרסם את
הממצאים.

אדוני היושב-ראש, אני מצטער על ששני נושאים כה כבדים הועלו יחד, ועלי להסתפק בזמן מוגבל של עשר דקות. לכן, במה שנוגע בכופר, אסתפק בכך שאגיד כי אני מזדהה עם כל מה שנאמר בעניין זה על-ידי ראש הממשלה ואחרים, בקשר לגיוריה של כופר הנפש. עליו לעשות כל מה שבידו ועליו להתפלל למען אחינו ברוסיה שייצאו מצרה לרווחה, מאפלה לאורה ומשיע-בוד לגאולה. אבל אם אני מזדהה במה שנוגע ליציאה משם, מרוסיה, לא אסתיר שאינני מזדהה, ויש לי טענות קשות, במה שנוגע לקליטתם הרוחנית הדתית של אלה הזוכים לעלות לארצנו. אבל הואיל וזמני איננו מרשה לי להאריך בדברי, והואיל ובעניין זה ביקשנו פגישה עם ראש הממשלה — אשאיר את העניינים האלה להר-דמנות אחרת.

הי"ר ב.צ. קשת:

רשות הדיבור להבר-הכנסת אליעד, ואחריו לחבר-הכנסת הורביץ.

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. הזעזוע שעבר עלינו עת נפלו על ראשנו הידיעות על הטבח במינכן נשאר טרי בתודעתנו ובתחושתנו. הכאב האכזרי שצבט בנו מתחדש ועולה כל אימת שמדובר בנושא. כאב זה וזעזוע זה חייבים להילחם בטרור. רישומם היגבר הבלתי-מעורער על הצעדים הבאים שאנו חייבים לנקוט.

טוב עשתה ראש הממשלה שסיימה היום את הר-דעתה בפרק הנוגע לטרור, כאשר ציטטה את דבריה בכנסת מ"12 בספטמבר, שנאמרו על דעת ממשלת יש-ראל כולה, וזאת בגין אותה החלטה בדבר הדרך שבה יש בדת הממשלה להילחם בטרור. היו גם היו לחשים שמה נסוגה הממשלה מאותה החלטה, מאותה הודעה אמיצה והחלטית. באה היום ראש הממשלה ופידרה כל ספקות.

שכן אי-אפשר לחלוק על הדעה שהטררגדיה במינכן אינה יכולה להישאר בתחום המאורע עצמו, אלא יש להרהר בהשלכות רבות-הממדים שיש לאותה טרגדיה על נושא המלחמה בטרור.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. זוהי חזית, חזית ייחודית בפני עצמה. חזית זו חייבת להיות נושא בפני עצמו, על פיקודו הצמוד, כליו, תקציביו, והאחריות לו שבמשוכחים, ויכל להבטיח הבטחה מלאה של כל יעד ישראלי בחוץ-לארץ או לחסל כליל את הטרור. כיום ברור שאירוגיו הטרור הגיעו לדרג חשיבה של טירוף, שלא יעמיד את פעולותיהם במבחן כלשהו, לא אנושי, לא מוסרי ולא פוליטי, ואף לא במבחן של האינטרס הערבי האמיתי. המבחן היחיד שהם מעמידים לעצמם הוא לפגוע בכל צורה שהיא ביעד ישראלי כלשהו במקום כלשהו.

יש ויש בכוחנו הצבאי והמחשבתי לגקוט אותם צעדים שיצמצמו טרור זה לאותם ממדים, שלא יהיו לפעולות הטרור לא הישגים מדיניים ולא הישגים של אותה הכאבה עמוקה, של אותו צער ואותם זעזועים שאין לשאת אותם.

היה זה מחריד, אדוני היושב-ראש, לקרוא מאמר אחד שפורסם בעתון רשמי של הממשלה המצרית, "אל גומהוריה", ב-7 לספטמבר, ביום בו ליוונו את קדושינו,

מערך את סגן ראש הממשלה אלון. אני מבין שזו השי-טה. אבל אני שואל: בכל הכבוד, האם הוא חושב שה-גיטה הזאת, של מלחמה בדרכים חוקיות וגלויות, הלה גם לגבי אלה שאינם לוחמים נגדו בדרכים חוקיות וגלויות? האם גם שם את הכלל האבירי הזה, או שם מותר וחיבים לקיים את הכלל של מידה כנגד מידה? נגד אנשים הפועלים בצורה בלתי-חוקית ובלתי-גלויה מותר, ולדעתי גם חובה, לפעול בשיטה של מידה כנגד מידה.

דרושה היערכות מחדש, מתוך התחשבות בכך שברוך השם החזית הצבאית הרשמית כאן בארץ נוחה יותר וקלה יותר, אנחנו כולנו שמחים שאנו מרשים לעצמנו להקטין תקציבים של בטחון, וייתכן שנוכח גם להקטין כוח-אדם. לדעתנו מוצדק להעביר את הכוחות, ובעיקר את המוחות ואת הכספים, מהחזית הצבאית בארץ לחזית נגד הטרור.

יש לבקש מהמדינות הידידותיות והאובייקטיביות לא להרשות פשע מאורגן של טרוריסטים שפלים באר-צן, לעקור אותם משורש ולא רק לתת הגנה לבתי-כנסת או לבורסת היהלומים באנטורפן. הגנה זה דבר שאין לו סוף; לעקור את הטרור משרשו — זה דבר שאיננו מהמשימות הקשות ביותר, אם עמי העולם ירצו בכך באמת.

אדוני היושב-ראש, יש לנו כל הזכות המוסרית לדרוש זאת מעמי העולם. תהא להם קצת תשובת המש-קל על מחלתיים בשנות השואה, ואינני צריך להאריך את הדיבור על כך. עליו להסביר עד כדי שיכנוע, שטרור שמתחיל לגבי יהודים — יימשך הלאה. ואם מישוה פיק-הק בכך לפני אויב, שנים, כאשר חטפו את המטוס הראשון של "אל על" לאלג'יריה, היום כל אחד יכול לעשות את חשבונו. יש סטטיסטיקה, כי במשך הזמן חטפו יותר מטוסים לא ישראליים, מגרמניה, מארצות-הברית ומכל הארצות, מאשר מטוסי "אל על".

ועוד הצעה אחת בעניין זה, אולי לא כל כך פופר-לרית, אבל חובתי להשמיע מה שאנחנו חושבים. אני מציע למעט מאוד במשלחות שאינן חיוניות למקומות תורפה, לארצות שאינן מסכימות לחלום נגד הטרור, ולהבטיח הגנה מירבית. לדעתי רבות מהמשלחות מיו-רות לגמרי, אפילו בימים כתיקונם, ולא רק מיותרות — אלא גם מזיקות. לא יהיה שום אסון אם לא נשלח מלכות יופי מסביב לעולם. לדעתי לא יהיה גם אסון אם נמטע במשלחות של ספורטאים. אני יודע את הר-ענה. יגידו שבהו אנחנו מענישים את עצמנו, שזה פוגע בכבודנו. אבל, חברי הכנסת, נדמה לי שאנחנו חזקים דיינו כתי שלא נסבול מהתסביך הזה. שמה יאמרו שזה בא מחול חולשה. ומה שנוגע לכבוד — רבים המוש-גים אצלנו באמת סולפו. אם מדברים על כבוד — הרי כבוד בנדון הוא "כל כבודה בת המלך פגימה". הצניעות של בת ישראל היתה כבודה וכבוד העם. בזה הצטיינו. והיום, משום-מה, המושג כבוד הוא לשלוח בחורות צעי-רות לראווה בצורה בלתי-צניעה בפני כמה מאות ריקים ופוחזים, בפני כמה עשרות מיליוני צופים בטלוויזיה. בדרך זו סולף המושג של כבוד.

אני מסיים ואומר: לא נסבול שייגדו שאנחנו חל-שים, כי ברך ה' אנחנו לא כאלה. ואם נמטע במש-לחות, אם נדגיש את רגישותנו לפיקוח נפש, עד שנצליח במהרה בימינו לעקור את נגע הטרור בכל מקום, אם נהיה קצת יותר זהירים ונחמק קצת בעניינים אלה — זה יהיה רק לכבודנו, ולא יהיה זה סימן של חולשה.

ולעמוד על התוכן המאשר את הדרך של טבח מינון כדרך מדינית שאין לערער עליה. אינני יודע, ועוד אדבר על נושא זה, אם עשיתי די כדי להדפיס את המאמר הזה ולשלוח אותו במיליוני אקסמפלרים. לא יכולה להיות עדות יותר ברורה מזו, יותר אכזרית מזו, יותר שפלה מזו בדבר ההסתה והכוונות של ממשלות רשמיות במדינות ערב.

אנו חייבים להתמודד עם חזית זאת, וכפי שאמרתי, יש לנו הכוח ויש לנו המוח לכך. אנו חייבים להשקיע בצוותי חשיבה שיקיפו וימצאו את כל האפשרויות הפתוחות לפנינו להתגוננות פעילה, והן רבות, וחשוב שאף אחת מהן לא תישמט מנגד עינינו. אין בכוחנו לעסוק בפירוט. אני סומך על אותם אחראים שימונו ויוסמכו לכך, אלה שיהפכו לפיקוד, אשר מחובתו הישירה והיחידות - לא המשנית - לעסוק אך ורק, ובאופן ישיה, בתיות זו.

הייתי רוצה להפנות את תשומת-הלב גם לדבר אחר שיש לחשוב עליו כאשר באים לדון באמצעי התגוננות בחוץ-לארץ. חוששני מאד שהביקורים בקבוצות מאורגנות של תיירות הם אחד הפיתויים למרחחים אלה בכל מקום בחוץ-לארץ, ויש ויש לחשוב על האמצעים שיש לנקוט כדי שלא נעממו, הלילה, לפני אסון שקבוצה שלמה תיפול ברשתם של שוחרי טרף אלה.

אנו ערים למגבלות המוטלות מטבע הדברים על ממשלה ריבונית. ממשלת ישראל תמצה ודאי את זכותה לתכוע מכך ממשלה ריבונית אחרת לקיים את חובותיה לגבי שלומם של אזרחיה ואזרחיה, אולם אל נשלה את עצמנו. במציאות רובצת המעמסה העיקרית על שכמנו, אני, למשל, לא הייתי מרבה בתלונות על אחרים. אינני בטוח שהם חייבים לנו הרבה יותר, ולפחות ברור לי שכאשר זוכר האופוזיציה בבית הזה מתיירא שמה נהפוך למיטרד, הרי מבול של האשמות על הזולת עלול מאוד להוביל לתוצאה שהוא מבקש להימנע ממנה.

תקוותנו היא שדין-וחשבון ועדת קופל כיסה את הנושא של טרגדיית מינון, והיו מסקנות אמיצות. אך חובה מוסרית מוטלת עלינו שלא לשכוח שאותו גוף בלי שם, אשר היה נתון לשבט הביקורת והמסקנות, השקיע עבודה בלתי-ירגילה בתחום זה שהיה מופקד עליו והבא להישגים אשר היקטנו לו מקום בין הראשונים. ובכל זאת לא יהיה זה מיותר לעודד שאלה: האם מוקדשת תשומת-לב מספקת לדיעוון הכוחות הפועלים באותו גוף, שכן הם פועלים מתוך מאמץ ונתונים למתח שהוא מהגבוהים ביותר, ריעונו באותה דרך ובאותן שיטות שמתרענן בהן הפיקוד בצה"ל?

תקוותנו היא שאותה החלטה אמיצה שהממשלה קיבלה, ושחזרה עליה היום ראש הממשלה, תמצא את הדרך הביצועי שיהלום חזית זו של טירור בחוץ-לארץ. אין לנו ספק שבכוחנו לגבור על קומץ אנשים שמתוך הכרה בחרו בשיטות של טירוף, כשם שגברנו על המוני צבאות מתועתעים ומתעללים. החשוב הוא: יזמה פעלתנית שלא תנוח ולא תשקוט עד אשר תדביר נגע זה.

נראה לי כי צוות החשיבה חייב לתת דעתו גם על חזית ההסברה נגד הטירור. ההסברה חייבת למצוא את העדויות הגלויות הנמצאות בכל מאמצי התקפת שורת של מדינות ערב, וזאת כדי להוכיח ולחזק ולהוכיח - לעולם לא מוכיחים יותר מדי - את הקשר והאחיזת ריות של מדינות ערב לפעולות המחבלים, שכן קיימת סכנה שהדעה הציבורית והמדינית בעולם תשכח מפעם

לפעם אחריות זו, אף-על-פי שמדינות ערב חוזרות ומאמצות אותה השכם והערב. אולם ההסברה חייבת, ולדעתי אף יכולה, להוכיח לדעת-הקהל בעולם שאכן עוסקים אנו באנשים שדעתם אינה שפויה עליהם, לא רק מבחינת האמצעים שהם נוקטים, אלא גם מבחינת המטרות שהם מציבים לעצמם. יש ויש לענות, ובעוצמה מחשבתית רבה, לכל אלה המעוררים שאלות, בין מתוך עיונות ובין מתוך רפיון רוח, בדבר המניעים לפשיעה של המחבלים. גם חזית זו תובעת חיזוק והתחדשות.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. עד כמה שהדבר מחריד, קשה היה להשתחרר מהאסוציאציה של הטלת הכופר וסמיכותה לפרשת מינון. קראנו רק היום שבעתון "איזבסטיה" מתפרסם מאמר שלם בזכות הנשיא ניק"סון. מדינה קומוניסטית ממליצה דווקא על הנשיא ניקסון, ואומרים שזהו דיאליסיס פוליטי של המדינה הרוסית. אני יודע שקשה לצפות לריאליסם כשמדובר באנשים שמטענם האישי ביחס ליהודים הוא עמוק ומצא עדיין בתת-הכרתם. אולם בכל זאת נראה לי שבעיית הכופר היא אתחלתא של אותן רוחות אנטישמיות הידועות לנו משכבר הימים, ולא יהיה זה מיותר, אלא זה נראה לי במקומו, שכבר היום נגייס את המוני בית ישי-ראל בכל אשר הם שם כדי להעמיד את הממשלה הרוסית על חובתה להיות ריאליטית גם בתחום זה. אין ברידה. העם היהודי ברוסיה רוצה ויהתור להגיע לארצו. שום הפרעות, לא אדמיניסטרטיביות ולא הפרעות של הסתה, לא יועילו. ההיפך הוא הנכון, וככל שממשלת רוסיה תשכיל להוכיח ריאליסם גם כלפי אמת הסטורית זו של העם היהודי הזכאי לחזור לארצו ותובע את זכותו זאת - כן ייטב גם לעם היהודי וגם לשלטון ולעם הרוסיים.

הי"ד ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת הורביץ, ואחריו לחבר-הכנסת בן-פורת.

יגאל הורביץ (הרשימה הממלכתית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גברתי ראש הממשלה. אנו עוסקים היום בטרגדיה אימנה - בהיציא-חם של אחד-עשר מבחירי הספורטאים של ישראל בתוך ככי הכפר האולימפי במינכן. מדובר בשאלה מי הם האחראים, מן הצד הישראלי ומן הצד הגרמני גם יחד, למחדלי המודיעין, האבטחה והשמירה על המשלחת הספורטיבית ולנסיין הכושל לחלסם מיד מרצחים מטורפים.

דין-וחשבון ועדת קופל התרכו בראש וראשונה וכי עיקר בשאלה זאת. הוסקו לקחים. מסתבר כי עיקר הלקחים מסתמכים בהחלטה להגביר את סידורי האבטחה ואת העיירות הישראליות בחוץ-לארץ כדי להימנע ממקרים טרגיים דומים לאלה של מינון ושל שגירות ישראל בלונדון.

ובכל זאת מנקרת בלב כולנו השאלה בדבר המחדל המודיעיני החמור בלוד, ב"סבנה", במינכן. מה קרה לנו? היכן הם אותם שירותים בעלי שם בין-לאומי? צריך להיות ברור לכולנו כי אין דרך לסתום כל את הפרצות הבטחוניות באירופה ובמקומות אחרים. גם אם השירות המודיעיני יהיה מעולה, והוא לא היה כזה, פרצות אלה רבות מאוד. לא כל אודח ישראלי יכול לדרת ומוכן לדרת בגמל התעופה של לונדון כשהוא

למאורעות אלה ואחריהם לא נעשו צעדי כוונת מספיקים. הציבור, כמובן, אינו יכול לדעת ואינו צריך לדעת מה מתכונת הממשלה לעשות בפועל. אלה הם דברים שהשתיקה יאה להם. אבל הציבור יכול לדעת ורשאי לדעת מה היא המדיניות המכוונת, לאילו סכנות אפשרות מודעת הממשלה ולקראת אילו סכנות היא מתכוננת.

ממה שאמרו בפומבי אישים בכירים בממשלה וממה שידוע על מסקנותיה בעקבות ממצאי ועדת קופל מס-תבר, כי הממשלה אינה מודעת למלוא חומרת המצב והיא עמוסה עדיין רדיעות שונות והפיסות שונות, המונעות ממנה פיתוח יזמה נמרצת ויעילה לעקירתו של הטרור. במת הכנסת אינה המוקדם לתת עצות מפורטות בנושא זה, אבל דבר אחד ראוי לומר בפה מלא: אין דרך לעקור את הטרור בלי חיסולו, ואין חיסול טרור באמצעים של אבטחה ושמירה בלבד.

כלל ידוע הוא, כי כל הצלחה של הטרור הערבי מגבירה את יוקרתו, שואבת אלו מתנדבים חדשים, נוסכת בלבו אמונה, מגבירה את יצרי הרצח והטירוף הפועלים בו. לפיכך רק חיסולו של הטרור באשר הוא - בסיוע במדינות ערב ובסיוע ברחבי העולם - הוא הבטחון היחיד לשלומם של אזרחים ישראלים. המאורעות האחרונים מבהירים כי בנושא אבטחת שלומם של אזרחים ישראלים חייבת ריבונות ממלכתית ישראלית ללוות יש-ראלי בכל מקום שהוא הולך אליו. אך אין דרך לאבטח פיסית כל תייר וכל נוסע ישראלי. חיסול הטרור פירושו מניעת פעולתם החפשייה של מרצחים, חיסולם במזרח התיכון ובכל מקום בעולם שם הם פועלים, הרס אירגוני הטרור בכל דרך העומדת לפנינו; ועומדות לפנינו דרכים. גברתי ראש הממשלה, יש בציבור הרגשה כי לא כל המסקנות הוסקו, כי שיקולים שונים מגיעו קבלת החלטות אמיצות יותר וגועזות יותר.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

זה ידע או רכילות?

גאל הודביץ (הרשימה הממלכתית):

אמרתי - הרגשה. את יכולה להכחיש זאת או לא. אמרתי הרגשה, ולהרגשה אין הוכחות. אם תאמרו שזה מוטעה, אשמח לשמוע ואשתדל להתרשם מדבריך.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

באופן אובייקטיבי ביותר.

גאל הודביץ (הרשימה הממלכתית):

בעניין אובייקטיביות - הוועדה לא מוכיחה זאת. לא המסקנות, אלא עצם הוועדה שבחרת בה.

מלחמת הטרור שנכפתה עלינו מחייבת מלחמת מוחות, ובמלחמת מוחות זו אין סיבה שידנו לא תהיה על העליונה. לא התגוננות ומלחמת-מנע, אלא מלחמה יוזמה תוך ניצול המוחות והכוחות המעולים היא שתביא לשבירת מפרקתו של הטרור הערבי.

הז"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת בן-פורת, ואחריו לחבר-הכנסת וילנר.

מדריך בן-פורת (המערך, עבודה-מפ"ם):

כבוד הוושב-ראש, כנסת נכבדה. אנו עומדים לפני תקופה חדשה, עימות שונה ומגהיגים ערבים שהסירו

נושא שם בדוי כשמו של מיסטר גרין, למשל. ישראלים רבים מאוד נוסעים בעולם למטרות שונות. קשה להגן על כולם. קשה להגן על מטרות ישראליות בחוץ-לארץ. קשה פי כמה וכמה להגן על קהילות יהודיות באירופה. בשבועות האחרונים נוכחנו על מרצחי "ספטמבר השחור" החליטו לפעול גם נגד יהודים בעולם. אין זו טקטיקה חדשה. כבר נפגעו יהודים, ובכלל זה באותה מינכן, כאשר הוצת בית-זקנים יהודי בעיר. יהודי העולם, גברתי ראש הממשלה, זקפו קומתם עם תקומחה של מדינת ישראל. קוממיות ישראל שינתה את הווייתם והוסיפה להם בטחון עצמי וגאווה לאומית. חוסר היכולת של ישראל להגן עליהם מפני כנופיית מרצחים שהחליטה להרוג יהודים בדם קר, מתוך תאוות רצח, משום שנכשלה כשלון טו-טאלי בשאיפות ההשמדה שלה כלפי מדינת ישראל ואזרחיה, חייב לעורר את כולנו לדאגה מרובה, כי רקמת היחסים שנוצרה בין ישראל והתפוצות עלולה להיגזק נזק קשה ומכאיב.

מסתבר כי הממשלה החליטה לסמוך על תיאום יתר בין זרועות הבטחון של ישראל וזרועות הבטחון במדינות אחרות. יש לברך על כך, אך כמובן חייב להיות ברור לכולנו, ובכלל זה לממשלה, כי אין די במלחמה בטרור הנשענת רובה ככולה על שיתוף פעולה מצד מדינות, אשר חלק מהן אינו מעוניין למצוא את עצמו בסכך המאבק נגד הטרור הערבי ואינטרסים ערביים. כבר עכשיו אפשר ללמוד כי מדינות בעולם מגלות רשלנות או עייפות ורואות בישראלים שבתחומיהן מטרד, שמושב להימנע ממנו. כך מתבקשים ישראלים בשליחות רש-מית לא לצאת כדי לא לגרום למעמסה על שירותי הבטחון של אותן ארצות. ישראלים מתחילים להרגיש בחוץ-לארץ לא רק שחיייהם ושלומם בסכנה, אלא אף שהם מטרד בלתי-רצוי. אם נגיע למצב כזה ישיג הטרור הערבי את מטרדו: להטיל הסגר פסי ופסיכולוגי על מדינת ישראל.

גברתי ראש הממשלה, בפעולות תיאום והבטחה אי-אפשר יהיה להביס את הטרור הערבי ולחסלו. לחסלו - משום שרק חיסולו של הטרור הוא הפתרון היחיד הנחוץ לבטחונה של ישראל ולשלומם של אזרחיה באשר הם שם. ממשלת ישראל חייבת לאמץ לעצמה הכנית נועזת, יעילה, להבסת הטרור וחיסולו ועליה לגייס לצורך זה את מיטב הכוחות הקיימים למלחמה בטרור הערבי הרצחני והמטרוד.

שני תנאים יבטיחו את הצלחת המלחמה בטרור: ראשית - יד ממשלתית מוסמכת, יעילה, אחראית, יוזמת; ורק יד ממשלתית, יד ממלכתית - אשר תמריץ את פעולות השירותים הבטחוניים של ישראל, תישא באחריות ישירה ויוזימית לפעולותיה. רשות כזו היתה קיימת אולי פורמלית, אך למעשה אי-אפשר לומר שהיתה קיימת בזמן האחרון מעשית, אחרת אין להבין כיצד אירע כי מאז חטיפת מטוס "אל על" לאלג'יריה לפני יותר משלוש שנים לא נעשה דבר כדי להכין את ישראל לקראת האפשרות הגלויה מאוד, כי חזית הטרור תפנה מתחומי ישראל וגבולותיה אל המרחב הגדול של יבשת אירופה הפרוזה, המתירנית, המבקשת לא להסתבך בסיכסוכים לא לה.

חסרה לציבור האמונה כי היתה יד מכוונת בטוחה כזאת. יש בציבור הרגשה, והיא קיימת עדיין, כי הממ"ש שלה אינה מוכנה להסיק את מלוא המסקנות המתבקשות ממהלך המאורעות מאז חטיפת מטוס "סבנה", הטבח בלוד ועד הרצח במינכן. לציבור נדמה כי קודם

חוברת א', ישיבה שמ"א
- הודעת הממשלה (דיון) (בן-פורת) -

או חוליה ערבים בטוחים במחבואם. איום על שגירות או מוסד ישראלי או יהודי חייב לגרום לאי-שקט אצל שגרירים ומוסדות ערביים. יש לגרום למנהיגי ערב התמ"כים בטרור דאגה ופחד תמידיים שעל כל מעשה שייעשה על-ידי אירגוני הטרור - הם ישלמו את החשבון, ולא רק הטרוריסטים עצמם.

לשם כך יש להתארגן ולקבוע מדיניות חדשה. אני שמחתי מאוד לשמוע פעם שנייה בכנסת את דבריה של ראש הממשלה, שביטאה את מדיניותה של הממשלה "לפגוע במחבלים ובדיכוייהם בארצות השכנות" ... "לנו אין ברירה אלא להכות באירגוני הטרור בכל אשר תשיג אותם ידנו. זוהי חובתנו לעצמנו ולשלום. אנו גמלא חובה זו בכל עוז".

מדיניות זו מחייבת כמובן עכשיו ששירותי הבטחון שלנו, שהוכיחו מרץ רב בעבר, מסירות נאמנה ותושייה שמעטים אירגונים בעולם נחוגו בהם, יתארגנו מחדש. מעלליהם רבים ומפוארים, ובהיותם אילמים לא במהרה נעמוד על כל מעשיהם. הטרור שמוגר בשטחים ובתוך הקו הירוק לא מאליו מוגר. תכניות פיגוע, שתוכננו בחוץ-לארץ ולא הגיעו לידי ביצוע, נחשפו על-ידי אותם אנשים שבהם מדובר עתה לאור הטרוריה במינכן. במינכן קרה דבר איום. במינכן היתה החלטה גרמנית נועזת להציל את בני הערובה בכוח, אך מסתבר כי התיכנון היה גרוע והביצוע היה כושל.

קראנו את הדין-וחשבון של ועדת קופל, אותו דין-וחשבון שראש הממשלה הביאה לפני ועדת החוץ וה" בטחון. אני רוצה להרגיע את חברי הכנסת ולומר, שמי שרצה להסיק את המסקנות הענייניות מהדין-וחשבון הסתפק בדין-וחשבון אשר קיבל אותו בלי עדויות. די היה לקרוא את מה שקראנו כדי להסיק את המסקנות הנכונות.

אינני יודע מה רוצה חבר-הכנסת לורנץ, האם הוא רוצה שהדין-וחשבון יתפרסם בעתונות, האם הוא רוצה כי שירותי הבטחון יחיו על-פי ניתוחים של עתונאים ברדיו, בטלוויזיה ובעתונות, שיקבעו איך לנהל ואיך לארגן את השירותים? היכן זה קיים בעולם? הרי אנחנו נצטרך להפסיק לפטפט בנושא זה. נשאיר זאת לאותם אנשים העוסקים בזה יום יום.

לענין הפירסום, בהיותו מרכיב רגיש מאוד וחשוב מאוד בחיינו הדמוקרטיים: ידוע לי שאנו חיים במשטר דמוקרטי. ידוע לי שרשות השידור עצמאית. ידוע שה-עתונאים הם בלתי-תלויים - במי הם תלויים אינני יודע. אינני בטוח אם הם תלויים במצפונם, לא כולם; אך זה ידוע לי שאנו חיים בענין רגיש וההחלטה סכנת ככל שטייה מהטעם הבטחוני עלולה לגרום לקרבות אדם. קשה לאמוד ולהעריך את נזקן של הדיעות הרבות, שפורסמו בעקבות "סבגה" ובעקבות החול"ם הבודד שתעה בלבנון, בעתונות ובשירותים ברדיו ובטלוויזיה. קשה לאמוד את הנזק אם בכלל היה נזק; אבל קיימת מועקה ויש חששות צובטי לב, שמא בכל זאת פיטפוטים אלה והפירסום הרב שנגעשה בזמנו הוסיקו לנו באיזו שהיא צורה; שמא הטרוריסטים למדו קצת מהתכניות שלנו; שמא צבא לבנון וסוריה למדו משהו לקראת בואנו-יחתינו בשטחים בלבנון ומסוריה. אנו מפטפטים יתר על המידה בכל דרגי האחריות.

על הממשלה להיערך גם במישור זה ותיטיב אם תתחיל בה בעצמה. אילו חסרו לנו התקנות הדרושות להגברת הצנזורה - הייתי מציע את התקנתן; אך

את מסכותיהם. אנו עומדים לפני מנהיגים ערבים - ואני מבחין בין העמים הערביים שאין להם ברירה ואין להם היכולת לפקוח עיניהם לבין מנהיגיהם, או רוב מנהיגיהם - מנהיגים שאינם מונעים על-פי קביעתו של פייסל הראשון במארס 1919, כאשר כתב: "הכרתנו היא שהערבים והיהודים הם בני דורים לפי גזעם. הם סבלו גישות דומות מצד מעצמות חזקות מהם, ובזכות השתלשלות עניינים מוצלחת ניתן להם עתה לעשות במשותף את הצעדים הראשונים למען הגשמת שאיפו-תיים הלאומיות. הערבים, ובייחוד המושכלים שבתוכנו" - כותב פייסל - "מתייחסים לתנועה הציונית באהדה העמוקה ביותר". בהתייחסו להצעות שהוגשו בזמנו לור"עדת השלום על-ידי ההסתדרות הציונית הוא אומר: "אנו מצדנו נעשה לפי מיטב יכולתנו כדי לעזור שההצעות תתקבלנה. אנו מקדמים את היהודים בכרכה לבבית לשיבתם לביתם, אל מולדתם". והוא ממשיך: "שתי תנועותינו משלימות זו את זו. התנועה היהודית היא לאומית ולא אימפריאליסטית". אחת מההצעות שפייסל תמך בהן היתה: "הכרה בזכותו ההיסטורית של עם יש-ראל לבני ארץ-ישראל ובזכות היהודים להקים מחדש את ביתם הלאומי בארץ-ישראל".

לא זאת, רבותי חברי הכנסת, הרוח המנשבת עתה בקרב הערבים וראשי ערב. הם נתונים כיום במגוון לב, ברצח וברגש נקמה ברבארי. לא המורשת הערבית הנאה של הכנסת אורחים פועמת כיום, אלא רוח תשובתו של ראש ממשלת מצרים לווייל בראנדט, כשסייב לאפשר לשבויים ולרוצחים להיכנס לתחום מצרים. צהלת קדאפי החולנית ושניני הטרופות של לור"ג חבש הן המניעות את אירגוני החבלה כיום. הם גילו את פרצופם מהד מאוד. סאדאת הסביר לנו במהרה מה פירוש "כויית העם הפלשטינאי" - התנאי שבו ייפד את מלת השלום, מלה שכולנו שמחנו לשמוע בפעם הראשונה מפי מנהיג ערבי. אם אלה הן הזכויות שהוא מתכוון אליהן, אם זו הדרך להשיג אותן, הרי צדקו אלה שגרשו שאין לנו לצערנו שותף להחלפת דעות והחלפת השלום.

שמעתי את דברי חבר-הכנסת חוץ, המתנגד לדעה האומרת שלא נותר לנו עכשיו מקום בתקופה זו לדבר על שלום כל עוד הדיבור על שלום פירושו דם ופירושן רצח. אני עומד על כך זאומר, שלא הותירו לנו כל דרך לדבר היום על שלום, אם זהו הפירוש השלום.

אני משוכנע שיש ביכולתם של מנהיגי ערב, אילו רצו, לרסן ללא חשש את ראשי האירגונים ולשנות את אפיקי ההסברה. היו תופעות שונות בשנים האחרונות, אשר הוכיחו כי אכן, אילו מנהיגי ערב רצו - הדרך אפשרי והעממי היו מקבלים את ההגנה הטובה של מני-היגיה; אך נוח כנראה למנהיגים ערביים שלכל אחד מהם תהיה קבוצת שכירי חרב, אשר תבצע את זממם הן בקרב מנהיגים מונגדים הן בקרב מנהיגים בארצות ערב אחרות והן בקרב ישראלים ויהודים חסרי יעש, שאין באפשרותם להגן על עצמם. אתה עומד ותוהה: עד מתי יפארו ראשי ערב את דפי ההיסטוריה שלהם בדמם של נרצחים ללא הגנה?

על כך, כשזו המציאות - ולצערנו זוהי המציאות - ניאלץ לסגל את אמצעינו ללחום בה ולשנותה. מתוך נסיונו למדנו שלא די בהתבצרות, ותהיה זו חזקה כאשר תהיה. למדנו שיש לגרום לאויב נדודי שינה ואי-שקט. עליו להיות בפחד תמידי שאנו נשיגנו בכל מקום ובכל מצב, וזאת כמובן בעקבות פגיעתו בנו. כל עוד בטחונם של ישראלים ויהודים עומד בסכנה, לא יישארו אירגון

מאיר וילגר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. נאומה של ראש הממשלה היום בכנסת היה נאום של הסתת דעת מן הבעיות העיקריות המטרדיות את העם בישראל - מבעיית השלום, מבעיית העניי והיוקד המשתלשל, מבעיית העמלים הנאבקים ושובתים למען הגנה על רמת חייהם. כל פעם שהממשלה נאלצת להכיר, בלחצה של דעת-הקהל, בכשלונותיה - מדביקה היא באופן מלא-כותי את הנושא המביים של "רדיפות יהודי ברית-המועצות", כדי ללכד כביכול מחדש את כולם סביבה ולמנוע ביקורת על כשלונותיה.

היום היה זה מלאכותי במיוחד, לפי האימרה הידועה ביידיש: "עס קלעפט זיך ווי אן ארבעס אין וואנט". כל ההמולה סביב מה שאתם קוראים "כופר" איננה אלא דוגנית. מעניין שהממשלה איננה משמיעה אף מלה אחת נגד אנטישמיות ופגיעות אמיתיות ביהודים בארצות-הברית, בגרמניה המערבית ובארצות רכושניות אחרות, שבהן פורחות הגזענות והאנטישמיות.

היהודים בברית-המועצות הם חפשיים ושווי-זכויות. אלה מביניהם - וזהו מיעוט קטן מאוד - הרוצים להגדל את מאפריים שלהם, ועובדה היא שהם מגיעים לישראל וגם לרשות-הברית.

עם זאת, לכל מדינה יש חוקים משלה. כלום במדינת ישראל מרשים לעבור על חוקים? ההמולה האנטי-סובייטית היא כה מלאכותית עד כי אפילו הממשל האמריקני העיר לכם, כי אתם מגוחכים בהיסטוריה האנטי-סובייטית שאתם מגסים לעורר. בארצות-הברית דוחים המדענים ואנשי התרבות היהודים והלא-יהודים, רובם ככולם, את מאמציהם לחבל בשיפור היחסים האמריקניים-סובייטיים, והם מרחיבים את קשריהם עם אנשי המדע והתרבות הסובייטיים.

למחבלים בשיפור האווירה הבינ-לאומית ובביצור יהודי-קיום בשלום - לא תהא תקווה.

חברי הכנסת. אנו גיינו את פעם מינכן, אנו שר-ללים טרור אישי, התקפות על אזרחים חפים מפשע - ותהא המטרה אשר בשמה מבוצעים המעשים צדקת כאשר תהיה. אך אתם - הממשלה ומפלגות השקלאליציה הממשלתית, יחד עם מפלגות הימין הקיצוני של גח"ל ושותפיו - אינכם שוללים עקרונות התקפות על אזרחים חפים מפשע כאמצעי להשגת מטרת מדיניות. אחרת, איך אפשר להביך למשל, את שתיקתם נוכח הפיצוץ שביצעה הקבוצה הטרוריסטית, המסתתרת מאחורי השם "מצדה", בספריה הפלשטינאית בפאריס? הדריי והט-לווייה בישראל וכמעט כל העתונים היומיים דיווחו באהדה על מעשה הפשע הזה. למה אינכם מגנים גם טרור זה? מהו המוסר הכפול הזה?

הבעיה איננה יכולה לעמוד גם בצורה הבאה: מי יארגן את הטרור הישראלי באירופה - שירותי הבטחון הממלכתיים, או אירגוני מחתרת פאשיסטיים, תוך חני-למת עין מצד השלטונות. אנו מזהירים מפני עצם שיטת הטרור, ואם הוא מבוצע בגושפנקה ממלכתית, הרי חומרתו גדולה פי כמה.

ראש הממשלה התעלמה כליל מן העובדה המס-עירה, שהגענו למצב שבו כנופיות פאשיסטיות משיות וצוברות במחתרת נשק מהצבא, מבריתות אותו לחוץ-לארץ כדי לארגן טרור באירופה ובאמריקה - ואתם, חברי הממשלה, מתייחסים למחתרת הפאשיסטית בסל-חנות. כיצד זה ייתכן שאירגונים פאשיסטיים, שרא-

בטוחני כי התחיקה הקיימת מכסה את הנושא ויש רק להפעילה.

אינני מוכן בשום פנים להסגיר את שיקול-הדעת הבטוחני לגבי פירסום ידיעה בידי כתב הטלוויזיה או הרדיו. אם נגזר הצורך למתן כסיו עתונאי או טלוויזיוני על פעולה מסוימת, יש להצמיד צנזור לאולפן הטלוויזיה, לרדיו ולמערכת העתונים, ולסגל עצמנו למצב שאנו נתונים בו כיום במדינה. את זאת נצטרך לעשות ואינני חושש לדרוש זאת בפה מלא, למען הצל אפילו נפש אדם, חייל ישראלי, ישראלי, אזרח או יהודי באיזה שהוא מקום בעולם.

כבוד היושב-ראש, מלבד המגע האנושי והיחסים הטובים שיצרנו עם העמים הערביים על-ידי הגשרים הפתוחים, ביקורי הקיץ, יחסי המסחר ההדדיים; מלבד זאת חסמה מנהיגי ערב את כל התקוות שתלינו בגישה שלום. שפה אחת הותירו והיא רצח והרג. נצטרך, לצע-רנו, להתכונן ולהיערך כדי לענות לשפה זו. אינני אומר, במלוא מובנה של השפה. אנחנו לא נעשה את מעשיהם, אבל נעשה זאת תוך התגוננות כפי שאנחנו מצויים. הנשק שלנו צריך להיות טהור. תשובתנו חייבת להיות המשך להתבצרות בשטחים; תשובתנו צריכה להיות יצירת עובדות הגנה והתיישבויות חדשות יום יום; תשו-בתנו צריכה להיות הרחבת המגע שנוצר עם העמים הערביים; ומעל לכל תשובות נצחיות לאמצעי ההרג שבהם משתמשים ראשי אירגוני הטרור בעידוד מנהיגים ערבים; עלינו ליצור הרגשה מאוזנת במדינות אירופה ואמריקה, שאם ישראלי או יהודי הופך למטרד - מוס-דות ערביים ונציגיהם יצטרכו להוות מטרד גם הם.

רק בדרכים אלו נוכל לעמוד עד שיבוא יום והערבים יגיעו למסקנה כי הם צריכים לחיות יחד אתנו, עד שיוכרו את התורה שהמלך פייסל הראשון התווה למען חיים הדדיים, חיים טובים, כי העם הערבי לעם היהודי.

ואם אנחנו מדברים כאן על בטחון, התיישבות, התבצרות והגנה - חייבים אנו באותה מידה לדבר על עלייה ועל המשך פתיחת השערים. הישגים גדולים השגנו בשנתיים-שלוש שנים האחרונות בתחום העלייה. זכינו לראות בתוכנו עולים חדשים מארצות ערב, שיצאו מהסורגים שלהם. זכינו לראות עולים חדשים מברית-המועצות לאחר שנפתחו שם השערים. אחת הנקודות העושות רושם בעולם כולו היא, שאנו טוענים כי ייעודה של מדינת ישראל הוא לקלוט אם העם היהודי הנמצא מחוץ לגבולות ישראל. אנו מוכנים להתחלק עם העם היהודי בכל מה שיש לנו ולחיות אתו כאן יחד בביטחה. אנו חייבים להצדיק את האמירה הזאת שלנו יום יום על-ידי קבלת העולים וקליטתם בדרכים נאותות, גם את העולים החדשים וגם אותם עולים שזה מכבר הגיעו לישראל אבל הם עדיין בחזקת עולים.

המאבק על העלייה וקליטתה חייב להיות מאבק מתמיד. עלינו לעשות הכל כדי שהיהודים הנמצאים בארצות ערב וגם בברית-המועצות יחישו כי יש מי שזוכר אותם בישראל. מה שמעורר התרגשות בקרב יהודים, הן בברית-המועצות והן בארצות ערב, מה שמחזק אותם בעמידתם זהו אותו קול הבוקע מקול ישראל. קול זה מחזק ומעודד אותם באותה אווירת צלמוות שהם חיים בה הן בארצות-ערב והן בברית-המועצות.

היו"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת וילגר, ואחריו לחבר-הכנסת כהנא.

העיתוי מחושב לקראת צאתו היום של ראש ממשלת מצרים לבירת-המועצות. ההפצצות היו הפגנת כוח ואיום מחדש.

אנו מוחים נגד ההפצצות ומגנים אותן. זהו טרור ברוטאלי שאין לו כל ציוק. מטרתו לכפות על העמים הערביים תכתיב צבאי ולמונע שלום.

ההפצצות אך יחמירו את מצבה של ישראל. כל הפצצה מסכנת עוד יותר את המצב ועלולה להביא להתלקחות כללית.

לפי העתונות, וגם לפי הרעית ראש הממשלה, יש כוונה להמשיך בהתמדה בהפצצות וכן לבצע פעולות נוספות באזור ומחוצה לו, שיחמירו עוד יותר את המצב ויסקלו את מאמצי השלום הבין-לאומיים.

ההפצצות מעוררות זעם רב בקרב העמים הערביים ובקרב עמי העולם כולו, מבחדות עוד יותר את ממשלת ישראל ומעוררות עוד יותר את הבטחון.

אנו מאשימים את הממשלה שהיא מסכנת את בטחונה של ישראל.

אנו מזוהרים את הממשלה, כי אנו חיים בזמנים כאשר אפילו שליטי ארצות-הברית נוחלים תבוסות צבאיות ופוליטיות בניסיונם לכפות את רצונם על העם הווייט-נאמי. כלום באמת חושבת הממשלה שתוכל על ידי הפצצות והגברת הדיכוי בשטחים הכבושים לכפות את רצונה ולמונע פתרון בהתאם לצדק, להחלטות האו"ם ולרצונם של העמים בעולם כולו? זוהי אשליה קולו-ניאליסטית שאבד עליה כלל.

אנו קוראים לכל כוחות השלום בישראל, ללא הבדל אידיאולוגיה ואף ללא הבדל העמדה לגבי מלחמת יוני, להתלכד ולהגביר את המאבק נגד מדיניות הממשלה ולמען שלום ללא סיפוחים, אשר יכבד את הזכויות של כל העמים והמדינות באזורנו, לרבות עם ישראל והעם הערבי הפלשתינאי.

אנו קוראים להקים חזית שלום רחבה, אשר תיאבק להצלת ישראל מהאסונות אשר המדיניות של הממשלה גושאת בחובה. אחדות המאבק של כוחות השלום הוא צורך לאומי ישראלי חיוני ביותר בשעה זו.

הי"ד ב.צ. קשת :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת כהנא, ואחריו לחבר-הכנסת שמואל תמיר.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה קיימה בהודעתה היום את הבטחתה מפני שבועות מס' פה, כי תביא לדיעבד הציבור את עיקרי הממצאים והמסקנות של הצוות, אשר הוטל עליו לאסוף את המידע על סדרי האבטחה של המשלחת, וכן את מסקנות הממשלה בעניין זה. ואכן נעשה הדבר במלואו לפי מיטב הבנתו. אנו יודעים כעת על קונצפציה מוטעית של שלטונות גרמניה בקשר לאבטחת המשלחת; אנו יודעים כעת כי לא נעשתה פעולה מספקת מצד גורמים יש-ראליים להביא את השלטונות הגרמניים לשינוי הקוני-צפציה הזאת; אנו יודעים כי היו ליקויים בפעולות ממלאי תפקידים; ונו ממלאי תפקידים אלה נדרשו לה-סיק מסקנות אישיות.

על כל זה, לדעתי, אין מקום להתווכח. אין כאן מישהו שיכול לחשוך בעיוות דין. ואין אנו מחפשי אש-מים כאן. אנו מעוניינים בסדרי שלטון ובסדרי פעולה

שהם מתמארים בכך שהבדירו נשק, ושמיאמים באלי-מות ואף מבצעים מעשי אלימות בתוך ישראל נגד מתנגדים פוליטיים, ממשכים להיות אירגונים חוקיים?

אנו תובעים לאסור את האירגונים הפאשיסטיים, את הליגה של כהנא, את האירגון המכונה "דב" (דיכוי בוגדים) ואירגונים דומים, המכריזים בגלוי על שימוש בכוח ודיכוי מתנגדיהם הפוליטיים, מתאמנים לשם כך ואף רוכשים נשק למטרה זאת.

הפאשיסטים אינם מאיימים רק על הקומוניסטים ועל שוהרי שלום אחרים. הצפע הפאשיסטי, אם יותר לו לפעול, יגדל וירעיל את כל החיים החברתיים ביש-ראל, ובמיוחד כאשר יש לו מליצי יושר ומגינים בקרב מפלגות הימין הקיצוני, היושבות כאן בכנסת, ואף בחו-גים אחרים.

חברי הכנסת, מצב הבטחון של ישראל ושל היש-ראלים בחוץ-לארץ הוא בבי רע. היש לכך תרופה? אנו עונים: בהחלט כן. והתרופה היא: עקירת הסיבות למצב ביש זה. כיום כרו לרבים מאוד, שכל זמן שנמשך הכיבוש, כל זמן שהממשלה שוללת את הזכויות של העם הערבי הפלשתינאי - לא יכול להיות בטחון. רק כאשר ייכון השלום יהיה בטחון לישראל ולעמים הערביים. ורבים מאוד בישראל משוכנעים עתה גם בכך, כי הממשלה היא אשר מונעת את השלום.

זמני אינו מספיק כדי למנות אפילו רק את הפעו-לות האחרונות של הממשלה נגד השלום. אביא רק שלוש עובדות בולטות מהזמן האחרון:

1) בסוף ספטמבר שנה זו נתנה ראש הממשלה ראיין לכתב הטלוויזיה הבריטית, ובו היא שללה מכל וכל את קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי בשללה את זכותו להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית, אם ירצה בכך. היא דיברה בזלזול ובהתנשאות לאומנית על הפלשתינאים והכריזה כי "אין לנו מה להציע להם, ואין להם מה להציע לנו".

2) הדיפלומטיה הישראלית, בראשותו של שר החוץ, פועלת בקדחתנות להכשלת יומת השלום החדשה למזרח התיכון. המדובר בהצעה לכנס ועידת שלום בהשתתפותן של מדינת ישראל והמדינות הערביות הנוגעות בדבר, וכן של המעצמות הגדולות, בחסותו של מזכ"ל האו"ם ד"ר ולדהיים. הנימוק העיקרי של שר החוץ, מד אבא אבן, נגד ועידה הזו, שממשלת ישראל מתנגדת לפתרון כפוי. גם אנו נגד כפיית רצונה של מדינה אחת על מדינה שנייה. אך הרי זהו בדיוק מה שעושה ממשלת ישראל. היא כופה את הכיבוש על העם הערבי הפלשתינאי, על מצרים, סוריה וירדן, בתוקף עדיפותה הצבאית והתמיכה הצבאית, הפיניסית והפר-ליטית מצד שליטי וושינגטון. התפקיד של האו"ם, ובמי-יוחד של המעצמות הגדולות, הוא לסייע לביטול מצב הכפייה הקיים במזרח התיכון, לסייע לכינון שלום צדק ויציב.

3) ההפצצות החוזרות ונשנות על הכפרים ומחנות הפליטים הפלשתינאים בלבנון ובסוריה, - מטרתן לחסל את קיומו הלאומי של העם הערבי הפלשתינאי ולפורו לכל רוח.

אתמול, ערב התכנסותה של הכנסת למושב החורף, ביצע חיל-האוויר הפצצות נוספות. שוב נשפך דם, שוב יש הרגים ופצועים. כיצד להסביר את העיתוי של ההפ-צצות החדשות? כלפי פנים הן מכוונות להקל על הממ-שלה היום בכנסת את הוויכוח עם גח"ל. כלפי חוץ

יש סיכוי להצליח במאבק זה, אם כולנו נדע לע-מזל בו ולא נירדע.

הי"ד ב.צ. קשת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת שמואל תמיר, ואחריו לחבר-הכנסת אבנרי.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. לפני כחודש ימים, ב-20 בספטמבר, בשעת הדיון בבית הזה על זועת מינוך, אמרתי את הדברים הבאים: "אני מאוד חושש שלא יעבור זמן רב ויודיעו לנו שממשלת ישראל בסדר, ממ"ג גרמניה בסדר, שהשרים האחראיים בישראל לביון בסדר, שהשרים האחראיים להגנה על יהודים בחו"ל בסדר, שהשרים האחראיים למחלומות-נגד גם הם בסדר, רק איזה שהוא פקיד זוטרי אולי יינזף... מי שנרצח - נרצח; ועולם כמנהגו נוהג".

צר לי מאוד, למעשה זהו, פחות או יותר, מה ששמענו היום: שניים שלושה אנשים בדרג שני ושלישי נתבקשו על-ידי הממשלה להואיל ולהתפטר; היועץ המשפטי קבע שאין עבירה פלילית; יש "תהייה וביקורת על צורת הביצוע של הגרמנים". אף מלה אחת על הד"ר רגים הבכירים בשירותי המודיעין, הביון והבטחון היש"ר ראלי; וכמובן, הס מלהזכיר איזו שהיא אחריות ממ"ג שלתית לכל הפרשה כולה. ובכך מוזמנת הכנסת על-ידי ראש הממשלה לעבור על הפרשה ולזון קדימה.

יש בארץ הזאת, גברתי ראש הממשלה, חוק לחקי-רת סיבת מקרי מוות בלתי-טבעיים. אורח כי ייפגע באופן בלתי-טבעי וימות, ניתן לפנות לבית-המשפט כדי לערוך חקירה ובדיקה יסודית ומלאה בפומבי של מה שאירע לו. וכאן 11 ישראלים, קבל העולם כולו, מובלים עקודים למוות, וזאת המסקנה שממשלת יש"ר ראל מציעה לבית לקבל?

ראש הממשלה בדבריה ציטטה את העמדה הגרמנית והמסקנה הגרמנית. אני מצטט: "לדברי הגרמנים לא ניתן היה למנוע את הרצח אפילו היו ננקטים אמצעי הבטחה מראש". החוצפה הגרמנית אף הרחיקה לכת וקבעה כי באשר לחילוף בפועל, כאשר המיבצע היה - הן הישראליים בחזקת תודונם למוות, חסדי סיכוי, ורק נס יכול היה להביא לחילוצם. הסגנון היש"ר ראלי, מפי ראש הממשלה היום, שונה אמנם מזה של הגרמנים, אבל לא לגמרי רחוק משלהם. "היה סיכוי על-ידי אמצעי הבטחה להכביד על התוקפים ולהפחית מסיכוייהם". ככה, גם גרמניה, וגם אנחנו לא יכולנו למנוע כליל את הטבח, לא היינו מסוגלים להעניק בטחון מלא לישראלים שם? רק "סיכוי להכביד על התוקפים ולהפחית מסיכוייהם"? כל כך חסדי ישע! אנתנו, חסדי תושייה, שמול עשרה, עשרים אנשי "ספטמבר השחור" כולנו אובדי עצות?

אלה הם דברים חסרי שחר. באמצעים אלמנטריים ניתן היה למנוע לחלוטין את הפריצה, ואפילו היו פורצים - לחסל אותם. איש "ספטמבר השחור" הקורא את דברי הגרמנים ואת דברי ראש הממשלה, תזוהו צריך להתמלא בגאווה. זו ההתייחסות - כולם חסדי ישע! מול כנופיה קטנה של רוצחים נפשעים ומלככים? אדוני היושב-ראש, ממה שפורסם עד היום - ואינו מדבר על הדינים והחשבונות הסודיים שלא היו צריכים להיות סודיים - ברוות העובדות הבאות:

המשלחת של ספורטאי ישראל יצאה למינכן כאשר

תקינים, וכנראה שאלה, מוצו במלואם. על כל אלה אין באן מקום לזיכרון, ועל כן נראה לי שהזיכרון-זהדיון על דו"ח הצוות וממצאיו מיותרים.

יש מקום לדיון על מדיניות הממשלה בקשר למל"מה בטרור. אך גם דיון זה אין מקומו במליאת הכנסת. זו אחת הבעיות העדינות, התובעות הסתר דבר, אשר אינן מאפשרות בשום אופן גם לממשלה להגיד דברים ברורים יותר משגאמרו. על כן גם נושא זה אינו יכול לעמוד לדיון היום.

אך ארשה לעצמי להעיר הערה אחת. ראש הממשלה הלה התריעה על כך שבעתונות הישראלית הופיעו גיר-סאות מסולפות על עמדת הממשלה וראש הממשלה בעניין המלחמה בטרור. אם היו גירסאות שכאלה, הרי בראש וראשונה אשמים בכך אלה אשר בשם הממשלה הצהירו הצהרות שלא היה להן מקום. הצהרתה של ראש הממשלה בעניין זה, שנאמרה כבר ב-12 בספטמבר ואשר נשנתה היום, אומרת דברים ברורים. דברים שהושמעו לעת מצוא על-ידי שרים ואשר החלישו את רושם הדברים שהוצגו על-ידי ראש הממשלה, רק הם אשר הביאו לגירסאות מסולפות.

ראש הממשלה הצליחה בעבר להתגבר על מכת ההצהרות הבאות עלינו מכל צד. נדמה לי כי יש צורך גם כעת לראו שהצהרות בעניין זה יימסרו רק על-ידי השר המוסמך לדבר ועל דעת הממשלה כולה. לא הייתי רוצה שדבריה הכבירים של ראש הממשלה היום, על מילוי חובתנו לעצמנו ולשלוש בכל עת, יוחלשו על-ידי הצהרות מצהירים הנדחפים לעמד הראשון של העתון בארץ ובחוץ-לארץ.

וכעת מלים אחדות לנושא השני שבהודעת ראש הממשלה. היו רבים אשר מראש הבינו, כי גזירת הכופר של שלטונות ברית-המועצות איננה מופנית רק כלפי עליית אקדמאים, אלא היא חוליה נוספת במאבק נגד העלייה ארצה. לצערנו, לא כולם הבינו זאת. מתפקידנו היה מן הרגע הראשון להועיק עולם ומלואו נגד גזירה זו, שלא ללמד על עצמה באה, אלא על כלל ההתייחסות לבעיות היהודים והיהדות בברית-המועצות. אך לצערנו, נמצאת גם אצלנו אנשים אשר הרפו ידים, רצו לראות בגזירה זאת תופעה שולית, משינית ובלתי-חשובה, חשבו שבאמצעים כספיים אפשר יהיה להתגבר עליה, ולא ירדו לעומקה של הבעיה. ואני מצטער לקבוע, כי עד עתה יש עדיין כאלה שאינם מבינים את הדבר במלואו, ובמקום להיחלץ למאבק ציבורי כולל בארץ ובחוץ-לארץ, מנסים להסביר ולתרוץ פעולה זו של ברית-המועצות.

לא רק כלפי חוץ יש להתריע על אלה המנסים להרגיע את דעת-הקהל ומשמים מכשירי בדי שלטונות ברית-המועצות, שהם ערים מאוד לדעת-הקהל, כפי שאנו נוכחים לדעת דווקא בנקודה זו שאנו דנים בה; גם כלפי גנים עלינו לנהל את ההסברה המתאימה, כי אכן יש כאן חוליה בשרשרת הבאה לכלוא יהודים בברית-המועצות ולא לאפשר את עלייתם ארצה.

רבותי, נדמה לי כי דווקא רגישותה של ברית-המועצות, כפי שהיא באה לידי ביטוי כלפי המחאות, בנסיון להסביר, לתרוץ ולמעט מערך העניין, צריכה לחזק את דינו במחאה הזאת, ועליו להמשיך במאבק נגד גזירת הכופר, אשר איננה אלא ביטוי לנסיגות הנמשכים והולכים מצד שלטונות ברית-המועצות למנוע את עלייתם של יהודים ארצה.

חברת א', ישיבה שמ"א
— הודעת הממשלה (דיון) (ש. תמיר) —

והוא כושל. אתם יעצתם לגרמנים לנקוט דרך אחרת — כן או לא? אם יעצתם — האם סירבו לנקוט דרך שהצעתם? אם סירבו — האם נתתם בסוף את הסכ"מ מתכם לדרך הכושלת שבחרו בה — כן או לא? כאן מדובר בממשלה, לא בפקד בדרג שלישי, שיעוץ עכשיו כשעיר לעזאזל בעד כולם. בסופו של דבר — נתתם לגרמנים ייפוי-כוח לפעול כפי שפעלו, או לא נתתם להם ייפוי-כוח?

עוד היום שמעתי מפין ברכות על שהגרמנים הח" לטו לפעול בכוח. למה ברכות, כאשר לפי הודאתם היה ברור שזה סוף ישראלים, שהישראלים דגנו למוות — למה בכוח? עירף היתה שהיו מגיעים לטונים ואפילו לקהיר. תמיד בכוח — זו הדרך? אם הכוח פירושו גור" דין מוות ודאי מראש — אז לא בכוח. למה זה כל כך ברור? יש תשובה אחת לכל המקרים?

הם נכשלו בביצוע? הם ביצעו מיבצע של יציאה ידי תובה, כמעט מיבצע ראוה חדור זילול ואי-איכ" פתיות לגבי גורל הישראלים; הכשלוך לדידם הוא בזה שגרמני נפגע! זה לא היה כשלוך בביצוע — אלא מגמה והתייחסות שאסור היה להשלים אתן מראש! בנסיבות אלו — האם היתה רשות למישהו לתת להם ייפוי-כוח, בנתינים ובהערכה שלהם, לזו קדימה לפי זרכם?

ואו בא הטיהור הישראלי, שהם בסדר בכונותיהם, טיהור שסלל לפנייהם את הדרך להתנער מכל אחריות; "תהיה וביקורת על הביצוע"; הלואי והיית מדברת אלינו בסגנון כל כך מאופק כפי שדיברת אליהם אחרי ההתנהגות המחפירה הזאת. את שמא אינכם מוכנים להרחיק לכת בביקורת עליהם מחשש שמא תיחשף על ידם שותפותכם לאחריות?

אדוני היושב-ראש, כך אין עובדים על רצח אחד- עשר ישראלים. עם דין-וחשבון כזה אין ממשלה באה לבית-נבחרים. אולם החמור מכל, אפילו מכל אלה שתיארתי, היא העובדה שמי שאינו מוכן להודות בכש" לון אתמול, קטן הסיכוי שישנה את פני הדברים, מחר. מאז הכניעה בעקבות חטיפת מטוס "אל על" לאלג'יר, התפיסה כולה לגבי המלחמה בכנופיות בחוף-לארץ, התפיסה כולה של הממשלה, מפגרת, נגרדת ומוכיחה העדר כושר להתמודדות יסודית עם הבעיה.

עד כה היו פגועים — בהם קטלניים — בחוף-לארץ, באתונה, איסטנבול, איזמיר, יוגוסלביה, רומא, ציריך, וינה, מינכן, קלן, המבורג, ברלין, הנובר, אמסטרדם, האג, בריסל, לונדון, קופנהגן, ג'וריק, אסנסיין, ריו- דה-ז'ניירו, עדן. זה חמור מאוד. מחר זה יכול להפוך למצור ימי ואווירי על ישראל.

ארבע שנים אני שומע מעל הכמה הזאת: "דינו תשיגם". אחרי לוד את אמרת, ב-31 במאי: "אני בטוחה שישארל תמצא תרופה ודרך שמה שהיה לא יהיה שוב". והיה שוב. ובאיזו צורה מזויעה היה. על-פי כל הסימנים אנו כל נכונות בממשלה לצאת מן השיגרה, אין נכונות לניצול כל המוחות והכוחות שהוכיחו כושר בלתי-מצוי בנושא, כשהמוטו העיקרי שלכם הוא "אנחנו בסדר — סמוך עלינו". ומי שחושף ומבקר ותובע — בו הסכנה האמיתית למדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש. הודעת ראש הממשלה היום על מסקנותיה מזועזעת מינכן היא צירוף מזעזע של נסיון לחפות על האחראים הבכירים לשאננות, קלות-הדעת וההפקרות שאיפשרו את ההתקפה הרצחנית במינכן; לצמצם את הדיון אך ורק במתחילים שקדמו להתקפת

בראשם עומדת הנהגה כושלת, ואף מושחתת. אילמלא חיפוי מפלגתי קודם — כאשר נחשפה השחיתות בס" פורט ובכל זאת הם הושארו על כנם — אילו היתה במקומם הנהגה שהיתה דואגת לספורטאים כדאוג אב לבנים, היתה יודעת מראש להזעיק את מי שצריך ולד" אוג להבטחה. אבל היה חיפוי ואותם אנשים האחראים למחוללים, שנהגו בהפקרות, הם הם הבאים אחר כך לספד לחללים, יחד עם ראש הממשלה, ב"היכל התר" בוח".

העובדה השנייה הברורה היא שבמנגנון הבטחון היו שאננות, רשלנות, ביורוקרטיה ואיזולת מן הסוג הגרוע ביותר. אם היא, הרשלנות של מספר אנשים, אינה פלי- לית — ואני חולק על דעת היועץ המשפטי — אז היא לפחות גובלת בפלילים. "מתבקשים להתפטר" — איזו לשון רכה אחרי מעשה כזה? הם לא עשו שום מאמץ ראוי לשמו לשנות משהו בסדרים האדישים והלא-איכפתיים אשר קבעו הגרמנים.

העובדה השלישית, הברורה בעליל, היא כי בדרך הבכיר של המודיעין והביון היתה הערכת-מצב מוקדמת שטחית, בלתי-מציאותית, מתוך הסתמכות סרת שחר על הגרמנים. זהו חוסר דמיון מוועו, וקלות-דעת קיצו- גית, בייחוד כאשר אתה מביא בחשבון באיזה אירוע של בין-לאומי מדובר, כמה ישראלים שגורו והמיקוד של תשומת-הלב העולמית לאירוע.

ועל הכל, גברתי ראש הממשלה, האחריות הממ" שלתית. היכן, בכל מה שדווח היום, חקירה אלמנטרית של מעשיכם שלכם? מראש ניסחתם את כתב הסמכות לוועדת-קופל, שלא תוכל לעשות זאת, בהגדרה מצמ- צמת שאינה מאפשרת אף להתחיל ולחקור במעשי הממ" שלה כממשלה. מראש צומצמה סמכותה לנושא האב- טחה המוקדמת במקום. לפני פרשת מינכן, לאחר ליל- הדמים בלוד, כשהעונית לקום ולהשמיע גם כמה מלות ביקורת כלפי פנים, באיזו חמת זעם תקפה אותי ראש הממשלה: "היום, בשעת האבל, דברי ביקורת כלפי פנים?" גברתי ראש הממשלה, צר לי לומר זאת, אך אילו הייתם או מאוינים, ומוכנים גם לעשות בדק-בית ולא להתייחס לכל דבר ביקורת כאילו עובר ישראל עולה עליכם, אולי היינו חוסכים מעצמנו מכות קשות ומיזתרות לחלוטין.

עוד לפני עשרים יום, כאשר הצענו ועדת חקירה פרלמנטרית, כאשר עובדות מספר כבר היו ברורות על פניהן, לפחות לכאורה, שוב זכיתי בהתקפת-נגד: "אתה כבר יודע את המסקנות? מבקש ועדת חקירה וכבר יודע" — היא ברור על פני הדברים שהבדיתם הם חמורים מאוד, אם לא רקובים. אבל הם מלהשמיע מלת ביקו- רת. "אנחנו בסדר, רק לא לגעת בנו. סמוך עלינו". The king can do no wrong.

ביום המעשה, גברתי ראש הממשלה — זה לא חקירה ועדת-קופל, לא נתת לה סמכות, והמפלגה שלך מגנה מהבית הזה לחקור בכך — ביום המעשה ממשלת ישראל, כממשלה, בראשותך, טיפלה בנושא בקצב איטי ובחוסר תושייה. אני שואל שאלה אחת, לדוגמה: שר הבטחון עמד לצאת בחמש אחר-הצהריים למינכן. אם הייתה הצדקה ליציאתו למינכן בשעה חמש — מדוע לא בשמונה בבוקר? התכוונתם להשאיר את הכל באח- ליות הגרמנים? אם כן — למה לצאת בחמש אחר- הצהריים? מישהו זכאי בבית הזה לקבל תשובה על כך או לא? את אמרת לנו שהגרמנים החליטו על המיבצע,

איש לא. העו להגיד לה שאינו רואה את הבגד כלל. כולם התפעמו והתפעלו. הגברת מאיר הראתה את הבגדים לחרטומים בוועדת החוץ והבטחון. כולם התחרו ביניהם בקריאות התפעלות: האח, אילו בגדים נהדרים!

אחרי כך עשתה מעשה מיוחד, מרוב גאווה בבגדיה, והראתה אותם גם לבני-התפקודים שלה, סיעות הימין הקטנות. גם הם התפעלו כראוי. ונשאר לי תפקידו של הילד המסתכל וקורא: "אבל הרי המלכה עירומה! אין שום בגדים! אין שום מסקנות! הכל הבל הבלים."

נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית):
החלטת כנראה לעזור...

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

לא אשחית מלים על דבריה הארוכים של ראש הממשלה היום. הם היו עלבון לכנסת. האמת הפשוטה היא: כמה שעירים נשלחו לעזאזל, איש מבעלי האחריות בדרג עליון לא נקרא לשאת באחריות, וממילא לא ישתנה שום דבר מהותי. ראש הממשלה, שאינה מסוגלת לשאת בתפקיד ספציפי זה מסיבות רבות, חלקן מוצדקות, נשארת האחראית הבלעדית לו. אין שום שינוי, אבל נמצא מי שיריב את ריבה.

קודם שיקרו אסוגות נוספים אני חוזר ותובע מן הממשלה לחולל ריאורגניזציה כללית בשטח הזה, לאפשר לשירותים להיעדר לתפקיד החדש העומד לפניהם, למנות "ש"ר לתפקידים ספציפיים מיוחדים", במשרד ראש הממשלה, שישא באחריות אמיתית לנושא — ויתן את הדיון, אם יהיה צורך בכך.

כבוד היושב-ראש, גם אם תתקבלנה כל הצעותי, תיגן, אין סיכוי לחיסול גמור של הטרור.

זהו אחד הפרדוקסים של מצבנו — ועמים רבים אחרים כבר עמדו בעבר במצב דומה: קבוצה קטנה ובלתי-יעילה של טרוריסטים מכריחה אותנו להוציא מאות מיליוני לירות על פעולות הגנה, מנע ואבטחה. וכל המנגנון הצבאי העצום של מדינה מודרנית אין בו לחסל תופעה כזאת.

ההוצאה היא חיונית. אנחנו תומכים בהוצאת כל אגורה הדרושה להגנה על החיים ועל המיתקנים. אולם בעודנו עומדים במאבק זה ללא רתע, עלינו לשאול: האם המדיניות שלנו מחזקת את הטרוריסטים, מספקת להם תחמושת ותעמולתית ופוליטית — או להיפך, מנתקת אותם ממקורות היניקה שלהם? התשובה היא, לצערנו: פעולות הממשלה יוצרות את הרושם כי אינה מעוניינת בשלום, בשום שלום סביר שהוא ברה-השגה. מגוי וגמור עמה לספח את מרבית השטחים, אם לא את כולם. אין רקע נוח יותר לטרור הערבי מאשר זה.

חברי הכנסת, צאו וראו מה עשתה הממשלה בימים האחרונים בלבד: השר אבא אבן הכריז כי השעה אינה כשרה לטיפול בהשגת השלום, בגלל הטרור הערבי. פי-רוש הדבר: "לספטמבר השחור" ולחזית העממית, המתנגדים בכל שלום, יש זכות וטו על מהלכי-השלום במר-חב.

אחר כך הכריז השר אבא אבן שישיראל מעוניינת בהסדר חלקי, אין לה כיום עניין במהלכים להשגת שלום כולל.

אחר כך הכריז השר אבא אבן שישיראל מתנגדת לכינוס ועידת-שלום ישראלית-ערבית, בהשתתפות המ-

הרצח במינכן; ולטשטש את חלקה של ממשלת ישראל באחריות לטיפול הכושל והמחרד בפעולת החילוץ מראש-שית ההתקפה לפנות שחר ועד לרצח כעבור עשרים שעות.

ראש הממשלה, במה שאמרה היום ובמה שלא אמרה, הוכיחה בעליל כי גם לאחר רצח מינכן לא למדה הממשלה דבר, וכי היא נעדרת כל תכנית ממשית כיצד לפעול למיגור הטרור. חוששני מאוד שאולת-היד המשמעת מהודעתה של ראש הממשלה עלולה להביא בעקבותיה גל מוגבר ורצחני עוד יותר של פעולות הכונן-פיות. הלוואי, הלוואי ואתבדה.

הי"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי, ואחריי לחבר-הכנסת שלום כהן.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יושב-ראש הכנסת בירך היום את הבית לרגל פתיחת "המושב האחרון של הכנסת השביעית". יש סכנה מוחשית שמה שנפתח היום הוא הרבה יותר מזה: המושב האחרון של כנסת דמוקרטית בכלל.

בימים אלה נרקמות מאחורי הקלעים של בית זה מזימות אפלות, שאחת מטרותן: להחניק בכוח האלימות הפרלמנטרית — שלא לומר הבריונות הפרלמנטרית — כל אופוזיציה לוחמת בכנסת. יש משא-ומתן על אחוז חסימה פיסי, שנועד לחסל את הסיעות הלוחמות. כבר הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית-כביכול, שנועדה לקבוע אחוז חסימה כספי — להעביר את כספי המדינה לכיסוי המפלגות הגדולות, ולמנוע כל מימון מן הסיעות האופוזיציוניות הקטנות, החסרות אמ-צעים ונכסים.

מה שקרה היום בבית הזה אינו אלא חלק ממגמה זו — שיתוק הכנסת כבית-נבחרים ריבוני, הוצאתה מכל מעגל של הכרעה, הפיכתה לוחמת-גומי של הממשלה, מניעת כל ויכוח אמיתי בה.

אדוני היושב-ראש, מה עשתה ראש הממשלה? נהוג — וזהו נוהג יסודי וחיוני בכנסת — לפתוח את מושב הכנסת בהודעה מדינית. עברו שלושה חודשים, הממשלה קיבלה החלטות חשובות ביותר, שעוד אעמוד עליהן — אך ראש הממשלה לא מצאה לנכון להקדיש להן אף מלה אחת. לדעתה אין זה נוגע לכנסת. במקום הודעה מדינית מסרה הודעה על פרשת מינכן. למעשה השתמשה בפרשה זו כדי למנוע דיון מדיני. הדיון של היום הוא תחליף אומלל לויכוח המדיני הגדול שהיה צריך להתקיים, וגם לויכוח הכתוה הענייני שצריך היה להתקיים בנפרד. שהיה גם על פרשת מינכן לא אמרה ראש הממשלה שום דבר חדש, שום דבר שיש בו עניין כלשהו, שום דבר שאפשר להתווכח עליו ברצינות.

הרשה לי, אדוני היושב-ראש, לחזור על אגדה ישנה. בגדיה הבטחוניים של ראש הממשלה נקרעו. נסתבר כי אדרת בטחונית זו היתה מלאה חורים. על כן הזמניה שלושה חייטים — האדונים קופל, קשתי וברתל — שיתפרו לה בגדים חדשים.

החייטים המעולים האלה טרחו ועמלו יומם ולילה, ובסוף הגישו לגברת בגד חדש של מסקנות. איזה מס-קנות נהדרות!

הלכה גברת מאיר והראתה את הבגדים לממשלה.

היו צריכים להתקיים שני דיונים נפרדים על שני נושאי אים נכבדים ביותר. האחד: דיון על המלחמה בטרור והשני דיון מדיני לפתיחת מושב הכנסת. תחת זאת אוח"ז הנושאים ואנו מוקימים דיון אחד. כך החליטה ראש הממשלה בכבודו ובעצמה.

במבט שטחי אפשר להסיק את המסקנה, כי לא נעשה הדבר אלא מטעמים של יעילות ושל חסכון זמנה היקר של הכנסת, וזמנה היקר עוד יותר של הממשלה. אלא שהאמנות לעקרון החסכון והיעילות דווקא כאן נראית לי חשובה. עוד קודם ששמענו את דברי ראש הממשלה הימים לא היה מנוס שן המסקנה, שנושאי המלחמה בטרור נעשה תחליף למדיניות. וכאשר צריכים לקיים דיון מדיני ולהסביר לכנסת מה הם היעדים המדיניים והמרוחקים של הממשלה — מדברים על רצח מיונק, על מחדלי שירותי הבטחון של גרמניה ושלנו, ועל ההחלטה הנחושה להלום בטרור ובטרוריסטים. כל אלה דברים חשובים ונכבדים, ויאה שייאמרו בכנסת. אבל מה להם ולדיון מדיני?

אדוני היושב-ראש. הטרור הפלשתינאי, במהדרתו הרצחנית החודשה, הוא ביטוי לטרור ולאינש, לשנאה עיוורת הדוחפת למעשים ברבאריים, החייבים לעורר סלידה בכל בר-דעת. זהו חידק מסוכן, באשר הוא עלול להדביק גם את הצד שכנגד: רב-סרן במילואים גוזר דין מוות במשפט צבאי בניגוד לבקשת התובע; הקריאה לתליית מחבלים מהדהדת לעתים תכופות יותר ויותר; וצמאי-דם תובעים לפגוע לא רק בטרוריסטים כי אם גם בכל ערבי על פני תבל. קבוצה של קנאים מטורפים, הקוראת לעצמה הליגה להגנה יהודית, מרגישה פופולארית במידה מספקת כדי להבריח נשק גנוב של צה"ל, תוך התפארות שהוא נועד לטרור אנטי-ערבי בחוץ-לארץ ותוך איום בקרבות-רחוב על ממשלת ישראל.

זהו נושא בעל חשיבות עליונה, ואנו חוטאים לעצמינו, לבטחוננו ולחוסנו המוסרי והחברתי כאשר איננו מייחדים לו לפחות דיון מיוחד בכנסת, אלא מגנבים אותו כחלק מן הדיון המדיני.

גברתי ראש הממשלה, אנחנו חייבים ללחוץ בטרור בכל מקום ובכל המאמצים שיש ביד מדינה ריבונית. הבית כולו סומך את ידיו על הכרתו בנושא זה. אבל אנחנו גם זכאים לשמוע מה בפיו בשטח המדיני. שכן זהו דיון מדיני. ועל זה — עברת בשתיקה כמעט מוחלטת; אולי מפני שאת מניחה שאנו כולנו קוראים עתה גם ורואים טלוויזיה, ויודעים מה בדיק אמרת — ומה אמרו שרים מרכזיים בממשלתך — בנושא המדיני המרכזי, הלא הוא נושא השלום.

את הדברים האלה התחלתם לומר למחרת מיינכן. תחילה ברמז רמזים, וכשיוו בפה מלא: "איננו מוכנים לדבר על שלום. אנו דוחים את המאמצים להשגת השלום לזמן עד לאחר שבסיים את המלחמה בטרור".

מה זה לסיים את המלחמה בטרור? עד שיהרגו עראפאת וחבש ושאר מפקדי האירגונים הפלשתיניים ותבריהם? עד שאחורן רוצחי "ספטמבר השחור" ייחשף ויחוסל? עד שלא ייוותר אף פליט פלשתינאי אחד שימצא ליטול בידו נשק נגד ישראל ואזרחיה? כמה זמן זה יירוש? שנה? עשור? דור? ועד אז — לא רוצים לדבר על שלום?

אתמול היה כתוב בעתונם כי שר החוץ הודיע, שישראל דוחה את ההצעה הערבית לקיים ועידת שלום שישתתפו בה שני הצדדים ונציגי המעצמות. היום יש

עצמות והאום — ועידה שבה יישבו ישראלים וערבים לפחות ליד שולחן אחד.

ואילו היום התפרסם איום מפורש מפי השר אבא אבן, שאם תתקבלה החלטת באום שאינן לרוח הממשלה, ששתמש ישראל בהזדמנות זו כדי לבטל את הסכמתה להחלטת מועצת הבטחון 242 ולתיווך האום.

הדברים האלה מצטרפים לדרישה אולטימטיבית: או שמדינות ערב יישבו עמנו, כל אחת לחוד, במשא-ומתן פנים-אל-פנים בלי נוכחות גורמים נוספים, או שלא נשב עמנו כלל.

ואז בא השר דיון ומוסיף: אם שלום פירושו החזרת השטחים בדרום, אין ישראל מעוניינת בשלום. בצורה זו אומד השר דיון, למהשה, למצרים: גם אם תשבו איתנו לבדנו, פנים-אל-פנים, לא תקבלו מאומה.

כך או כך — ממשלת ישראל מכריזה לפני העולם הערבי שסיסתמה היא "הכל ולא כלום" — הכל לנו, לא כלום לכם.

הגענו אל השליה הטוטאלית, אל הגאטיביות המוחלטת.

אדוני היושב-ראש, זוהי דרך מסוכנת — ולא רק מפני שהיא דוחפת את המוני הערבים לדי אירגוני הטרור הטוענים: שלום עם ישראל כניעה הוא, שלום הוא בגידה.

יש סכנה חמורה אחרת, ששוב מסתמנת באופק: ההצבא הסובייטי יחזור למורת התיכון. אם ייוכחו הערבים לדעת ששום דבר לא השתנה לטובה אחרי גירוש החיילים הסובייטיים ממצרים, כי אם להיפך, עמדת הממשלה נעשתה נוקשה יותר — לא תהיה להם ברירה אלא להסיק מסקנות. אם נעמידם לפני הברירה: כניעה לישראל או כניעה לסובייטים, ייתכן שיבחרו בדרך השנייה, והתוצאות עלולות להיות חמורות הרבה יותר מאשר בעמם שעברה.

אני מציע לשים קץ למדיניות זו. היא יכולה לשאת פרי בטוח קצר. אולם ברבות הימים יתגלה שהיו אלה פירות באושים.

הבה נגיד לפלשתינאים, למצרים, לכל הערבים: במסגרת שלום. תשיגו מאתנו את הכל, כל דבר המת-יישב עם חירותנו ובטחוננו. למען השלום אנו מוכנים להשתמש בכל טכניקה. נשיב בחיוב על כל יזמה חוץ-בית. במקום ה"לאו" הטוטאלי יבוא ה"הן" העקרוני.

אדוני היושב-ראש, כאשר נגהל מדיניות כזאת נעמוד על בסיס מוסרי איתן, והדבר יתבטא גם במאבקנו למען יהודי-המועצות.

מאבקנו נגד גזירת הכופר לא התקדם. הגזירה עומדת בעינה. אני פונה לכל כוחות הקידמה בעולם להצטרף למאבק זה, ואני מציע לנתק ממנו את כל כוחות-השחור, מחוץ ומבית, המנסים לנצל עניין קדוש זה למען מטרות מופקפות.

ניאבק נגד הכופר, נילחם בטרור — ונפתח דף חדש במאמץ להשגת השלום.

היו"ר ב. צ. קשת:
רשות הדיבור לחברי-הכנסת שלום כהן, ואחריו לחברי-הכנסת אביזור.

שלום כהן:
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. לפי כללי ההגיון

טלטלנו בהם בגלל אירוע איום, אבל אירוע שהוא חלק מחיינו. אירוע מינכן הוא חלק מחיינו, חלק מהקונפליקט שאנו חיים בו. אני מדבר על ההודעות של שר החוץ ושל שר הבטחון, שמהן משתמע כי יש לנו עמדה חדשה לגבי השלום כל עוד גמשיך הטרור. אני שואל: מה קרה לנו? האם יש לנו עמדה חדשה לגבי השלום? האם בגלל הטרור איננו יכולים להגיע לשלום?

עם ירדן? או משום שהמרחק בינינו ובין עמדות ירדן הוא כזה שאין עוד על מה להתחיל לדבר? אם התביעה האלמנטרית של ירדן, כדי לדבר על שלום, היא שהעם היהודי יותר על בירתו המאוחדת, על הנקודה הקדושה והרגישה ביותר, לב האומה - או אין עדיין אפשרות לקנות לשלום, לא בגלל הטרור. אם איננו יכולים לשבת ולדבר על שלום עם המצרים - האם זה משום שיש טרור? איננו יכולים לשבת עם המצרים, משום שמה שהם קוראים שלום זה השגת עמדות יותר נוחות לסיבוב הבא. היום המרחק בין העמדות שלנו ושל המצרים הוא כזה שאין עדיין לקנות לשלום. אבל בגלל הטרור?

זאת אומרת: אנחנו חייבים להתמודד על הבעיות עצמן. ההודעות של שר החוץ, וגם הצורה שבה שר הבטחון קבע את יחסו לשלום, משתמע מהן אי-רצון בשלום. זהו דבר חמור ביותר. זהו דבר שאיננו עוזר לנו בכל כיוון שלא יהיה. אנחנו רוצים בשלום, אבל שלום על יסודות מסויימים. אנחנו רוצים שלום עם ירושלים, אנחנו רוצים שלום עם מפה אחרת, אבל אנחנו רוצים שלום. האם נחכה עד שאחרון האירגונים החבליים יתפרק בטרם נחדש את נכונותנו למשא-ומתן?

מרכזי בן-פורת (המערך, עבודה-מ"ם):

חברי-הכנסת אביזרה, האם אתה יכול להגיד שיתיהם של מנהיגי ערב נקיות מהטרור הזה? איך אתה יכול לשבת אתם?

מאיר אביזרה:

לא, אינני יכול להגיד שיתיהם נקיות. כבר היו דברים מעולם. בכל קונפליקט יש רגעים שאחד הצדדים מודיע: עד שהצד השני לא יפסיק... עמדות כאלה מעולם לא הביאו לתוצאה חיובית. כאשר יש מלחמה - פוגעים אחד בשני. הדבר החמור בעמדה המצרית הוא התמיכה בתבליים, הדבר החמור האחר הוא התמיכה בהחזרת הזכויות לעם הפלשתינאי, שזה לא פחות ולא יותר מאשר חיסול מדינת ישראל. יש לנו די דברים בשביל לדעת שהם אינם מוכנים לשלום, שהם רחוקים משלום, שאנחנו רחוקים משלום אתם. אבל לבוא ולומר שאנחנו לא מוכנים לשבת, לוותר על העמדה שלנו במשך 25 שנה - יש לזה משמעות חמורה ביותר גם כלפי נשים וגם כלפי חוץ.

כשהופעתי לפני הבורחים, יחד עם חברים אחרים שיושבים בבית הזה, כתבנו במצע שלנו, בראש הפרק הימני, כי שלום-אמת הוא שאיפת השאיפות של מדינת ישראל. הביטוי "שלום-אמת" איננו מקורי שלי, גדמה לי שבן-גוריון הכניס אותו ללקסיקון הפוליטי. זהו צירוף מלים שיש בו ראיית גולד ויצאת מן הכלל. בשלום-אמת - הדגש על אמת. לא שלום חזוי, לא שלום מוסכם, לא סתם שלום. שלום-אמת זאת אומרת, שהצד השני מוכן להשלים אתנו קודם כל, לפני שהוא חותם. ושלום מוכן אינו איהו הסדר מילולי, כתוב תמורת השגת עמדות נוחות יותר לסיבוב הבא נגדנו. אמרנו שלום-אמת, מדוע אנחנו צריכים להסתלק מזה? בשביל מה?

כבר הסלמה: ישראל מאיימת לבטל את הסכמתה להחלטה 242 של מועצת הבטחון ושלשיוחותן של יארינג.

ובמקביל להצהרות, אלה - הכרזותיו של שר הבטחון שיש לספח את השטחים, אבל בלי להעניק זכויות אזרחיות ליושביהם.

זהו שינוי הרה-אסון, אם לא בכוננותה הסמויות של הממשלה, הרי לפחות במטרותיה המוצהרות. אי-אפשר סתם כך לבשר על פני בעתוים. חובתך, גברתי ראש הממשלה, להתייצב לפני הכנסת ולומר את הדברים במפורש, כדי שהבית ידון בהם וכדי שהעם והעולם יסיקו מהם מסקנות. כאשר לא עשית זאת - הפכת את הדיון לקריקטורה עגומה, עגומה פי-אלף, באשר השתמשת לצורך זה בחירתנו על רצח מינכן ותביעתנו למלחמה יעילה בטרור.

אדוני היושב-ראש. הרשה נא לי לסיים את דברי ברוח עגומה ורואגת, אם לא למחר המייד, הרי ליום שאחריו; אם לא לקיומנו הפיסי והמדיני - הרי לטוהר המידות הלאומי ולמוסר של הדור הבא. ואצטט שתי שורות מתוך שירו של חיים חפר שפורסם ביום שישו החרון:

"האם בנינו יאמינו לנו שעשינו למען השלום הכל, כיהודים, כאנשים, או שיאמרו לנו: לעולם לא נסלח לכם על שהכרתם אותנו להיות כובשים?"

הי"ד ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אביזרה, ואחריו לאח-רון הנואמים, חבר-הכנסת ביבי.

מאיר אביזרה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. לזעזוע שעבר עלינו בעקבות רצח מינכן מתלווה זעזוע נוסף, מעין אכזר שיווי-המשקל הלאומי. היום שמענו מחבר-הכנסת לנדאו קריאת זעקה, שהגה 25 שנה אחרי קום מדינת ישראל עדיין יהודים וישראלים משמשים מטרה להתי נכליות. אנחנו משמשים מטרה משום שאנחנו נמצאים במלחמה. האם חברי-הכנסת לנדאו סבור שיכולה להיות מלחמה בלי שאנחנו נשמשים מטרה? האם הפתרון לב-עיה של ישראלים המשמשים מטרה היא התקפה על ממשלת ישראל?

אינני מאושר מהודעת הממשלה. גם אילו שירותי הבטחון הכללים והשב.כ., כפי שכונו היום בהודעת הממשלה, היו יוצאים בסדר גמור מדין-וחשבון ועדת-קופל, גם אז היינו שואלים את עצמנו: האם מה שהיה הוא שיהיה?

נפתחה חזית חדשה, חזית שהיא גילוי של המלחמה בינינו ובין הערבים. היא אמנם לא חדשה לגמרי; אולם היא חדשה בהיקפה, היא חדשה בנחרצות של מלחמת הטרור נגדנו, היא קיבלה תנופה חדשה. היא מחייבת תשובות תדירות, דמיון, העוה. היא מחייבת שינויים.

אם הממשלה סבורה שהיא יכולה להתייצב מול הציבור ולהגיד: אנחנו בעצם ממשיתים במבנה הפרסונלי הקיים ללא תגבורת, ללא שינויים, ללא מסקנות - דומני שמבחינה זו אני, כחבר כנסת, לא הייתי מצטרף לאלה שרושמים לפנייהם את הודעת הממשלה היום כתשובה על הדיון-וחשבון, על מה שיש בו ועל מה שאין בו, או על מה שיש בו ואנחנו איננו יודעים עליו.

עם זאת אני מודאג מהזעזועים והטילטולים שני-

חברת א', ישיבה שמ"א
- הודעת הממשלה (דיון) (אביזוהר, קשת, ביבי) -

הבטחון הפנימי. עלינו לחזק ידי נציגינו אלה ולשלוח להם ברכת עידוד.

הדברת הטרור הערבי תהא אמת-מידה ומבטחן לעולם כולו ביחסו אל הטרור בכלל. אם הטרור הערבי לא ינוצח, יתן הוא עידוד לכל קבוצה של פורקי עול ואחר-כך יופגע בטווח ארוך באלה שלא ינסו לעקרו. סכנת הטרור עלולה להיות הפגע-החמור ביותר שהעולם ית-עתד לעמוד בפניו, והחברה האנושית תיאלץ להקיא מתוכה אם היא רוצה לשמור על בטחונה וסדריה.

הרצח במינכן היה תוצאה של חוסר זהירות מספקת מצדנו עם מידה גדושה של תמימות מצד שלטונות גר-מניה, אשר האמינו כי רוח האחוה הספורטיבית יש בה לבטל מזימות כזו רצח שפל אפשרי. ההחלטה שלא לאפשר שמירה בנשק על נקודות תורפה אפשריות היא מחשבה לקויה שאינה תואמת את התפתחות גלי הטרור, הפורעניות והפשעה העוברים על העולם. גרמניה התעוררה באיחור נוכח ממדי הגידול הממאיר שאיכלסה בתוכה ושרק עתה החלה לטפל בו ביד חזקה. על מדי-נות העולם ללמוד מאסון מינכן לקחים פנימיים משלהן, תוך הכרה ברורה שאם אין מחסלים גדול זה, הוא עלול לקטול את מגדלו.

ראויה לשבח ההתעוררות של קיבוצים ומדינות בעולם לפעולה נגד הטרור. אולם עמדתה העיונית של ברית-המועצות ראויה לגנאי על העוורון שהיא לוקה בו בשנאתה לישראל, בלא להוותר לעצמה שום קנה-מידה אובייקטיבי, נייטרלי, הוגן ואנושי, והיא גוזגזת מסמכותה לטרור שפל, שאינו מבחין בפגיעותו בין אזרח לחייל, בין גבר, אשה וטף, בין עובר-אורח בתום לב לבין נושא נשק ולוחם. ברית-המועצות וגרונותיה אינן נקיות מהדם היהודי והישראלי הנשפך במדינת יש-ראל ובחוצותיה. ברית-המועצות חלפה על תצמיח לה כבוד ותקווה והיא נתבעת לשנותה. מדיניותה של ברית-המועצות כלפי ישראל מוסיפה שמן למדורה במורה התיכון, ומדיניותה כלפי היהודים בארצה היא מהדורה חדשה של שנאת ישראל.

מדינת ישראל והעם היהודי בעולם חייבים לגייס כל כוח שבידם כדי לסכל את מזימתה של ברית-המו-עצות לכלוא את יהודיה ולשדוד את רכושם במסווה של כופר. יש לעורר את העולם לראות מזימה אנטי-יהודית ואנטי-ישראלית זו ולהקיע את מעולליה.

המלחמה בטרור חייבת ללבוש כל צורה אפשרית שיש בה כדי לעקור את הטרור משרשו, ובסיג אחד בלבד והוא שמדינת ישראל תשמור על כללי החתימה המקובלים בין מדינות לוחמות ושהטרוריסטים יערו חוצנם מהם. מערכה זו של מלחמה בטרור תהיה קשה מקודמותיה בשל התרחשותה רחוק מאוד מבולות הא-דינה, בתוך מדינות ועמים זרים. אולם מגבלה זו אי-לה להיות מקור חולשה, ויש להתגבר עליה לפי הנסי-בות והתנאים שבהם מתקיים הטרור. יש להילחם בטרור במקורות צמיחתו, בדרכי טיפוחו, בדרכי ביצועו, בנושא-גלגול, במסיעים לגידולו, בטופחים לו על שכמו ובמפי-צים נשמה באפן. מלחמה כזו מן הרכרה שתהיה קשה וגפתלת והיא דורשת נשימה ארוכה ועצבים חזקים. על הטרוריסטים הערבים להבין, שאם מלחמת ההתשה לא היה בה כדי לאלץ את ישראל לשנות את העקרונות המדיניים שהשתיתה עליהם את מדיניותה להסדר עם מדינות ערב, יהיה זה עכשיו בלתי-הגיוני ותסר תקווה

אני חוזר ואומר: אנחנו צריכים להחזיר לעצמנו את שיווי-המשקל הנפשי. כי במלחמה - ואנחנו במל-חמה - צריכים לפעול מתוך איוון, מתוך איוון נפשי. וכשאנחנו נפגעים - אנחנו רשאים אולי, זה אנושי, להימצא לזמן מה תחת הלם. הבה נחזיר לעצמנו את שיווי-המשקל הנפשי והמדיני, הבה נחזור לעמדותינו הבסיסיות. מי שמשלה את עצמו שהם יוליכו לשלום מידי, חי בעולם לא מציאותי. אבל אנחנו לפחות צרי-כים להיות בשלום עם עצמנו. וזה בין הדברים, שאני חושש מאוד שאיבדנו במקצת בימים האחרונים.

היו"ר ב.צ. קשת:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת ביבי.

מודני ביבי (המערך, עבודה-מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. תנועת הטרור הערבי הגואה לאחוזנה היא תוצאת התיסכול והכשלון של מדינאי ערב והגופים הפלשתינאים למיניהם להגיע להישגים כלשהם בהתמודדות גלויה עם ישראל. עתה מבקשים הערבים לערב את העולם כולו בכשלונם כדי להשיג באמצעותו מישראל מה שלא הצליחו להשיג בעצמם.

במאבק חדש זה יש לראות את מדינות ערב, הגות-נות מחסה וסיוע, כשותפות באחריות לפעולות הטרור. קביעה זו צריכה להיות ברורה גם למדינות ערב וגם למדינות העולם. עקב הוויכוח שהתעורר כאן, ובייתר-על-ידי שניים מחברי האופוזיציה, רצוני לומר שאמנם נכון הוא כי מתפקידה של אופוזיציה לגלות כשלונות של הממשלה, אך אין זה לכבודה לזרוע אשליה בצי-בור, ולו גם מצווה היא, בשנה של ערב בחירות, לגנח את הממשלה כדי לזכות בקולות. זריעת אשליה בציבור כי ניתן להבטיח מניעת כל פעולות טרוריסטיות, יש בה משום אי-אמת, אולם דומני כי הציבור הישראלי נבון יותר מכפי שאפשר יהיה כך להשלותו.

יש אפשרויות רבות לסכל פעולות טרור, אך אין בכל הפעולות גם יחד רדאות שלא תהיה שום פעולה של טרור. עם זאת, דווקא בשל זאת, יש להגיב על כל פעולה כזו שהפסדה יהיה תמיד גדול בצדה. ישראל והישוב בארץ עברו שלבים שונים ומרובים של טרור ערבי ויכלו לו. בטוחני שאנו נעמוד גם בפני גל זה, שגם העולם החל סולד ממנו.

על הממשלה לפעול ביד חזקה ולהבהיר לגופים היהודיים מסויימים, בצורה בלתי-משמעת לשני פנים, שלא תסכים להשאיר את מלאכת המלחמה בטרור לטיפולם של בעלי-יזמה פרטיים, וכל מי שיעז להקים מעין בתי-דין שדה, הוא עצמו יבוא על עונו. מדינת ישראל יש בידה די אמצעים כדי לחזק ולשכלל את אמצעי הבטחון ולהעריך הפתעות אפשריות. יתד על כך, יש לדרוש שמדינות זרות יעשו כל שביכולתן שקני טרור נגד ישראלים ויהודים לא יתפתחו בתוכן, ועל אותן מדינות אשר לא יעשו כן להבין, כי על אולת-ידן לטפל בטרור לא תשב ישראל באפס מעשה נגד אותו טרור. אמצעי הבטחון שלנו צריכים להיות כאילו כל משלחת, כל נציגות דיפלומטית, כל אישיות היוצאת לחוץ-לארץ ואפילו כל אזרח ישראלי עלולים להיות נושא לפגיעה. נושאי תפקידים בחוץ-לארץ עומדים עתה בחזית הקדמית של המאבק והפעילות העיונית נגד ישראל והם ישאו בעל זה ככל אזרח ישראלי העומד בקו הגבול ובחזית

— הודעת הממשלה (דיון) (ביבי); (תשובת ראש הממשלה) (קשת, מאיר, לנדאו, רויאל-נאור, טובי) —

אמת עם הערבים. אסור יהיה לנטוש את תקוות השלום; אסור לומר כי כלו כל הקיצין, אף על פי שחבלי לידתו של השלום עשויים להיות מייגעים וממושכים. אם גזירה היא ששערי השלום יינעלו לפני אזורנו, אסור, לעניות דעתי, שמדינת ישראל תהיה שותפת לגזירה זו. אם גזירה היא, ישארה הערבים על צווארם ויתנו את מלוא הדין וכל החשבון על מעשיהם לפני עם ועולם.

מצדם לחשוב שאמצעי טרור יאלצונו להיכנע לדרישותיהם.

על ישראל להבהיר למדינאי ערב כי התקרבות להסדר כלשהו תהיה קשה יותר בשאון יציאות חרבות. אמנם גם בדברי סאדאת מאתמול לא נראה רצון ליצירת אווירה של רגיעה לקראת הסדר כלשהו או שלום, אך ישראל חייבת, בדבדב עם מלחמותיה בעוינות הערבית לצורותיה, לא להרפות מלהכריז על רצונה לשלום-של-

2. תשובת ראש הממשלה

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אני מבינה שהיחיד שלא אשם במה שלא עשיתם בממשלה הוא חבר-הכנסת בדר. אבל אתה, חבר-הכנסת לנדאו, יושב, ולא בגלל זה יצאתם — בגלל חוסר המעש במלחמה בטרור. יצאתם בשנת 1970 מפני שהו- דעתם לעולם כולו שהנה כבר כמעט ניתנה כאילו הוראה לצה"ל לסגת מכל הגבולות.

חיים לנדאו (גח"ל):

גם את זה לא אמרנו, גברתי.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

חבר-הכנסת לנדאו, עוד יבוא יום ויצטטו את דב- ריך בכנסת היום, שאמרת: "גם את זה לא אמרתי" ואכבד אותך אז.

חיים לנדאו (גח"ל):

אמרת שאינך מצטטת, אלא מגיבה על רושם הד- ברים. צריך איפוא להבדיל בין רושם לציטוט.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

למשל, מדברים על המשך פעולות הטרור, ללא מעש. זאת אמת? הלא אתה יודעת שזאת לא אמת. זה לא כך. וכן מה שאומר כאן חבר-הכנסת וילנר, למ- של, הדואג לפני ולפנים קודם כל לעניינים היהודיים... המקום היחיד בעולם שנשארה בו יבסקציה הוא כאן, במדינת ישראל. היא כבר לא קיימת לא בברית-המועצות, לא בגוש המזרחי, אבל בישראל קיימת יבסקציה וחבר- הכנסת וילנר הוא נציגה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

לא ידענו שאת גם, מומחית לתנועה הקומוניסטית בעולם.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אבל אתה, חבר-הכנסת לנדאו, יודעת אתה יושב בוועדת החוץ והבטחון. אתה יכול לשאול. אתה מקבל דינים וחשבונות. לפני ועדת החוץ והבטחון מופיעים אנשים העוסקים בעניינים אלה. אתה אומר: בלי מעש, האם לא נעשה שום דבר? אתה יכול להגיד זאת?

חיים לנדאו (גח"ל):

אם מותר, גברתי ראש הממשלה...

ראש-הממשלה ג. מאיר:

לא מותר. הלא אתה יודעת שזאת לא אמת. אהננו מדברים על החזית החמורה אולי ביותר

הי"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לכבוד ראש הממשלה, לתשובה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה. אני מודה ומת- וודה, שדברי חברי כנסת אהדים, לא רק תכנס, אלא אפילו צורת הנאומים עושים, עלי לפחות, ואני חושבת שלא רק עלי, רושם עצוב מאוד. יש דבר אחד יסודי: יקום מישוהו ויגיד — אני יודע ואני יכול להבטיח שלומו של כל יהודי בישראל וכל יהודי בעולם; אני יודע איך להבטיח את שלומם ואני יכול לעשות זאת. מי שאומר זאת ומי שרוצה לעשות רושם כזה, אינו יודע מה הוא סח. דווקא בין אלה שדיברו כאן אינני יכולה להגיד שיש כאלה שאינם יודעים על מה הם מדברים. ואם הם אמנם מדברים, הרי האשמה כבדה פי כמה מאי-הידיעה, באשר הם יודעים שאינם יכולים לעשות זאת.

כאשר אני שומעת את חבר-הכנסת לנדאו מדבר כמו שדיבר פה היום, ובתוך להט הדיבור מעורבות עובדות שונות, ולא כל כך עובדות, יחד, אני חושבת שהוא שוכח — ואינני יודעת אם הוא רוצה לשכוח — תקופה ידועה בחיי מפלגתו ובחיו הפרטיים. חבר-הכנסת לנדאו, אתה וחבריך ישבתם שלוש שנים בממשלה. לא לפני עשרים שנה, לא משנת 1960—1963, אלא משנת 1967—1970. שניצחנו במלחמה באשר אתם ישבתם בממשלה — זה ידוע ועל זה אין צורך להתווכח; אבל גם שהטרור לא התחיל אחרי שיצאתם מהממשלה — גם זו עובדה. שחבר-הכנסת בגין ישב בוועדה המיוחדת בראשותו של סגן ראש הממשלה מ-1968 עד 1970 — גם זו עובדה. אתה עושה פה חשבון, דקלרציה, שאם אין עושים שום דבר, המטוסים אינם בטוחים ואין שום הגנה בשום מקום בעולם. האם גם בשנתיים האלה, מ-1968—1970, היה זה כך?

חיים לנדאו (גח"ל):

לא כך אמרתי, גברתי.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

האם אתה חושב שאני מצטטת אותך? אינני מצ- טטת את דבריך, אבל זה הרושם החזק שהם עשו. (חברת-הכנסת א. רויאל-נאור קו- ראת קריאת ביניים)

חברת-הכנסת רויאל-נאור, הניחי לחבר-הכנסת לנ- דאו להגן על עצמה.

אסתר רויאל-נאור (גח"ל):

התקיפו את מפלגתי ובכן מותר גם לי להגיב. (חברת-הכנסת י. בדר קורא קריאת ביניים)

שמואל תמיד (המרכז החפשי):
נכון, זה בדיוק.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

בדיוק כך. מותר לך, זכותך לדבר כך. אנחנו במשטר דמוקרטי ואתה לימדת אותי ואני מודה לך עבור זה - יצאתי פעם לפרוודור וגם אתה עמדת שם, אחרי שקראתי קריאת-ביניים לחבר אחד בכנסת, שבאמת לא הייתי צריכה לעשות זאת. אמרת, שבאמת זה מרגיו, אבל כל זאת, כבוד ראש הממשלה, לא היית צריכה לעשות. למדת: גם לך לא קראתי היום קריאות-ביניים. שפה כזאת, דיבור כזה, בעניין כזה. אתה יכול באמת לקום ולהגיד, שלו היית אתה אחראי, יכולת להגיד זאת בפה מלא ובאמת שאתה בטוח שאתה-עשר הספורטאים שלנו היו נשארים בחיים. מישהו יכול להגיד זאת?

אתם מדברים על שלושת חברי הוועדה הזאת. באיזו דשות, באיזו רשות, חברי-הכנסת לנדאו? - שהם לא העזו לשאול, שכזאת וכזאת לא שאלו. מה רשותך?

חיים לנדאו (גח"ל):

שאלתי: אולי לא? לאור ההסברה העלית שלוש אפשרויות תיאורטיות.

סגן ראש הממשלה י. אלון:

דיברת שלושת-רבעי שעה ואמרת דברים נוראים. תן עכשיו לראש הממשלה לדבר.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

שלושה אנשים בארץ - מכירים אותם, עשו כבד דברים אחרים בחייהם, עושים ועוד יעשו. קרה אסון. הם לא הגישו דין-וחשבון כפי שחברי-הכנסת לנדאו היה רוצה שייגשו. לא היה איש שפנה אליהם בכתב, בעל-פה או בטלפון ואמר שיש לו מה להגיד ושלא הזמן. תחפש איש כזה בארץ. התקבלו דברים אחרים מחוץ-לארץ - הועברו מיד לידיהם. זו אכזבה, מפני שלא בדיוק כמו שחברי-הכנסת לנדאו, בצורה אובייקטיבית לגמרי, בלי כל התערבות פוליטית, רצה שזה יהיה. מאז קיימת ועדת החוץ והבטחון, פעם אחת ורק פעם אחת התנהגה - לא נתמנתה - כמעט כמו ועדת חקירה. היא לא נתמנתה, זה לא היה על פי החלטה וזה גלש לחקירה. התוצאות היו נהדרות. לא היה כל סימן של עמדה פוליטית במה שנאמר, בכיוון החקירות, במה שהודלף, במה שפורסם - היה זה על טהרת החקירה כדי להגיע לאמת ורק לאמת.

חיים לנדאו (גח"ל):

זה היה ביניכם לבין עצמכם.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

בעיני, למשל, די עצוב וחמור מה שנאמר לגבי אנשים אחדים שגם להם יש עבר שאין להתבייש בו. אלה לא סתם אנשים קלי-דעת, מתרשלים. יש ביניהם אנשים ששנים ועשרות שנים משרתים את העם והמדינה ביעילות ובודאי בגאמנות. קרה מה שקרה ומיד הגיעו למסקנות. לא מוצא חן בעיני חברי-הכנסת תמיד שהם התבקשו להתפטר. התבקשו - ומיד התפטרו. וכבר אינם בתפקידיהם. זה לא מספיק. כי הממשלה לא התפטרה. אני מבינה לא-כזבתך. מותר לך לרצות בזה, אבל מה שלא מותר - גם זה מותר, זה לא דבר לא-פרי-למנטרי - להיכנס לתפקיד של חבר כנסת שחוקר:

במלחמה בנינו לבין הערבים. האם מותר לדבר בקלות דעת כזאת, אפילו לאיש האופוזיציה?

חברי-הכנסת תמיד קרא רשימה של שמות. מה אומרים השמות האלה שקראת? מה חשבו לעשות בפי-גועים אלה, בנסיגות אלה? במה הצליחו, במה לא הצליחו? מה השמות האחרים שאינם ברשימה שלך? אין אני מכירה חבד בממשלה שיקום ויגיד: אנחנו יכו-לים להבטיח ששום מעשה טרודיסטי לא יקרה בעולם. אני חושבת שיש הערכה עצומה לאותם אנשים העוסקים בזה ללא גאומים, ללא צילומים בעתונות, ללא מדיים. איש לא יודע ולא צריך לדעת את שמותיהם, גם בארץ וגם בחוץ-לארץ.

חברי-הכנסת הורביץ ידע שבעוה היה רע; אחר-כך שינו איזה דבר ופתאום היה טוב.

יגאל הורביץ (הרשימה הממלכתית):

מתי דיברו על עוה? אני מבקש לצטט אותי.

חיים לנדאו (גח"ל):

גם אותי לא מצטטים, למה אותך?

ראש-הממשלה ג. מאיר:

תגידו תודה שאני לא מצטטת אתכם.

יגאל הורביץ (הרשימה הממלכתית):

תצטטי ונגיד לך תודה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

היה טרור איום בעוה. נגד זה פעלו אנשי צה"ל, משמר הגבול, אותם האנשים ואתו השירות - והגענו לתוצאות מופלאות.

שמואל תמיד (המרכז החפשי):

את יודעת יפה שעל התוצאות המופלאות האלה שמעת ברכות ו"יישר כוח" עשרות פעמים, באותו להט של הדברים שנשמעו עכשיו.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

או לא התוכחתי אתך.

אותם האנשים. זו אותה הממשלה, חברי-הכנסת תמיד. זכותך לרצות להוריד אותה, זכותך לבקר אותה, זכותך אפילו לבקר אותה באותו לקסיקון שלך ששמענו פה היום: כולם מושחתים, כל זאת קנוניה מפלגתית.

שמואל תמיד (המרכז החפשי):

מישהו אמר זאת?

ראש-הממשלה ג. מאיר:

במה פעמים בנאומך אמרת "שחיתות"?

שמואל תמיד (המרכז החפשי):

אמרתי פעם אחת על צמרת הספורט ואני חוזר על זה: בגלל חיפוי מפלגתי היא נשארה על כנה, היא נסעה למינכן ולא נסעה לדאכאן, וכך ניהלה את העניינים. רק עליה אמרתי "שחיתות" ואני חוזר ואומר שהיא מושחתת ושהיה חיפוי מפלגתי עליה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

רק זאת, שהנתלה זאת מושחתת ושהמפלגה של חיפתה עליה. זה הכל.

אבל אני אומרת במלוא האחריות, שהתיאור הזה, כאילו עד כה לא היתה מדיניות - הוא תיאור לא אמיתי, הוא איננו מתאים לעובדות. ומובן מאליו שאין צורך במדיניות חדשה. מה שקינים ומוכרז להיות, שאם מעשי הטורף בחוץ-לארץ מתגברים ומתפשטים - מובן מאליו שלאותה מדיניות צריך להתאים כלים וכל מה שדרוש, וכאשר אני אומרת "כלים", אינני מדברת על כלי נשק. אבל מכאן ועד הדיבור על מדיניות חדשה המרחק הוא רב. פשוט אין לכך שחר.

כמעט באותו סגנון דיבר חבר-הכנסת לנדאו גם על הפעולות בעניין גזירת הכופר. גזירת הכופר לא בוטלה - אין זה סוד. גם בדברי בכנסת, כאשר הבאתי לראשונה את עניין הגזירה, אמרתי שאנוכי דומגני שכל יהודי אשר באמת דואג ויודע קצת על המתרחש בברית-המועצות, מוכרח להגיע למסקנה שאין זו בעיה אחת נפרדת. מדיניות זו נגד יהודים מתנהלת באחת המדינות העצומות והגדולות בעולם, במשטר כפי שאנו מכירים אותו. וזוהי עלילת דם אם מישור חושב שאנו לוחמים נגד המשטר; לכל אחד מאתנו יש דעה על משטר זה או אחר. אבל במשטר כזה לבטל גזירה כזו ולשנות מדיניות - אין זה מהדברים הפשוטים. גם לעורר את העולם, בא-וויה השוררת כיום בעולם, אין זה פשוט, חבר-הכנסת לנדאו. חבר-הכנסת בגין היה עכשיו בחוץ-לארץ, ונשמע ממנו מה המצב.

וכאן נשאלה השאלה: איפה היהודים? - יהודים פועלים בכל מקום, מוסדות יהודיים פועלים. ואני מוכנה להגיד שגם ממשלות פועלות בעניין זה. התיק הזה, חבר-הכנסת לנדאו, איננו בבחינת סוד. אם אתה מעוניין בעובדות ורוצה לדעת עובדות - בבקשה. אבל מסתבר שתמיד כאשר יודעים עובדות, זה מכביד קצת על הווי-כוח. רבים הם המוסדות להשכלה גבוהה, אוניברסיטאות מהמפורסמות ביותר בארצות-הברית ובמקומות אחרים, שהביעו את דעתם בפומבי ושלחו מחאות לברית-המועצות, בנייהם מספר לא קטן של אנשים שקיבלו את פרס נובל, עתונאים, חברי פרלמנטים. אבל אתה כנראה חושב שלהשיג חתימתם של 76 סנאטורים בוו-שינגטון מכלל 100 - זה עניין של מה בכך, זה מגיע לנו. אני חושבת - ואני אדם יותר צנוע, המסתפק במועט - שמי שעשה זאת, עשה מעשה מצויין וגדול, בעיקר שעשה זאת 76 סנאטורים משתי מפלגות. איש לא הכריח אותם לכך, הם חיים שם במשטר שבו הם יכולים לפעול כרצונם: רוצים - חותמים; לא רוצים - לא חותמים.

חיים לנדאו (גח"ל):

בדברי אמרתי שאני מעריך את המעשה. מדוע את אומרת את ההיפך מזה?

ראש-הממשלה ג. מאיר:

רצוני לומר לך שהפרופורציה בין הקמצנות בהערכת המעשה לבין הביקורת על מה שלפי דעתך לא נעשה לא היתה כל-כך מאוזנת.

אני רוצה להגיד שהשלטון של ארצות-הברית, עד כמה שסופר לנו, מהדרג הגבוה ביותר דרך כל הדרגים של השלטון - גם הוא פעל ופועל, גם כאשר גרומיקו היה שם. אם אתה רוצה שאבטיח לך, שאם כך המצב אין מה לדאוג - אתה טועה. לא אבטיח. אני יודעת שיש דבר קצת אחד: שאנחנו ליהודים בעולם לא ניתן

כן או לא. מי מחוייב לענות ולך בצורה כזאת? מה זכותך? אתה חוקר במקומות אחרים - שם זה תפס קידך, אבל פה אתה חבר הכנסת. איש איננו יושב פה כנאשם ואתה לא חוקר אותו. אינך יכול לצעוק לשום איש: כן או לא. זאת תצעק במקום שבו אתה עובד - בבקשה; לא פה. לעולם לא תקבל תשובה על חקירה כזאת.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

לא לי אינך משיבה, אינך משיבה לעם.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

העם הביע דעתו מה הוא חושב עליך ועל הפרוג' רמות שלך.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

אין לך תשובה לעם על שאלה זו.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

קצת צניעות...

ישראל קרגמן (המערך, עבודה-מפ"ם):

שכחת את המפלה שנחלת.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

מגדט אחד בתוספת עודפים - זה מה שקיבלת, ואתה מדבר בשם העם. העם נשאל, והוא ענה לך.

שמואל תמיר (המרכז החפשי):

העם נשאל על פרשת מינכן? אינך מרגישה וחשה ברחשי הציבור.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

האין זה מגוחך? בכל העניינים שקרו עד לאסון מינכן - תמכת בממשלה; והנה קרה משהו ואתה יוצא מכליך ופונה אל העם... אתה רוצה לדבר בשם העם - זכותך לרצות בזה, אבל קצת צניעות לא תזיק. מפ"גה שהולכת לעם ומקבלת מגדט אחד שלם בתוספת עודפים שגודרו מאחרים - איננה יכולה לחקור מישור בשם העם. אין לה מגדט לכך. העם לא אמר לה שזה יהיה כוחה. העם נתן לה כוח במגה מצומצמת, כוח זה ולא יותר.

אני בטוחה שחברי הכנסת שהשתתפו בדיון, גם חבר-הכנסת תמיר וגם חבר-הכנסת לנדאו, רוצים לדעת מהי המדיניות החדשה. אין מדיניות חדשה. זוהי אגדה אם אומרים שלא היתה עד כה מדיניות, ושעד עכשיו לא נעשה דבר. אספר משהו שאיננו בגדר סוד, ממה שאירע בוועדת החוץ והבטחון. כאשר אמרתי לחבר-הכנסת לנדאו: יש דברים שאינך יודע, השיב: אני כן יודע. זוהי אגדה שרוצים להפיץ בא-דק, שעד עכשיו לא היתה מדיניות, ושככלל לא התערבנו בשום עניין בחוץ-לארץ, ושעכשיו יש צורך במדיניות חדשה. אני חושבת שמי שדואג באמת לעניין איננו יכול לדרוש, אפילו לא בכנסת - ואין מה לדבר בעתונות - שיבוא וציג מהממשלה ויניח כאן על השולחן קווי מדיניות ותכניות. ממשלה זו בכל אופן לא תעשה זאת, ואני מקווה ומתפללת שלעולם לא תהיה ממשלה במדינת ישראל שכדי להיות יותר פופולרית או יותר מקובלת תעשה כדבר הזה. גם אני לא אעשה זאת היום.

מלה אחת בעניין השלום. יכול להיות שהיה ניסוח מסוים של דברים. אין אני מוכנה להגיד שכל הודעה שנמסרה, ובראש וראשונה על-ידי ראש הממשלה, או על ידי כל שר אחר, שתמיד ובכל עניין הניסוח הוא מוצלח במאה אחוז. בכל אופן, אני על עצמי בודאי לא אגיד זאת, ואם לא אגיד זאת גם על חברי, לא יכעסו עלי.

מה הצירוף הזה של פעולות טרור ונכונות או אי-נכונות לנהל משא-ומתן על שלום? הרי לאמיתו של דבר, העניין הוא הפוך. אם שר החוץ אמר מה שאמר, נניח שאמר זאת, הרי עד שאמר זאת - מדוע עד אז לא ישבנו עם סאדאת למשא-ומתן? מה קרה? לא ישבנו לא במשא-ומתן על הסדר כולל, לא במשא-ומתן על הסדר חלקי, על הסדר בקשר לתעלת סואץ. מדוע? - מפני שסאדאת דרש מאתנו, עוד בטרם ייכנס למשא-ומתן אפילו בוועידה כזאת שכמה חברי כנסת מתלהבים ממנה: גם המעצמות ישבו שם... תארו לעצמכם כמה טוב יהיה לישראל... סאדאת דורש שבטרם יגיש לאיזה משא-ומתן, באיזה הרכב שהוא, באיזו צורה שהיא, ראשית, שישדאל תתחייב לסגת לגבולות 1967, ושנית, שיהזירו לעם הפלשתינאי את כל הזכויות הלגיטימיות. אני מקווה שאין כאן איש שצריך לפרש לפניו מה פירוש הזכויות הלגיטימיות של העם הפלשתינאי.

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):
יש איש כזה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:
לאיש כזה כבר לא יועיל שום הסבר.

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):
מה הן, לדעתך, הזכויות של העם הפלשתינאי? יש בכלל דבר כזה? יש עם פלשתינאי?

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
לפי דעתה הוא לא קיים.

ראש-הממשלה ג. מאיר:
דו-שיח כזה אני מכינה...

ובכן, כל יהודי שאינו מתוסבך ידע בדיוק מה פירוש הדבר. ואתמול הודיע סאדאת במפורש ובפומבי, שהאירגונים הפלשתינאים, כל האירגונים והתת-אירגונים, העושים טרור נגד ישראלים ויהודים, האירגונים האלה הם הנציגים האמיתיים היחידים של העם הפלשתינאי. עראפאת פירש כבר מזמן מה הוא רוצה. יחסה של מצרים לכל מדינה ערבית יימדד על פי הקבלה או אי-הקבלה של התורה הזאת.

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):
מה עשית כדי שתהיה נציגות פלשתינאית אחרת?

ראש-הממשלה ג. מאיר:
מי לא מוכן לנהל משא-ומתן?

אורי אבנרי (העולם הזה - כוח חדש):
את מונעת בכוח.

ראש-הממשלה ג. מאיר:
יושבים פה שלושה, ארבעה, אולי חמישה אנשים שמוכנים מיד להבטיח ולסגת. לסגת עוד לפני שמבטיח-

לזה להישכח, ושהפעולה לא תיפסק. וכך יש גם לי תקווה. שבסופו של דבר יצטרפו לשנות את המדיניות הזאת. אבל איזו הנאה יש מזה שאפשר להטיל - לא את הכל, זה יהיה מוגזם - חלק גדול מהאשמה על עצמי? מנו? וכאשר חברי-הכנסת לנדאו מדבר על עצמנו - אני מקווה שבוה לא יכהיש אותי - אין הוא חושב על עצמו.

חיים לנדאו (גח"ל):

אני מתייבש כלל וכלל לדבר על הממשלה כשאני מתכוון לממשלה.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

אם כן, על כולם? יפה.

חברי-הכנסת לורנק, בשיחה אתך בירושלים, כאשר הראיתי לך דו"ח של ועדת קופל, אמרתי לך שיובא לציבור כל מה שאפשר להביא. אמר זאת חברי-הכנסת כהנא, ואני מודה לו על כך, שהודעתי בכנסת שממצאים, המלצות ומסקנות, במידה שאינם קשורים בענייני בטחון, יובאו לידיעת הציבור - וזה בדיוק מה שעשיתי היום. לפי מיטב הכרתי, ולפי דעת אנשים הממונים על שמירת סודות בטחון כדי שלא ייודעו בעולם, יש בדו"ח דברים שאי-אפשר להביאם לידיעת הציבור הרחב. ועדת החוץ והבטחון - כן, חברי כנסת אחדים שאינם חברים בו-עדת החוץ והבטחון - כן. יותר מזה, לפי מיטב הכרתי, אסור לי לעשות. ואפילו כשיש סיעות, שהן שיא הדמוקרטיה, סיעות בנות איש אחד שלא הוזמנו. האם באמת מעלה חברי-הכנסת לורנק על דעתו שלא ניתנו הוראות איך לפתוח ואיך לא לפתוח מעטפות? האם אתה מתאר לעצמך שבכל נציגות עושה כל אחד במעטפה כרצונו? ניתנו הוראות. יש מי שצריך להשגיח על ביצוע הוראות. מה שסיפרת פה על איש בטחון בלונדון, זאת אני שומעת בפעם הראשונה. וכל עוד לא יוכח הדבר, אני מרשה לעצמי להגיד שאיני מאמינה בזה.

לחברי כנסת נכבדים אחדים יש טענה: צריכה הייתי לפתוח בהודעה מדינית. איפה זה כתוב? כבר פתחתי פעם מושב של הכנסת בהודעה בענייני פנים. איפה כתוב שצריכה להיות הודעה מדינית בפתחת המושב? הודעתי ליושב-ראש הכנסת, שההודעה שלי היום תהיה בשני נושאים. מי שחושב שזה לא עניין מדיני, יחשוב שזה לא עניין מדיני. אבל זה לא בא במ"קום הודעה מדינית, שתימסר כשהיה צורך בכך.

איזה חוסר הגינות! איך אמר חבר הכנסת נציג הסיעה שאיני יודעת מה שמה, חברי-הכנסת שלום כהן...

היו"ר ב. צ. קשת:

שם הסיעה הוא: סיעת יחיד של חברי-הכנסת שלום כהן.

(קריאות: השם הוא לא סיעת יחיד.)

ראש-הממשלה ג. מאיר:

לסיעת יחיד יש שם? סיעת חברי-הכנסת שלום כהן. תסלח לי, זה יותר מדי זול להגיד, שהואיל ולא רציני לדבר על עניינים מדיניים, השתמשתי בעניין מינכן. אולי בעינוך עניין מינכן הוא עניין כזה.

שחברי-הכנסת אבנרי מדבר על בגדים שאינם בגדים, זה לגמרי לא מפליא...

— הודעת הממשלה (תשובת ראש הממשלה) (מאיר, אבנרי, קשת); (סיכום הדיון) (קשת, יפה, רזיאל-נאור) —

מוקדמים. ואם הוא לא יבקש מאתנו תנאים מוקדמים — נגש אתנו. מה נחוץ? איזה שינוי חל במדיניות השלום שלנו? רצינו בשלום, אנהנו רוצים בשלום ומשיך לך — צות בשלום. לא רק לרצות, לעשות כל מה שיש בדינו כדי להשיג שלום, מבלי להיכנע לדיקטטים של סאדאת ועראפאת. זה לא. אם זה לא, הכל אפשרי.

מנהיגי מדינות ערב אינם רוצים לנהל אתנו משא-ומתן על שלום, ואני מסכימה אתך — על שלום אמת. זהו מצב טראגי. ולכן לא השתנה שום דבר.

יש דבר אחד שהממשלה הזאת איננה מוכנה ואינה מסוגלת לעשות — להתעלם מעובדות. היא איננה יכולה להגיד שעשת צהרות. היא שעת צחות הלילה, ולא להיפך. היא חייבת להתמודד עם כל עובדה כפי שהיא. חובה ראשונה היא לראות את העובדה כפי שהיא. דרוש אומץ-לב לאיש פוליטי להגיד את האמת לעצמו ולהגיד את האמת לציבור.

ובעיקר אני רוצה לומר לחברי-הכנסת לנדאו: העם שלנו די נבון, די חכם, בפאתוס אי-אפשר לכבוש אותו, גם הוא רוצה עובדות. הוא חי במדינה הזאת לפני 1967 ומאז 1967, הוא ראה טרור בירושלים, בגדה, בעזה, ובחוף-לארץ. והוא יודע בדיוק מה שידוע חברי-הכנסת לנדאו ומה שידוע חברי-הכנסת תמיר. נדמה לי שיותר לי להגיד שמבין כל חדרות התעופה היום בעולם, "אל על" היא החברה הבטוחה ביותר. האם יש ספק בכך? כיצד זה נעשה — על ידי מחדלים? עם כל הבנת, אמנם התיאורטית בלבד, מהי אופוזיציה ומה היצר הטוב המדריך את האופוזיציה, בכל זאת מותר היה לי לקוות — אולי גם זה יותר מדי — שבנושא זה ובמצב כזה גם האופוזיציה תמצא לה סגנון אחר ודרך אחרת להת-ווכח על ההודעה.

3. סיכום הדיון

במסטר פרלמנטרי תקין האחריות לכל אלה חלה על הדרג הממשלתי. הכנסת קובעת בצער שהממשלה לא הסיקה את המסקנות המתבקשות מכובד אחריותה בנושא. על כן תובעת הכנסת — לאור ממצאי ועדת קופל ואי גילוי חומרי-העדויות לחברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת — הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, על-פי סעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת, או הסמכת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת לצורך זה, לשם קביעה יסודית של גורמי האסון במינכן וכל האחראים לו.

הכנסת מטילה על הממשלה למלא אחר החלטת הכנסת מיום 12 בספטמבר 1972 לאמור: "מדינת יש-ראל תמלא חובתה ותפעיל זכותה להגן על שליחיה ואזרחיה; היא תפעל בהתמדה נגד אירגוני הטרור, בסיסייהם ומסייעיהם אשר עד יושם קץ לפעילותם הנפשעת." הכנסת מאמצת את ידי צה"ל ושירותי הבטחון על כל זרועותיהם במלחמתם עם המרצחים הערביים. הכנסת מטילה על הממשלה להתייצב בראש המערכה להצלת היהודים מברית-המועצות. הכנסת קוראת למדענים היהודים להפסיק כל מגע עם מדעני ברית-המועצות.

הכנסת קוראת ליהודי העולם שלא להתפתות לשום הבטחות שווא, אשר יביאו להחלשת המערכה, ולהמשיך במאבקם עד לשיחרורם של היהודים מברית-המועצות.

חיים לחזור ל-1967. זכותם לרצות זאת. אין להם רוב בכנסת. אין להם רוב בעם.

אורי אבנרי (העולם הזה—כוח חדש):
זהו ציטוט כמו כל הציטוטים שלך, זיוף ועיוות מאלף ועד תינו.

הי"ד ב. צ. קשת:
חברי-הכנסת אבנרי, אבקש להפסיק.

ראש-הממשלה ג. מאיר:

כל זמן שהרוב המכריע בכנסת — ואני בטוחה גם בעם — לא יעלה על דעתו לסגת מאותם הגבולות שבהם היינו ב-1967 ועל אותם הגבולות תקפו אותנו — לא תינתן כל הבטחה למישהו.

(א) סאדאת לא הסכים מעולם לשבת אתנו בלי התנאים האלה; (ב) הוא הודיע שהוא רואה את הטרור כדבר לגיטימי. הוא מעודד את הטרור. הוא טוען שמי ארגני הטרור הם היחידים שיכולים לייצג את העם הפלשתינאי. ראש הממשלה שלו קיבל בצהלה את אסון מינכן. אני מתפלאת על דברי חברי-הכנסת אביוהר. איך אתה יכול להגיד ששינוי את המדיניות שלנו? אתה יכול לומר — ואני מסכימה לכך — שסאדאת לא קיבל מעולם את המדיניות שלנו, שסוריה לא קיבלה מעולם את המדיניות שלנו. היחיד שהובא למצב שהיה מוכרח להילחם נגד הטרור, היחיד אשר יש לו אומץ-לב לומר שעוד מלחמה תהיה אסון לערבים — הוא חוסיין. אבל גם הוא מדבר על ירושלים. הוא מדבר גם על עזה שלא היתה מעולם שלו. מתוך מצב-רוח טוב של שלום — הוא מדבר גם על עזה ועל כל הגדה המערבית. יחד עם זאת, אני לא אומרת שלא צריכים, אם אפשר, לנהל משא-ומתן עם חוסיין. אנהנו לא מבקשים ממנו תנאים

הי"ד ב. צ. קשת:

תם הדיון. אנו ניגשים להצעות הסיכום. הצעה בשם סיעות מספר יביא לפנינו חברי-הכנסת אביעד יפה.

אביעד יפה (המערך, עבודה—מפ"ם):

בשם סיעות המערך (עבודה—מפ"ם), מפד"ל, המפלגה הליברלית העצמאית, קידמה ופיתוח, שיתוף ואחרות — הנני מתכבד להביא את הצעת הסיכום דלהלן:

הכנסת רושמת לפניך את הודעת הממשלה דברי התשובה שנמסרו על-ידי ראש הממשלה לכנסת היום, ח' בחשוון תשל"ג — 16 באוקטובר 1972.

הי"ד ב. צ. קשת:

בשם סיעת גח"ל תביא הצעה חברת-הכנסת אסתר רזיאל-נאור.

אסתר רזיאל-נאור (גח"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. הצעה מטעם סיעת גח"ל לסיכום הדיון בהודעת ראש הממשלה:

הכנסת קובעת כי מן הממצאים והמסקנות של דין-וחשבון ועדת קופל שפורסמו הוברר כי אכן היו הערכות בלתי-נכונות לגבי הסכנות האורבות לספורי-טאינו במינכן ומחדלים חמורים בהבטחת בטחונם.

היו"ר ב. צ. קשת:

דו"ת אחרות שבאו לידי גילוי בהצהרות חברי הממשלה, אם לי אולי ראש הממשלה לא שמעה עליהן.

הוצאת הכנסת ממעגל ההכרעה המדינית היא חלק ממגמת הממשלה והמפלגות הגדולות לרוקן את הדמוי-קרטיה הפרלמנטרית מתכנה ולשתק את הכנסת כבית-הנבחרים הריבוני של המדינה — מגמה שבאה לידי גילוי בנסיונות להנהיג אחוז חסימה קטלני, להפקיע את כספי הציבור לצרכי המפלגות הגדולות ושאר אמצעים לחסל את האופוזיציה הלוחמת בכנסת.

2. הכנסת קובעת שמשקנות הממשלה בעניין מוח"דלי הבטחון במינכן אינן מספקות, ומגלות נטייה ברורה לטשטש את המחדלים ולהסיר את האחריות מן האחר-ראים בדרג עליון. מגמה זו מסכנת את בטחון המדינה ואזרחיה. הכנסת קובעת שיש צורך בריאורגניזציה מוח"לטת של שירותי הבטחון ומינוי שר לתפקידים מיוחדים שישא באחריות לכך.

היו"ר ב. צ. קשת:

חברי הכנסת, אני מבקש לא להפריע, אינכם שומי-נים, כיצד תדעו איך להצביע?

אורי אבנרי (העולם הזה— כוח חדש):

חברי כנסת לא צריכים לשמוע בשביל להצביע, זה ידוע.

3. הכנסת קוראת לכוחות הקידמה בעולם להוסיף ולהיאבק לביטול כופר התעודה בברית-המועצות.

מרדכי סורקיס (המעריך, עבודה— מפ"ם):

מדוע אין היושב-ראש מעיר על הערות כאלה של חברי-הכנסת אבנרי?

היו"ר ב. צ. קשת:

זו לא שאלה אם שמעתי או לא שמעתי. שמעתי עוד הרבה דברים. אין אנחנו צריכים להיות רגישים כל-כך.

מרדכי סורקיס (המעריך, עבודה— מפ"ם):

אני אדם רגיש.

היו"ר ב. צ. קשת:

אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה

הצעת הסיכום שהוגשה עלי-ידי חברי-הכנסת א. אבנרי לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהוגשה עלי-ידי חברי-הכנסת י. הורביץ לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהוגשה עלי-ידי חברי-הכנסת מ. וילנר לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהוגשה עלי-ידי חברי-הכנסת א. רזיאלי-נאור לא נתקבלה.

הצעת הסיכום שהוגשה עלי-ידי חברי-הכנסת א. יפה נתקבלה.

רשות הדיבור לחברי-הכנסת וילנר, להצעת סיכום בשם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

הריני להביא את הצעת, הסיכום מטעם סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה:

1. הכנסת דוחה את הודעת ראש הממשלה, שבאה לחפות על כשלונותיה של הממשלה בפרשת הרצח במינכן על-ידי הסתה אנטי-סובייטית.

2. הכנסת קובעת כי ההפצצות על לבנון וסוריה הן מעשה נפשע הפוגע בסיכויי השלום.

3. כדי לשים קץ לשפיכות הדמים ולמגוע התלקחות מלחמתית חדשה מחייבת הכנסת את הממשלה להיענות בחיוב ליומה בדבר כינוס ועידה לשלום במזרח התיכון בהשתתפות ישראל והמדינות הערביות הנוגעות בדבר והמעצמות הגדולות, בחסות המזכיר הכללי של האו"ם, על יסוד החלטת מועצת הבטחון ושליחות יארינג.

היו"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת הורביץ, להצעת סיכום בשם סיעות הרשימה הממלכתית והמרכז החפשי.

יגאל הורביץ (הרשימה הממלכתית):

כנסת נכבדה. הריני מגיש בזה את הצעת הסיכום מטעם סיעות הרשימה הממלכתית והמרכז החפשי:

1. הכנסת קובעת כי הודעת ראש הממשלה ודבריה על דו"ח ועדת קופל חושפים את ההכרח בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית שתחזור ותקבע ממצאים ותדווח לבית את מלוא העובדות של פרשת הרצח במינכן, לרבות אחריותה של הממשלה לכשלונות ולמחדלים שהיו כרוכים בפרשה.

2. הכנסת קובעת כי פעולות הרצח של הכנופיות לא יודברו על-ידי מערכת-מגן בלבד, וכי יש לנקוט יזמה למיגורן של כנופיות הרצח בכל מקום שהן מצויות ופועלות.

היו"ר ב. צ. קשת:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת אבנרי להצעת סיכום מטעם סיעת העולם הזה— כוח חדש.

אורי אבנרי (העולם הזה— כוח חדש):

הריני מתכבד להגיש את הצעת הסיכום הבאה מטעם סיעת העולם הזה— כוח חדש:

1. הכנסת מביעה את מורת רוחה על כך שראש הממשלה לא מצאה לנכון למסוד לכנסת, עם פתיחת המושב, הודעה מדינית.

ראש הממשלה לא הביאה לפני הבית את ההחלטות הרות-הגורל שנתקבלו על-ידי הממשלה בימי הפגרה, ובכלל זה אי-ההסכמה לוועידת שלום ישראלית-ערבית בהשתתפות באי-כוח המעצמות, האיום הפומבי בביטול הסכמת ישראל להחלטת מועצת הבטחון 242 ועמ"ט

ח' חשון תשל"ג (16 אוקטובר 1972)
 - הודעה אישית של חברי-הכנסת ה. לנדאו (קשת, לנדאו); מסמכים שהוגחו על שולחן
 הכנסת (קשת, לודך) -

ג. הודעה אישית של חברי-הכנסת ת. לנדאו

היצעתי בוועדת החוץ והבטחון דרכים למלחמה בטרור. הריני קובע כי הודעתו זו אינה תואמת את האמת, וכי הצעתי בוועדה במפורט דרך מלחמה בטרור. ואם יורשה לי על-ידי הוועדה, אצטט לפני המליאה מתוך דיוני הוועדה את אשר אמנם הצעתי.

היו"ר ב. צ. קשת:
 הודעה אישית לחברי-הכנסת לנדאו.

חיים לנדאו (גח"ל):
 חברי-הכנסת חזן אמר בדיון שנערך היום כי לא

ד. מסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת

אמוראי, י. בדר, מ. ברעם, א. מלמד, י. קרגמן ושי. רוזן;
 5. חוק בחירות לכנסת ולרשויות מקומיות (מימון, הג' בלחן של הכנסות והוצאות וביקורת), תשל"ג-1972
 - הצעת חברי-הכנסת י. בדר, מ. ברעם, י. גולף, י. קרגמן, ש. רוזן וי. רפאל; 6. חוק להגבלת תקופת הכ' הונה של ראש הממשלה ואיסור על שרים לעסוק במס' חר, תשל"ג-1972 - הצעת חברי-הכנסת א. אבנרי. הצעת חוק זו באה במקום הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון), שהוגחה על שולחן הכנסת ביום ח' בשבט תשל"ב - 24 בינואר 1972.

כן הוגחו על שולחן הכנסת: א. דיני-וחשבון 22 של נציבות שירות המדינה לתאריכים: 1 באפריל 1971 - 31 במארס 1972 (ז' בניסן תשל"א - ט"ז בניסן תשל"ב); ב. סיכומיה והצעותיה של ועדת הכספים לדיני-וחשבון מס' 22 של מבקר המדינה לשנת 1971 ולחשבונות של שנת הכספים 1970/71; ג. דיני-וחשבון שנתי 1 מטעם נציב תלונות הציבור; ד. דיני-וחשבון כולל של הכנסות והוצאות המדינה לשנה שנסתיימה ביום 31 במארס 1972 - מטעם משרד האוצר, אגף החשב הכללי; ה. המלצות ועדת החינוך והתרבות בעניין שבינת 720 התלמידים בבית-הספר הדתי המקיף בראש-העין.

היו"ר ב. צ. קשת:
 הישיבה הבאה - מחר בשעה 16.00. ישיבה זו נעולה.

היו"ר ב. צ. קשת:

נשמע עתה הודעה על המסמכים שהוגחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לודך:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי היום הוגחו על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה - 1. חוק לתיקון פקודת המסים (גבייה), תשל"ג-1972; 2. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 35), תשל"ג-1972; 3. חוק מילווה פיתוח (תיקון מס' 10), תשל"ג-1972; 4. חוק מס מקביל, תשל"ג-1972; 5. חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 36), תשל"ג-1972; 6. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 12), תשל"ג-1972; 7. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 18), תשל"ג-1972.

לקריאה שנייה ושלישית - חוק לתיקון פקודת שפיכתם של שמונים לתוך מי הים (מס' 2), תשל"ג-1972 - שחזר מהוועדה לאיכות הסביבה.

לדיון מוקדם - 1. חוק הפיקוח על קייטנות, תשל"ג-1972 - הצעת חברי-הכנסת ק. כהנא; 2. חוק נכסי גפקדים (שחזור נכסי הקדשות והשימוש בהם) (תיקון), תשל"ג-1972 - הצעת חברי-הכנסת ס.א. אלוועבי; 3. חוק לתיקון דיני עונשין (עונש מוות על פשעים נגד האנושות), תשל"ג-1972 - הצעת חברי-הכנסת ש. תמיר; 4. חוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף) (תיקון מס' 4), תשל"ג-1972 - הצעת חברי-הכנסת ע.

הישיבה ננעלה בשעה 21.33.